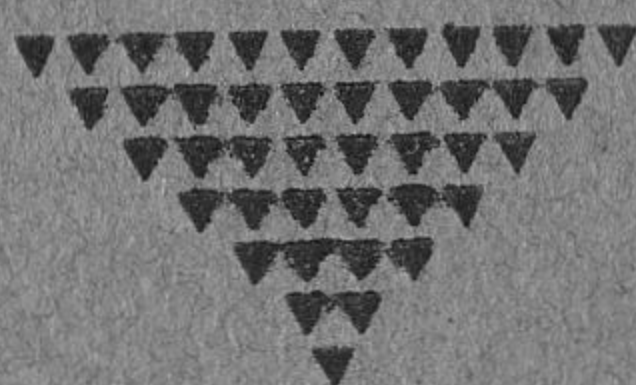

ŽENSKI SVET

LETNIK IV.

MATERI

DECEMBER 1926.

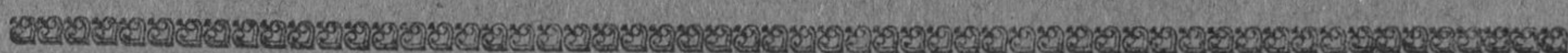
ŠTEVILKA 12.

VSEBINA 12. ŠTEVILKE:

Ivan Meštrović: MOJA MAJKA. — Slika.	Stran 353
TEBI, ŽENA V PEČI IN RUTI! — (P. Hočevanjeva).	354
MATI OTONA ŽUPANČIČA. — Slika.	356
IVAN CANKAR SVOJI MATERI.	356
POSLEDNJA CESTA. — Pesem. — (Karlo Kocjančič).	364
MATI F. S. FINŽGARJA. — Slika. — (F. S. Finžgar).	365
MATI AL. GRADNIKA. — Slika.	366
MATERI. — Pesem. — (Alojz Gradnik).	366
MATI dr. J. KREKA. — (Cilka Krekova).	367
PRI MATERI. — (KS. MEŠKO).	368
MATI BISKUPA J. STROSSMAYERJA. — Slika.	369
MAJKA JUGOVIČA. — (Jela Spiridonovič-Savičeva).	370
MATI SLIKARJA FRANA TRATNIKA. — Slika. — (F).	374
ZOFKA KVEDROVA IN NJENA MATI. — (P. Hočevanjeva).	375
MATI SLIKARJA R. JAKOPIČA. — Slika.	376
DVE MATERI. — (France Bevk).	376
MATI — PRVA UČITELJICA V PRIPOVEDOVANJU. — (Lea Faturjeva).	379
Ivan Meštrović: MOJA MAJKA. — (Fr. Gorše).	380
TEBI, MATI! — Pesem. — (Ada Negri — K. K.).	381
MAZZINIJEVA MATI. — Slika. — (M. Terdanova).	382
WALT WHITMAN SVOJI MATERI. — (K. K.).	384
MATERE. — (K. K.).	385
STRINDBERGOVA MATI. — (France Bevk).	387
MATI SV. FRANČIŠKA.	389
POVEST MALE DORE. — Konec. — (France Bevk).	390
IZ SPOMINOV SOFJE ANDREJEVNE. — Konec. — (Priredil I. Vouk).	396
IZVESTJA: † Zofka Kveder-Demetrovičeva. — Po ženskem svetu. — Kuhinja. — Iz naše skrinje. — Književna poročila.	Stran 400, 401, 402, 403, 404.

ROČNO DELO.

..... UREDNICA: PAVLA HOČEVARJEVA.

„ŽENSKI SVET“

izhaja vsak mesec. — Za JUGOSLAVIJO letna naročnina: Din. 64 (s skrojno prilogo); polletna: Din. 32. - Naročila in naročnino je nasloviti

na upravo „Ženskega Sveta“, Ljubljana, Karlovška c. 20.

Izdaja „Žensko dobrodelno udruženje“ v Trstu, Via Torre bianca 39/1
Tiska Tiskarna „Edinost“ v Trstu (Trieste), Via S. Francesco d'Assisi 20

Nobenega dvoma ni več, da se oblačila za gospode, dečke in otroke, **obutev** kakor tudi raznovrstna

najceneje in najbolje nabavi v splošno znani naši detajlni trgovini na Erjavčevi cesti štev. 2

FR. DERENDA & Cie., LJUBLJANA

Nenadkriljivi v dobrem blagu in nizkih cenah.

ŽENSKI SVET

Ivan Meštrović: Moja majka.

Tebi, žena v peči in ruti!

Vsi so prišli izpod tvoje slamnate strehe, vsi, prav vsi naši veliki duhovi, vsi temeljni stebri naše kulturne stavbe: od tistega, ki je pred štiristo leti skromno napisal prvo tvojo besedo, pa do onih, ki jo danes slavno nosijo daleč preko mej naše zemlje... Trubar, Prešeren, Čop, Kopitar, Slomšek, Stritar, Levstik, Jurčič, Jenko, Meško, Tavčar, Krek, Finžgar, Župančič, Cankar... in dolga vrsta drugih književnikov, umetnikov, pa duhovnikov in uradnikov... vsi, vsi so se rodili na trdi slami v skromni tvoji izbi.

Ko so odhajali z očetom v tuje mesto, si vsem navezala culico. V radosti in strahu je molila takrat tvoja duša za nje. Skromno, toda ginljivo si jih odpravljala: le srajco in gate iz hodnega platna si jim zavezala v culo, za brašno pa si jim nasula najdebelejših orehov, najmehkejših tepek, najlepše posušenih krhljev. Pa belo šestico in težek šterak, skrbno shranjeni izkupiček za maslo in jajca, si jim stisnila v roko. Ob slovesu, tam za vrtno ograjo, jih nisi poljubila z usti; poljubila si jih s srcem, z dušo:

— No Janez, pa pojdi v božjem imenu...

— Tako, pojdi zdaj, France, pa na Boga ne pozabi...

— Pa adijo, Jože, saj bom molila zate, priden bodi...

— Pa zdravi ostanite, mati. Saj se bomo kmalu videli...

Odšel je fantiček, začutil je v sebi dušo, ugasnil solzo, predno mu je stopila v oči. Ti pa si stala, nema in odrevenela, gledala si za njim, videla ga nisi, solze so ti ga zameglile. Zaihtela si, skrila lice v predpasnik in odhitela po svojem opravku.

Predno si zvečer po rožnem vencu dvignila utrujena kolena s klopi: še en očenaš za Jožeta...

Predno si zatisnila oči, si še enkrat poljubila škapulir na prsih: Sveta Mati božja, v tvoje roke izročim sina...

In ko si v nedeljo odhajala iz cerkve, si se ustavila še pri stranskem oltarju: Tebi ga priporočam, sina svojega, očenaš...

Malokdaj ti je pisal sin — saj nisi znala čitati. Zato je bila skrb tvoja še večja, ljubezen še silnejša. Pri vsakem delu si mislila nanj: najgladkejši krompir, najdebelejši fižol, najlepše kokoši si pošiljala v mesto, Jožetovi gospodinji. Sestro svojo si čutila v nji, ljubila si jo, neznanko, in molila si zanjo, saj je kuhala tvojemu sinu, saj ga je učila in rada ga je imela.

Pa je prihajal na počitnice in zopet odhajal. Vsakokrat večji, lepši, imenitnejši. Že si ga v duhu videla pred oltarjem, že je trepetalo tvoje srce, že si slišala sosede: Kako lepo znajo pridigati naš gospod, Micin sin, vsa vas se postavi ž njimi.

Nikomur nisi prej tožila, koliko skrbi je težilo tvoje srce, pa tudi sedaj, v sreči, se nisi pred nikomer ponašala. Saj si bila kmetica, prepro-

sta hči narave, in sram te je bilo pred svetom globokega čuvstva. Vse si preživljala sama, žalost in radost.

Pa tudi razočaranje.

Nihče ni videl, kako je krvavelo tvoje prevarano srce, ko je krenil sin v posvetnost. Župnik te je očitajoče meril, sosede so se spogledovali, mož tvoj ga je klel... a ti si tiho prenašala uso to sramoto, trpela si še svoj del, a sina si imela še rajše, njega, izgubljenca, siromaka... Še bolj vroče si molila zanj, še bližje ti je bil.

Šel je sin v svet, jeza očetova ga je zasledovala, blagoslov tvoj ga je spremljal in vodil. Po novih potih je hodil tvoj sin, učene knjige je pisal, modre misli razlagal, prekrasne pesmi je pel; globoko je prodiral njegov duh v carstvo vede, umetnosti in modrosti. Majhen je bil krog njegovih občudovalcev, pa velik tabor nasprotnikov.

A tvoj sin je ustvarjal, je trpel, je živel. Zmagal je šele po smrti, po smrti svoji in tvoji.

Vse njegovo prizadevanje je bilo tebi neznano, nedostopno.

Malokdaj je prihajal domov, vselej pa je bil izmučen, slab. Stisnil se je k tebi, ne v naročje, nego v bližino tvoje ljubeče in vse odpuščajoče duše. Kako bolno-radostno je bilo tvoje ubogo srce, ko je čutilo, kako srečen je sin pod domačim krovom. V temni kamrici si mu pogrnila belo rjuho na slamnato posteljo, črnega kruha in kislega mleka si mu postavila na mizo. In ko si kuhala večerjo pred pečjo, je sedel pri tebi na stolčku, krompir je pekel v pepelu in kramljal je s teboj.

Drugače je govoril s teboj kot z drugimi. Tako lepe in mehke so bile njegove besede, kakor skrivnostna pesem pri polnočnici. Tudi če nisi razumela vsega, kar je pripovedoval; pa si čutila toploto njegove besede, kakor čutimo lepoto skrivnostne prirode in božanske umetnine. Tisti vajini samotni razgovori so bili zate sveti, kot je sveta le maša; nikomur jih nisi razkrila, le vase si jih sprejela in se ž njim prepojila. Takrat si začutila, da je to res tvoj otrok, da je učen in dober, da ne more biti pogubljen — saj je del tebe same, dobre po srcu, bogate po duši. Slutila si to njegovo veličino edino ti; zato je bila vsaka tvoja misel nanj le ljubezen in blagoslov, le vera vanj.

Tebi, priprosta ženica v peči in ruti, bodi danes posvečena naša misel.

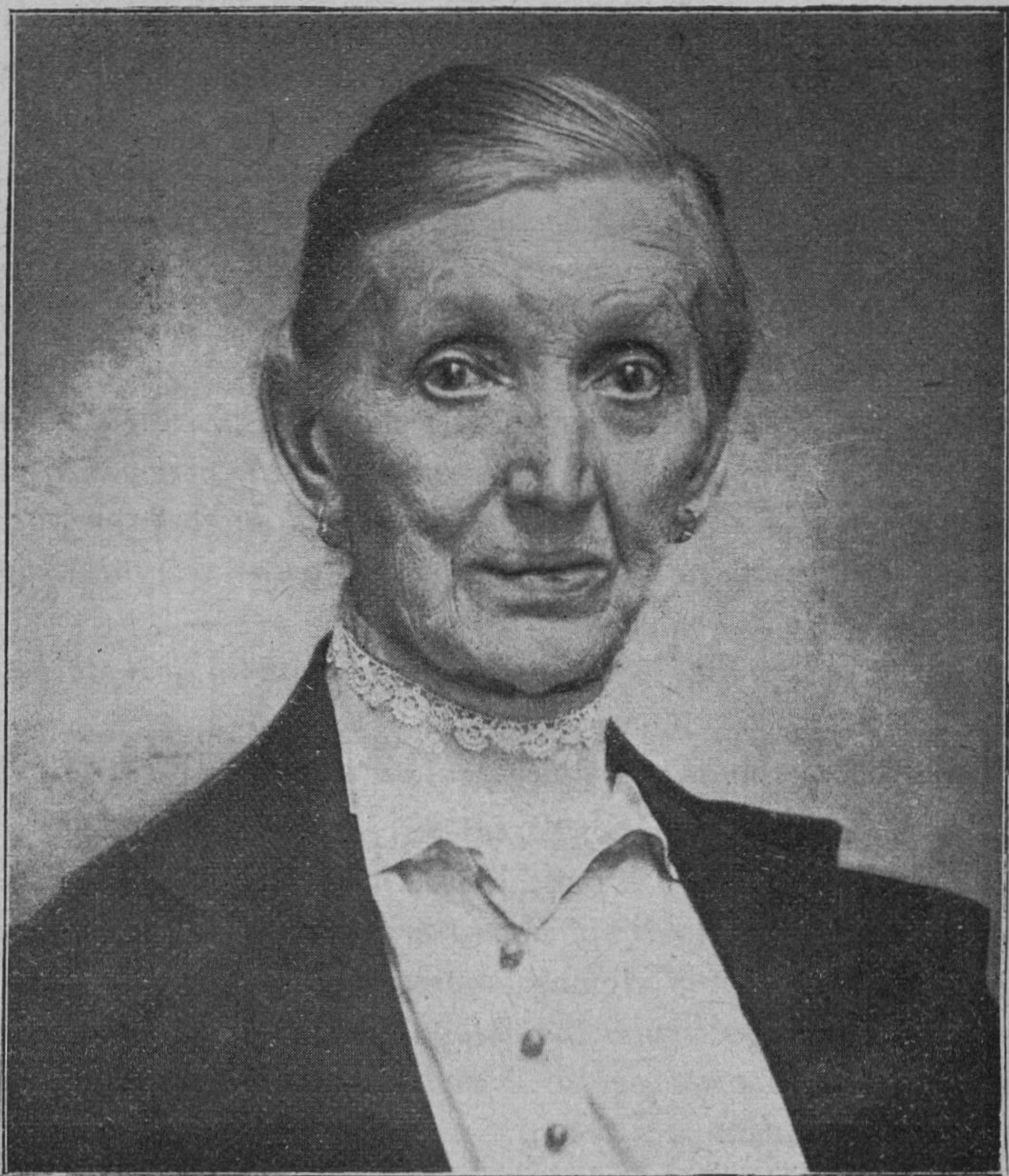
S svetim občudovanjem gledamo tvoja usta, ki niso sina nikdar poljubila, nego le molila zanj;

občudujemo tvoje žuljave roke, ki ga niso nikdar božale, nego le pokrižavale;

zremo v tvoje blage oči, ki ga niso nikdar karale, le objemale so ga;

klanjamo se tvoji duši, nežni in pobožni, ki se je tako čudovito razodela v duhovnosti tvojih sinov.

P. Hočevarjeva.

Matička Ottona Župančiča.

Ivan Cankar svoji materi.

(Odlomki iz knjige „Moje življenje“.)

XII.

Veliko prenese človek, to vem sam; par konj bi ne zveklo tovara, ki ga nosi na plečih že otrok. Ali da se dá trpeti toliko in tako dolgo, kakor je trpela moja mati, je bil čudež, ki si ga še zdaj ne morem natanko razložiti. Žena je devetkrat močnejša od moža, mati pa devetkrat devetdesetkrat. Če bi bil rekel svoji materi, da naj mi za ped odmakne Ljubljanski vrh, zato ker preveč tišči na Močilnik, bi ga bila najbrž zares odmaknila. Bog daje materam čudne uganke. Na primer: Kako bi se pripravilo kosilo za osmero ljudi, če ni groša v hiši in če ne dá štacunar niti soli na upanje? Kosilo je na mizi. Skrivnostno gre življenje dalje od

dne do dne in se ne ustavi. Strma in grapava je pot, težek je voz; na vozu sedé otroci, osmero jih je; jedó in pijó, smejó se in kričé; mati je vprežena; če bi se odpočila, če bi stopila prepočasi, bi ji švrknílo preko sključenih pleč: «Hej, potegni!» Tam kje pod visokim klancem omahne. Omahne in umrje. In še umreti jo je sram; zdi se ji, da je storila krivico tistim; ki so živeli od njenega življenja. —

Skodelica kave.

Velikokrat v svojem življenju sem storil krivico človeku, ki sem ga ljubil. Taka krivica je kakor greh zoper svetega duha: ne na tem, ne na onem svetu ni odpuščena. Neizbrisljiva je, nepozabljiva. Včasí počiva dolga leta, kakor da je bila ugasnila v srcu, izgubila se, utopila v nemirnem življenju. Nenadoma, sredi vesele ure, ali po noči, ko se prestrašen vzdramiš iz hudih sanj, pade v dušo težak spomin, zaboli in zapeče s toliko silo, kakor da je bil greh šele v tistem trenutku storjen. Vsak drug spomin je lahko zabrisati s kesanjem in z blago mislijo — tega ni mogoče zabrisati. Črn madež je na srcu in ostane na vekomaj.

Pred petnajstimi leti sem prišel domov in sem ostal doma tri tedne. Ves tisti čas sem bil potrť in zlovoljen. Stanovanje smo imeli pusto; v nas vseh je bilo, zdi se mi, nekaj težkega, odurnega, kakor vlažna senca.

Prve noči sem spal v izbi; včasí sem se po noči vzbudil, pa sem videl v temi, da je bila mati vstala iz postelje in da je sedela za mizo. Čisto mirno, kakor da bi spala; dlani je tiščala k čelu, njen belí obraz se je svetil, tudi če je bilo okno zagrnjeno in ni bilo zunaj ne lune, ne zvezd. Poslušal sem natanko in sem razložil, da to ni sopenje spečega, temveč mukoma zatajevano ihtenje. Odel sem se preko glave; ali skozi odejo in tudi še v sanjah sem slišal njeno ihtenje.

Preselil sem se pod streho, v seno. V ta svoj dom sem plezal po strmih, polomljenih stopnicah, lestvi podobnih. Postlal sem si v senu, pred vrata na klanec pa sem si postavil mizo. Razgled moj je bil siv, razglodan zid. V zli volji, v potrtosti in črnih skrbéh sem pisal takrat svoje prve zaljubljene zgodbe. Siloma sem vodil svoje misli na bele ceste, na cvetoče travnike in dišeča polja, da bi ne videl sebe in svojega življenja.

Nekoč sem si zaželel črne kave. Ne vem, kako mi je prišlo na misel; zaželel sem si je. Morda le zategadelj, ker sem vedel, da niti kruha ni doma, kaj šele kave. Človek je v sami razmišljenosti hudoben in neusmiljen. Mati me je pogledala z velikim, plahim pogledom in ni odgovorila. Pust in zlovoljen, brez besede in pozdrava sem se vrnil pod streho,

da bi pisal, kako sta se ljubila Milan in Breda in kako sta bila obadva plemenita, srečna in vesela.

«Roko v roki, obadva mlada, od jutranjega solnca obžarjena, v rosi umita...»

Začul sem tihe korake na stopnicah. Prišla je mati; stopala je počasi in varno, v roki je nesla skodelico kave. Zdaj se spominjam, da nikoli ni bila tako lepa, kakor v tistem trenutku. Skozi vrata je sijal poševen pramen opoldanskega solnca, naravnost materi v oči; večje so bile in čistejše, vsa nebeška luč je odsevala iz njih, vsa nebeška blagost in ljubezen. Ustnice so se smehljale kakor otroku, ki prinaša vesel dar.

Jaz pa sem se ozrl in sem rekel z zlobnim glasom:

«Pustite me na miru!... Ne maram zdaj!»

Ni še bila vrhu stopnic; videl sem jo samo do pasu. Ko je slišala moje besede, se ni genila; le roka, ki je držala skodelico, se je tresla. Gledala me je prestrašena, luč v očeh je umirala.

Od sramu mi je stopila kri v lica, stopil sem ji nasproti s hitrim korakom.

«Dajte, mati!»

Prepozno je bilo; luči ni bilo več v njene oči, smehljaja ne več na njene ustnice.

Popil sem kavo, pa sem se tolažil:

«Zvečer ji porečem tisto besedo, tisto ljubeznivo, za katero sem ogoljufal njeno ljubezen...»

Nisem ji rekel ne zvečer, ne drugi dan in tudi ne ob slovesu...

Tri ali štiri leta kasneje mi je v tujini tuja ženska prinesla kavo v izbo. Takrat me je spreletelo, zaskalelo me v srcu tako močno, da bi vzkriknil od bolečine. Zakaj srce je pravičen sodnik in ne pozna malenkosti...

Tuja učenost.

Moja mati je bila kmetiški otrok; rasla in dorasla je tako čisto in nedolžno kakor cvet na polju. Ko se je možila, ni znala ne brati ne pisati. Obojega se je učila šele tedaj, ko smo mi otroci doraščali; bdela je po noči, da bi je nihče ne videl. Pisala je z neokretno roko, črke so bile zelo velike; ali še zdaj se spominjam, da je bila njena slovenščina lepa in čista in da nam je popravljala besede.

Ko smo se naučili brati in pisati, smo začeli s slovensko in z nemško slovnico in s težavnimi računi. Mati se je vsega učila z nami. Pretenke in preveč oglate so ji bile nemške črke, nazadnje pa se jih je privadila. Čudno se mi je zdelo, ko sem slišal iz njenih ust prvo nemško besedo, toda preudaril sem takoj: «Mati zna vse, čemu bi nemški ne znala?»

Tako je bilo, dokler smo bili vsi doma; nenadoma pa je seglo med nas kakor silen veter in razkropili smo se na vse strani.

Poleti je bilo, ko sem se vrnil domov; prinesel sem s seboj skladovnico nemških knjig. Trinajst let, mislim, da mi je bilo takrat. Prvo noč sem zaspal ves truden, pa sem se o polnoči vzdramil, ker mi je bila zasvetila luč na trepalnice. V poluspanju in preplašen sem se ozrl po izbi; mati je sedela za mizo, moje knjige je imela pred seboj.

«Mati, saj te stvari niso...!» sem vzkliknil, pa mi je beseda zastala v grlu kakor od sramu.

«Kaj da niso?» je vprašala mati; njen mladi obraz je bil ves zardel.

«Tuje stvari so, puste... kaj bi ž njimi?» sem rekel s tišjim glasom. Čutil sem, da sem jo bil užalil, in tudi sem čutil, da vidi ona mojo hinavščino in moj sram.

Držala je knjigo v obeh rokah in je strmela vanjo; zdi se mi, da je bil Goethejev Werther.

«Glej... saj sem se učila nemški... saj razumem, če kdo na cesti govori... ali teh besed ne razumem... nobene ne razumem!»

«Saj ni treba, mati, saj ni treba, da bi to razumeli!» sem ji odgovoril ves prestrašen. «Ni treba tega razumeti!»

Zdaj vem, kar sem takrat le slutil: da je bila mati otrok, bel in čist, ko smo bili mi že oskrunjeni otroci.

Počasi je zaprla knjigo, položila jo je k drugim, nato je stopila k meni.

«Kaj je v teh knjigah?» je vprašala.

«Tuja učenost!» sem odgovoril. Samo jezik je tako odgovoril, v mojem srcu pa je bila velika žalost; že ob tisti uri je bilo v njem tisto koprnjenje, ki je zdaj zavedno, silno in grenko: «Da bi bil ko ti, o mati, cvet na polju; da bi nikoli ne okusil spoznanja!»

«Povej mi, kaj pravi ta tuja učenost? je rekla mati.

«Sam ne vem!» sem odgovarjal vznemirjen in zlovoljen. «Vsakemu pravi drugače, kakor je že uho in pamet! Meni pove kaj lepega, komu drugemu pa kvasi in kvanta!»

Mati se je vsa zgrozila.

«Kje si se naučil takih besed? Ta učenost te jih je naučila!»

Sedla je k vzglavju, da so bila njena lica čisto blizu mojih.

«Ali veš, kaj si snoči zamudil?»

«Ne vem!»

«Gledala sem in sem čakala, nazadnje pa si zaspal. Nič nisi molil snoči, še pokrižal se nisi!»

Molčal sem; v mojih mislih pa se je ljubeznivo in sočutno smejało.

«Mati, mati, otrok ti mladi, nedolžni!»

Zakaj trinajstletni fantje so zmerom brezverci.

«Še pokrižal se nisi! Truden si bil, ali ne tako truden, da bi roka ne dosegla čela... Glej, zdaj vem... ko sem se doteknila tiste knjige, sem občutila... zdaj vem, odkod tvoje modre besede in tvoj starobni smeh. Tuja učenost ti je segla v srce, napravila te je mlačnega in lenega...»

Zaspan sem bil, njene besede pa sem slišal vse in sem jih razumel. Ali toliko hudobne hinavščine je bilo v meni, da sem zatisnil oči ter sopel globoko kakor v trudni dremavici.

Mati je tiho vstala, sklonila se je do moje glave in me je pokrižala na čelo, na ustna in na prsi. Skoz presledek narahlo zatisnjenih trepalnic sem natanko videl njen obraz; in tudi sem videl, da so bile njene oči solzne in da so se ji ustna tresla.

«Na Boga ne pozabi! Na Boga ne pozabi nikar!»

Pokrižala me je v drugič; tako globoko se je nagnila k meni, da sem čutil na licih toplo sapo iz njenih ust.

«Pri Bogu ostani!»

Nisem se ganil in nisem odprl oči, zaspal pa nisem dolgo. Lepe pa žalostne so bile moje misli.

Njena podoba.

Ne vem, ali sem že napisal, ali sem le pravil, kako se je zgodilo z njeno podobo. Kolikor bolj je spomin grenak in bolesten, toliko pogostejše zaboli v srcu.

Mati se nikoli ni dala slikati. Ko je ležala na mrtvaškem odru, sem se spomnil, da jo bodo zakopali, nasuli na rakev težko in visoko gomilo in da nikoli več ne bomo videli njenega obraza.

Sam sem bedel ob nji. Tako globoka je bila tišina v izbi, da sem skoraj slišal svoje žalostne misli. Časih je zaprasketala sveča, plamen je švignil višje ter je obžaril njen obraz in njene roke, ki so se bele in trde oklepale razpela.

Poiskal sem papir in svinčnik, da bi risal njen obraz, kakor je bil tih in miren v smrti. Začel sem težko in trudoma, ker se mi je roka tresla in so me oči skelele od zatohlega vzduha. Pod temnim zelenjem se je svetil obraz, kakor iz belega kamna izklesan. Ob poslednjem vzdihu se je bila nasmehnila in tisti smehljaj je ostal na ustnicah.

Bral sem nekoč, kako je umiral svet mož. Vsà izba je bila polna sorodnikov, prijateljev in občudovalcev, jok in stok se je razlegal prav na na cesto. Ali v tistem trenutku, ko je sveti mož izdihnil, so prestrašeni pobegnili sorodniki, prijatelji in občudovalci ter se niso vrnili. Obraz se mu je bil nenadoma spačil, ves drug je bil, prejšnjemu čisto nič podoben, kakor da je bila pustna krinka padla z njega. V poslednjem hipu se je grešna duša razgalila, kajti smrt ne pozna laži in hinavščine.

Tista zgodba je resnična. Kadar se tiho zapro duri za življenjem, izreče vest svojo pravično in neizprosno sodbo; in ta sodba je z razločnimi črkami napisana na čelu, na licih in ustnih. Če bi hotel risati dušo in skrito misel človeka, bi ga risal spečega, rajši mrtvega. Poznal sem jih, ki so prestrašeni planili iz spanja, ki so začutili na čelu pogled izprašujočih, bdečih oči. Tako bi se prestrašil grešnik, ki bi nenadoma in nepripravljen ugledal sodnika pred seboj.

V smehljaju materinem je bilo kakor sladek počitek po dolgi, dolgi poti, kakor bogato plačilo za ves strašni, do zadnjega hipa nepripoznani in nepoplačani trud, kakor tisočkratno povračilo za neizmerno trpljenje. Vsa blagost in čistost, neoskrunjena od grenkih dni, od precutih noči, od skrbi in bridkosti, se je razodevala na mrtvih ustnicah.

Videl sem malo v nemirni in dremotni svetlobi sveče. Papir je bil slab, čisto gladek, svinčnik pa je bil pretrd. Vendar se mi zdi še zdaj, da podoba ni bila čisto pogrešena ter da je odseval z nje vsaj žarek tiste lepote, plemenitosti in otroške, verne zaupljivosti, ki sem jo gledal pred seboj bolj z ljubeznijo svojega srca, nego s svojimi razbolelimi očmi. Iz težkih senc, iz opojnega vzduha in izpod črnega, sajastega dima sveč se je svetil bel, smehljajoč obraz, kakor upanje in vera iz bridkosti.

Ko sem odpotoval na Dunaj, sem vzel podobo seboj. Spravil sem jo med knjige in papirje ter je nisem videl dolga leta. Zgodilo pa se je nekoč, da sem bil do smrti truden popotništva, skrbi in samomučenja. Zakaj človek postane včasih kakor pred ogledalom, premeri z enim samim pogledom svoje življenje, vse od prvih let pa do tistega zadnjega dne, ki je skrit tam daleč v prihodnosti; prebledé mu lica, srce mu zastane: «Kod si hodil, nesrečnež? Čemu še dalje skozi pustinjo?»

Tisto jutro sem iskal med knjigami in papirji, da bi našel podobo svoje matere, da bi se poslovil od edinega obraza, ki sem ga v tistem trenutku ljubil. Iskal sem dolgo. Papirji so bili prašni in zarumeneli, na katerih se je komaj še poznala pisava. Pesmi so bile, nekatere še iz otroških let, in zgodbe, v katerih še ni bilo grenkobe poznejših.

Ko se mi je tresel v rokah oprášeni, zarumeneli papir, me je spreletel mraz od groze. Nekoč je bila tam materina podoba, zdaj je ni bilo več. Komaj da so se še poznale izglažene zabledele sence, komaj še da se je svetilo izza njih megleno in motno, kakor zastrta luč. Očital sem si v svojem srcu:

Daleč je njen grob, zapuščen od vseh, samotni in žalosten, kakor so grobovi neznanih popotnikov! Daleč je ona sama, pozabljena od nas, ki smo se bili brez vodnika in brez cilja razbegli po svetu kakor jata golobov, kadar plane mednje jastreb — smrt. Kakor njen grob in kakor ona sama: tuja in daljna je njena podoba mojim očem, ker je bila dolga leta tuja in daljna moji duši!

Stopil sem k oknu, da bi pogledal, če je moč ljubezni in spomina velika dovolj, da bi iz senc in prahu priklicala zabledeli obraz. Z očesom nisem

videl, komaj da sem z mislijo slutil zabrisane poteze, luči in sence, ki so se brezoblične prelivale druga v drugo. Poizkušal sem, da bi odgrnil tisti sivi zastor; roka pa mi je bila okorna in plaha, obraz, ki sem ga priklical, mi je bil tuj; ni bilo na njem tistega smehljaja, ki je razodeval zadnjo tolažbo in slavno odrešenje, ni bilo plemenitosti, očiščene in utrjene v bridkosti. In ni bilo ljubezni, ki bi govorila z menoj tiho in prijazno v tej grenki uri. —

Z dlanmi sem zakril oči; tedaj se je prikazala pred menoj tako čista in jasna, kakor sem jo videl pred zdavnimi leti. Le njene ustnice se nikoli v življenju niso tako smehljale — zadnji, predsmrtni smehljaj je bil, ves blag in miren v poslednjem spoznanju.

«Kaj bi storil, otrok nespametni, kaj bi storil sebi in meni?»

Kakor da bi se v daljavi megle razmikale pred mladim solncem, pred novim življenjem: pokoj mi je segel v srce, malodušnost je izginila. Nikoli več nisem poizkušal, da bi narisal na papir, kar je bilo vtisnjeno v najgloblji in najsvetejši globočini mojega srca. V vsakem človeku je skrita beseda, ki je ne more in ne sme izreči, in ki bo napisana morda šele ob smrtni uri na njegovih ustnicah. V vsakem človeku živi slika, ki je ne sme in ne more naslikati, če bi bil sam Leonardo, in ki bo naslikana šele na mrtvem obrazu njegovem.

Ne vem, kam sem ga bil spravil in kje je zdaj tisti papir. V mojem srcu je materina podoba — lepota in blagost, kakor je nikoli in nikjer nisem videl, in ki jo bodo živo ugledale šele moje umirajoče oči...

Njen grob.

Pet let sem ostal v tujini. Čez pet let sem se napotil, da bi molil ob njenem grobu. Odprl sem vrata in sem šel do srede pokopališča, do križa. Tam sem se ozrl prestrašen. Tuj kraj je bil krog mene, kakor da ga še nikoli nisem videl. Križi, križci, beli in črni kameni, ob zidu vrbe in ciprese, gole, zelene, cvetoče gomile, paščene steze, — vse mi je bilo tuje. Groza mi je segala v srce; gledal sem na levo, na desno — od nikoder ni bilo glasu, da bi me poklical, pozdravil. Jaz pa sem mislil, kadar mi je bilo hudo v tujini:

«Pridem do vrat in takrat bom slišal njen glas: Kod si hodil, da te ni bilo tako dolgo? Čakala sem te in nisem mogla spati, celih pet samotnih let!... Pa bi šel naravnost do njenega groba in bi pritisnil lice na rosno travo, da bi slišal natanko njen mehki glas in da bi občutil topli dih iz njenih ust. Pripovedovala bi si lepe zgodbe, polne upanja in daljne sreče, kakor vselej kadar sva bila čisto sama; in bila bi sestra in brat, obadva otroka, obadva oči vprte proti vzhodu, da bi ugledala tisto nebeško zarjo, ki je bila njenemu in mojemu trpljenju od Boga obljubljena...»

Tako sem mislil.

Glasu od nikoder. Pokliči me, o mati, samo zašepeči, zavzdihni pod gomilo, pa te bom slíšal.

Hodil sem med križi, kameni in gomilami; vsi grobovi so mi bili tuji, mrtvi, nobeden me ni pozdravil. Šel sem h grobarju, da bi ga vprašal. Tisti grobar, ki je kopal jamo za mojo mater ter jo izkopal pregloboko, je bil že zdavnaj mrtev. Napol gluhi starec, ki sem ga izpraševal, je z zaspanimi očmi ogledoval mojo suknjo, povedal pa ni ničesar. Nato sem šel k cerkveniku.

«Povejte mi, kje je materin grob? Saj ste bili s pogrebom, še krono sem vam dal!»

Cerkovnik je pomislil.

«Rekel bi, da je v levem kotu... če ni morda v desnem... star sem...»

Kam bi se napotil, koga bi vprašal?

V krčmi je sedelo mnogo znancev; po obrazih se mi je zdelo, da sem jih videl pred petimi leti, da so bili morda celo pogrebci.

«Kje je grob, ki ga iščem?»

«Toliko je pogrebov zadnje čase, ljudje pomirajo kakor ob kugi... kdo bi štel grobve, kdo se jih spominjal?»

Vrnil sem se na pokopališče, da bi iskal s treznim očesom, z mirnim razumom.

Treba je iskati med samotnimi grobovi, med tistimi, ki se jih dolga leta ni doteknila zvesta roka. Bog se usmili, koliko samotnih grobov! Polovica pokopališča same puste gomile, brez spomina, brez križa in kamena. Še križi so polomljeni, kameni stoje pošev, besede so zabledele. Kaj je bilo napisano na tem križu, ki leži izrvan in zarjavel na gomili? «Svoji nepozabljeni, na vekomaj ljubljeni materi...» Gomilo je bil porasel visok plevel, križ leži v njem — kod hodiš, ti zvesti sin? Saj je šele pet kratkih let, ko si postavil ta bronasti križ, napisal nanj te goreče besede, prilival potočnicam s solzami, z uporno kletvijo zmerjal krivičnega Boga! O ljubezen, postala si beseda! Ko si stopila na jezik, te v srcu ni bilo več! Solza kane iz očesa, razpuhti se v prahu, vzdih dahne iz ust, izgubi se v vetru! Izrujte križe, prevrnite kamene, gomile izgladite! Križi, kameni in gomile so mrtve besede, govore jezik, ki ga nihče več ne razume...

Ko sem šel s pokopališča, me je zeblo in noge so mi bile težke. Kakor gre iz cerkve grešnik, ki občuti, da Bog ni slíšal njegove molitve; glavo sklonjeno, pogled v tla vprt. Še tisti večer sem se vrnil v tujino.

Zgodi se, da se človek nenadoma zave samega sebe in svojega življenja; kakor da bi planil iz sanj — pomane si oči, ozre se plah ter spozna, da je vse, vse, vse zgrešeno, zapravljeno, izgubljenó, vse; kar je mislil, delal in živel. Tako se je meni zgodilo, ko sem se neblagoslovljen vrnil v tujino.

Neživ živeti — ali bi ne bila skrunitev Boga, ki je življenje? Zaklenil sem se v izbo, zagrnil okno. V mojih žilah je tekla kri, moje oči so gledale, moji možgani so mislili, v srcu mojem pa je bila smrt.

Takrat, ko sem vzdignil nogo, da bi stopil v noč, se je roka doteknila moje rame; čisto narahlo, komaj da sem jo čutil. Nisem je videl, ali spoznal sem jo takoj; sladka in topla je ležala drobna materina roka na moji rami. V tistem trenutku, v enem samem sem premeril pot, dolgo sedem dni hoda. Odprl sem železna vrata pokopališča, šel sem naravnost do križa, nato po peščeni stezi na levo, med tiste samotne, z visokim plevelom poraščene gomile. Druga je bila drugi enaka, toda nič nisem ugibal, nič se nisem motil; s slepimi očmi bi bil našel materin grob, zakaj ona sama me je vodila. Tam, ob samotnem domu njenem, sem klečal pred njo, prosil sem jo tolažbe in blagoslova.

Zdaj hodim na to svojo sveto božjo pot, kadar mi je težko pri srcu. Tudi nocoj, o mati, ob tej uri, ko so se vse noči razgrnile nad menoj, prihajam k tebi: daj mi tolažbe in svoj blagoslov, da mi kmalu zasije tista nebeška zarja, ki sva jo upala v trpljenju!

Poslednja cesta. (Karlo Kocjančič.)

(16. novembra 1922., v Mariboru)

To noč sem slišal, kako je v dalji moja bedna mati

govorila z menoj:

— Ti, ki si v mojem klasu prvi plod in si menil, da si od mene padel v brezciljnost:

nič se ne boj!

Naj tvoje ranjene misli klonijo v še tako blaznem obupu,

vendar še en cilj je pred teboj.

Ko boš že čisto onemogel, zagledaš ob zadnjem kilometrskem kamnu poslednjo cesto pred seboj.

Smrt...

In nanjo stopiš.

Če prej ne, takrat doznaš vse skrivnosti, sin moj.

In da je bil v tvojih samotah vendar nekdo —

jaz s teboj.

Mati F. S. Finžgarja.

Nikdar se me niso dotaknile očetove ustnice... Nikoli nisem videl očeta, da bi poljubil mater... Ali je čudo, da tudi otroka nista bila deležna poljubov materinih?... Za zadnje slovo pa sem se sklonil nad njeno čelo, po katerem je trepetala rahla zarja umirajočega življenja...

Obstopili smo v tihi noči njen mrtvaški oder. Oče je stopil do nje, ki je sanjala sredi sveč in rož, vsa pokojna, smehljajoča se: «Kako si lepa, Rézica!» (Nikdar je ni prej tako mehko nagovoril). Prijel jo je za roko. «Z Bogom, nevestica! Kmalu pridem za Teboj!» In v tem hipu ni bilo ne solze ne bridkosti v nas. Takrat mi je bilo šele razodeto, kako velika je bila njuna ljubezen, kako močna njuna vera.

F. S. Finžgar.

Mati Al. Gradnika.

Materi. (Alojz Gradnik.)

I.

Ti trudnotožna, tiha in trpeča
vse dni življenja in noči prečute,
Bogu udana, nemo govoreča
pri delu z njim vse ure in minute.

V naročje tvoje rož ni sula sreča:
pot trnja, muk in stisk in bede krute
hodila si kloneča in veneča,
ko darujoč se cvet rože osute.

Tvoj dedič sem, o mati, in ni srečno
življenje moje; senca sem telesa
in trhel plod le tvojega drevesa.

Senca živi samo, ko solnce sije,
in plod odpade in samotni zgnije;
le, kar življenje novo da, je večno.

II.

Iz srca tajnotemne globočine
si me pozvala in si rekla: Bodi!
In kaplja ena v večnosti posodi
spuhtel sem in se vzpel v luči višine.

In videl sem, kje so življenja prodi
in da je kratka pot in da vse mine
in kratka slast in dolge bolečine
in da nikdo ne ubeži usodi.

In vprašal sem: „Čemu si me rodila?“
In sem skesan spoznaval, da od veka
vseh mater samo eden je obraz,

da si le dekla in da vršiš ukaz,
ki ga je dala svetu slast in sila,
ko je spočela prvega človeka.

Mati dr. Kreka. (Cilka Krekova.)

Naša mati je bila iz Sodražice na Dolenjskem. Njen oče je bil zelo spoštovan in izredno nadarjen mož. Glavne poteze v značaju moje matere so bile: izredna ljubezen do revežev, srčna pobožnost in veliko veselje do čitanja. Če je prišel berač ali beračica sredi popoldneva in je prosil jesti, je vstala in mu šla kuhat, če ni imela kaj pripravljenega. Naš dom je bil središče ubožcev in dom posebnežev, katerih je bilo v tistil časih prav veliko. Moja mati je bila mati vseh, saj so jo klicali vsi mati, mama in mamka. Prav gotovo je, da je brat svojo nedosežno nesebičnost podedoval po svoji materi. Z materjo sta se zelo dobro razumela, dasi mu je mati stala večkrat nekako v opoziciji glede različnih naziranj. Sam se je večkrat izrazil, da je mati edini človek, ki mu imponira. Nežna ljubezen in visoko spoštovanje je gojil do svoje matere. Dasi je bilo njeno srce mehko in nežno, je bila njena volja vztrajna, odločna in trdna. Tudi te lastnosti so bile pri bratu materina dedščina. Veselje do čitanja in znanja pri materi je prešlo na sina. Moja mati je veliko brala. Poznala je Stritarja, Jurčiča, Prešerna, Sienkiewicza in še druge. Ob priliki porcijunkulskih odpustkov se je v Šk. Loki seznanila s Prešrnovo sestro Alenko, kar nam je z velikim veseljem pripovedovala.

V občeivanju je bila resna, pa tudi šegava in dovtipna. Tudi te lastnosti je podedoval sin po materi.

Pri materi. (Ks. Meško.)

Iz knjige „Naše življenje“.

— — — — —
Kakor list sem bil, plavajoč sredi široke, deroče reke, list brez moči in odporne volje, ki ne ve, ne kod ne kam.

Pa sem si rekel kakor otrok v najhujšem trpljenju:

«K tebi pojdem, ki si me ljubila kakor nihče na svetu, ki se nisi nikoli ne za hip igrala z mojim srcem, ki me je tvoje srce z isto ljubeznijo objemalo v sreče in nesreče dneh — k tebi, mati moja. Na tvoj grob, o mati!»

Počasi sem stopal med grobovi, da sem došel do groba materinega.

Vitek trn se je vil okoli preprostega križa. Tvojega življenja podoba, o mati: križ in trnje, trpljenje vse tvoje življenje. Na vrhu je gorela rdeča roža: simbol tvojega srca, o mati, ki je gorelo in krvavelo vse življenje v ljubezni in bolesi...

Dolgo sem stal ob grobu, da sem začutil utrujenost. Tedaj sem sédel na nizki grič, ki spi pod njim njena utrujena ljubezen; sklonil sem glavo, naslonil jo v obé roki.

In sem mislil na njeno ljubezen, vir, ki se ne bi izsušil v tisočletnem trpljenju, darovanju in žrtvovanju. Mislil, kako slabotno, skopo in malomarno sem ji vračal vso to ljubezen, vso dobroto. Kako naj popravim ta svoj veliki, preveliki greh, o mati? Ga li izperem in izbrišem vsaj pičico, če poklekнем na tvoj grob in ga pomočim s solzami trpljenja in kesanja? Odpuščaš, o mati, ko vidiš, kako zdaj trpi tvoj sin? Kako slabo sem ti vračal tvojo ljubezen, o mati! Bi li odpustila vso mojo nekdanjo hladnost in površnost, ako bi se zbudila zdaj, oživila, vstala, in bi ti potožil vse gorje, odkril ti svoje srce, s tisoč puščicami prebodeno? Ali bi, o mati, mati...?

Toda ne, ne, mati, le spi mirno in pokojno! Ne želim, da bi še živila. Ne, srečna, o mati, da si mrtva. Sicer bi letelo zdaj kamenje tudi vate. A kako bi moglo nositi te udarce tvoje srce? Ko bi jih čutila le ti, vem, vse bi pretrpela. Ker pa zadevajo tvojega otroka — kako bi jih pretrpela, o mati moja? —

V mraku sem se poslovil.

Od odprtega groba, kamor so bili pred leti pogrebci pravkar spustili krsto z mrtvo materjo, sem odhajal lažje nego danes.

Za slovo sem vzel s seboj rdečo rožo.

Ko sem se drugo jutro po kratkem, mučnem snu prebudil in pogledal po sobi, sem videl, da so rdeči listi cveta razsuti po mizi.

Tako se je razsulo tvoje goreče srce, o mati, v ljubezni in žrtvovanju za nas otroke. Kako bi naj potem še živila?

— — — — —
Kdorkoli si, kjerkoli si, ki bereš to, ali ljubiš svojo mater? Ljubi jo, dovolj je ljubil ne boš nikoli.

Mati biskupa J. Strossmayerja.

«Ako je što dobra u meni, to je od moje majke.

Hvala Bogu, da je mene moja majka u nježnoj dobi a ipak u pravoj razboritosti odgojiti znala.

Ja se molim mojoj majci. Uvjeran sam, da je ona svetica i da se za me pred Bogom moli.»

J. J. Strossmayer.

Majka Jugovića. (Jela Spiridonović-Savićeva.)

Srednji Vek... i pred okom savremena čoveka nižu se slike: na vrhovima zelenih bregova, ponositi, visoki zamkovi, opasani teškim zidinama, opkoljeni tihim usamljenim gorama, čiji mir proseca krik divljači samo. Oklopljeni snažni vitezi; vitki, tanki, potsečenih kosa paževi na desnici sa sokolom. Feudalna gospoda. Feudalne gospodje: večito u kuli čekanje, s kakve daleke vojne: muža, brata, sina. Ili daleko od zveketa mačeva i oklopa, truba i zublji, skriven, sklonjen iza debelih manastirskih zidina: tihi, skrušeni život monaha i monahinja.

Ali ono, što bi nam skoro uvek izmaklo se, tome prvome, kratkom pogledu, jeste baš ono najglavnije, ono što je bila suština i jezgro, esencija i srž Srednjega Veka: ona večita, plameno-intenzivna, strahovito krvava borba između *spiritualnog* i *materijalnog*. Nikad se više, bolnije i stradalnije nije čeznulo za Svetlošću nego u Srednjem Veku, koga mi deca Renesansa, filofsokog materijalizma, intelektualizma i racionalizma, volimo nazvati Vekom Mraka. A dali je Srednji Vek bio baš takav Mrak, kakvim ga mi, sa našim pogledom na svet volimo i moramo zamišljati?

Oslobodjenom i objektivnom posmatraču, nameće se misao: da bi se u opšte mogao i imati jedan Ideal, mi ga moramo već latentnog nositi u nama. Srednji Vek nije mogao zaista biti takav mrak, imajući Svetlost za Ideal. U pravome mraku se i ne sluti Svetlost. A već sama Čeznja za Svetlošću (*spiritualnim*) mogla se radjati, samo u dušama koje su već bile ozarene njome. A zaista kontrasti između Tamnog i Svetlog, Boga i Djavola, nisu bili nikada tako mačevski — šiljato protivstavljeni kao u Srednjem Veku. Moralo se birati jedno ili drugo. Dva se Gospodara nisu mogla služiti. Mlada, sveža duša za kompromise nije znala.

Uzmimo samo našu Kosovsku epopeju. Šta je ona? Ništa drugo do jedno biranje između nebeskoga i zemaljskog carstva. Između ličnog kakvog-takvog mira, ili Smrti u borbi za Ideal. I ljudi su se žrtvovali za taj Ideal. Proneli su vatru herojskog srca svoga, marčnim putima čovekovim, primevši na žrtvu vremenski deo sebe, da bi ono, što nazvaše svojim Idealom živelo večito. Taj Ideal je ovde bio: Rodoljublje i Religija; sve se dalo «za Krst časni i Slobodu zlatnu». To ljudi. A žene?

Onda, a još i danas, veruje se da je ženina, jedina i najuzvišenija Služba: Materinstvo. To je ono duboko žrtvovanje njeno, do u Samozaborav, do u negaciju sebe. Da, ali Materinstvo i kao žrtva, je nešto fiziološko, nametnuto. A dali je Žena sposobna, za još višu jer voljnu, *spiritualniju* žrtvu? I tu srpsko predanje, odgovara sa: *Da*. A veličanstveni simbol te tvrdnje, jeste ona skamenjena, ogromna crna katedrala Boal i Užasa: *Majka Jugovića*.

Dali ima u istoriji Majki crnje, tragičnije, očajnije figure, gde se bol prebacio preko samoga sebe, u one užase, u one mistične ponore, u ono

Poslednje, kao što je u ovoj starici, koju je naš narod opevao u pesmi: «*Smrt Majke Jugovića*».

Šta mi znamo o životu njenom? O njemu pesma ćuti. Jer cela vrednost, ceo smisao Života te žene, jesu njenih devet kršnih sinova, devet sokolova. A kakvi su ti sinovi bili, vidimo najlepše iz Pesme: «Car Lazar i Carica Milica», gde Carica moli Cara, «srpsku Krunu zlatnu», da joj ostavi bar «jednoga brata sestri, od zakletve». A kad je Car upita koga, ona veli: Boška Jugovića. Tad joj Car odgovori, kada sutra beli dan osvane i ograne sunce, nek išeta gradu na kapiju, kud će vojska carska proći, i neka zaustavi, željenoga brata. Carica je tako učinila:

Al eto ti vojske na alaje,
Sve konjici pod bojnim kepljima,
Pred njima je Boško Jugoviću,
Na alatu vas u čistu zlatu,
Krstaš ga je barjak poklepio,
Pobratime do konja alata,
Na barjaku od zлата jabuka,
z jabuke od zлата krstovi,
Od krstova zlatne kite vise,
Te kuckaju Boška po plećima.

...Tad mu prilazi sestra, i sklopiv mu ruke oko vrata, poče mu tiho govoriti: da ga je car blagoslovio, da dade drugom barjak, a on ostane, brat sestri od zakletve. Al govori Boško Jugoviću:

«Idi sestro na bijelu kulu,
«A ja ti se ne bili povratio,
«Ni iz ruke Krstaš - barjak dao,
«Da mi care pokloni Kruševac,
«Da mi reče družina ostala:
«Gle strašivca Boška Jugovića,
«On ne smjede poći u Kosovo,
«Za krst časni krvcu proljevati
«I za svoju vjeru umrijeti.

Pak proćera konja na kapiju. Tad očajna sestra moli drugoga brata, da joj on ostane, al govori Jugović-Voine:

«Ne bih ti se junak povratio,
«Ni careve jedeke pustio,
«Da bih znao, da bih poginuo,
«Idem sejo u Kosovo ravno,
«Za krst časni krvcu proljevati
I za vjeru s braćom umrijeti»

Pak proćera konja na kapiju. I tako ode na Kosovo, smela, muška, junačka Mladost devet Jugovića.

I u istoj pesmi, već se saznaje o strahovitoj srpsoj pogibiji. Dolazi sluga Milutin i nosi Carici crne glasove. Carica ga pita:

«Gje pogibe slavni kneže Lazo?
«Gdje pogibe stari Jug - Bogdane?
«Gdje pogibe devet Jugovića?

Tada joj sluga poče kazivati:

«Svi ostaše gospo u Kosovu,
«Gje pogibe slavni knez Lazare,
«Tu su mnoga koplja polomljena,
«Izlomljena i Turska i Srpska,
«Ali više Srpska nego Turska...»

«A Jug ti je gospo poginuo,
«U početku u boju prvome,
«Pogibe ti osam Jugovića,
«Gje brat brat izdati ne šćede,
«Doklegodje jedan tecijaše,
«Još ostade Boško Jugoviću,
«Krstaš mu se po Kosovu vija,
«Još razgoni Turke na buljoke,
«Kao soko tice golubove...»

Eto, takve je sinove poslala Majka u Kosovo ravno. Nad njom se nije Sudba htela smilostiviti, kao nad Avramom, kad htede prinesti sina na žrtvu. Ne. Ovde je Sudbina svirepija bila. Primila se žrtva krvava. Nikakav andjeo nije sašao s visina, da bar Majci, jednoga sačuva. Morali su izginuti svi. Svi do jednog.

A kako Mati podnosi taj bol, tu strahovitu, nadzemaljsku žrtvu: kidanja živog mesa svoga, i krvavo dragog? Bez krika, bez jecanja, bez roptanja. stisnutih zuba, muški... herojski. Ni jedna tamna reč iz dubina bola da se istrgne, izvuče, izgrči: u jedan krik revolta, stradanja ne... ni jedna jedina...

A narod je ovako opevao tu veliku i nesrećnu Majku: Mati moli Boga, da joj da oči sokolove, i bijela krila labudova, da odleti na Kosovo i da vidi devet Jugovića i Starog Jug-Bogdana. Bog joj želju ispuni. Na Kosovu ona nadje svojih devet mrtvih sinova i mrtvoga Jug-Bogdana. A više njih njihova koplja, sokolove, dobre konje i lavove. A kad Majka naidje:

Tad zavrišta devet dobrih konja,
I zalaja devet ljutih lava,
I zaklikta devet sokolova...

i taj izraz bola životinja morao je srce majčino cepati u devet komada. Ali ga ona podnosi ćuteći:

«i od srca suze ne pustila.»

Uze majka konje, lavove i sokole, i vrati se svome dvoru. A kad su je snaje ugledale:

Zakukalo devet udovica,
Zaplakalo devet sirotica,
Zavrištalo devet dobrih konja,
Zalajalo devet ljutih lava,
Zaklikta devet sokolova...

I tu je Majka tvrda srca bila, i od srca suze ne pustila.

A kad je bilo noći u ponoći... i cvde je znao narodni pesnik, da popne do vrhunca bol zlosrećne Matere — izabrao je noć, kad je potencirana

usamljenost, izgubljenost duše u prostranstvu kad i Čežnje i Stradanja i Bolovi poznadu sve tmine i dubine ponora. Tad u ponoći završta Damjanov zelenko. I mati pita ljublu Damjanovu:

«Što nam vrišti Damjanov zelenko;
«Al je gladan šenice bjelice?
«Ali žedan vode sa Zvečana,

A snaha joj odgovara:

«Nit je gladan šenice - bjelice,
«Niti žedan vode sa Zvečana,
«Već je njega Damjan naučio,
«Do po noći sitnu zob zobati,
«Od po noći na drum putovati,
«Pak on žali svođa gospodara,
«Što ga nije na sebi donio.

I kukaju udovice, i vrište konji, i sve životinje nadju izraz svome Bolu, samo majčin bol, je u onim strahovitim dubinama, iz koga ne može da ga oslobodi, ni jauk, ni krik ni suza: «i tu Majka suze ne pustila».

A kad dan osvanu, doleteše zlosluti gavrani, krvavih krila, s penom na kljunima, oni nose ruku od junaka, i bacaju je Majci u krilo. Tad nesrećna Majka uze ruku i poče je okretati, prevrtati... pa doziva ljublu Damjanovu i pita je, dal poznaje ruku. I snaha je ruku po burmi poznala.

Uze majka ruku Damjanovu
Okretala, prevrtala s njome,
Pak je ruci tiho besedila:
«Moja ruko zelena jabuko,
«Gdje si rasla, gdje l' si ustrgnuta?
«A rasla si na kriocu mome,
«Ustrgnuta na Kosovu ravnom...»

I od bola, koji je kao okamenjen dotle čutao i mrtva čuteći pada Majka.

Za svojije devet Jugovića
I desetim starim Jug - Bogdanom.

Grandiozna je prostota, s kojim je izražen Bol majčin, koji je već prešao u Bezmerje, prebacio se potpuno s onu stranu ljudskih mogućnosti Stradanja. Srce je majčino moralo prepući.

I tako umire ova srpska heroj-žena, heroj-mati bez roptanja. Dubljeg heroizma zaista nema od ovoga: podnositi hrabro Sudbinu svoju, bez opiranja, sa onom punom predanošću: «Neka se Volja Tvoja izvrši savršeno, nad nama»...

I za dugih pet vekova teškog robovanja čitav jedan narod gledao je u svoju prošlost i živio od nje. I naučio od nje, i razumeo kroz nju, svu strahotu svakog pravog morala, pa i onog Rodoljublja, koji je apsolutan, i uvek isti kroz vekove. A u čijim dubinama leži nešto, što negira punu vrednost ovom našem vremenskom životu, i traži odricanje, otkazivanje do u poslednju žrtvu, do u Smrt, da bi se ovaplotilo: Ono, Nešto, veliko i tamno ali u kome mi slutimo: *Smisao Večiti*.

Mati slikarja Frana Tratnika

je sedemdeset let stara vdova po posestniku srednje velike kmetije v prijazni zagorski vasi P o t o k u v Gornji Savinjski dolini. Rodila je devet otrok, od katerih živi danes še sedem.

Tratnikova mati je tipična slovenska kmetijska žena, globoko je verna in bolestno-nežnega čustvovanja. Neumorno je skrbela za svojo hišo in njeno življenje je bilo en sam velik delavnik. Pri vzgoji otrok je spremljala resno strogost svojega moža z milino in dobroto, kar je blago vplivalo na dušo in značaj dece.

O veliki ljubezni do sina Franceta pripoveduje ona sama: *«Izmed vseh svojih otrok sem pretrpela največ zaradi njega in morda ga imam ravno zbog tega najrajši. Od doma je šel v zgodnji mladosti, vedno pa se je zopet vračal. Odhajal je, da nisem prav nič vedela kam, kakor tudi nisem razumela njegovega hotenja, česa išče, kaj hoče doseči v življenju. Če ni bilo dolgo glasu od njega, sem trpela v težkih slutnjah ter bila mirna šele, ko se je zopet vrnil — ves izmučen in ubog»...*

In on piše nekje o materi: *«Kadarkoli sem odhajal, mi je na hišnem pragu zarisala križ na čelo. Ta njen blagoslov sem občutil kot svetlo iskro v najtemnejših časih svojega življenja.»*

Na našega slikarja je mati mnogo vplivala. Prirojenih mu je največ njenih lastnosti, kar se dobro opaža v njegovih delih, zlasti v risbah: globoko čustvo, ljubezen in socialno doumetje trpečega človeka, pekoča bolest — ta svojstva njegovega občutja so takorekoč zrcalo prave slike njegove matere.

F.

Zofka Kvedrova in njena mati. (P. Hočevarjeva.)

Poznala sem jo. Priprosta ženica, ki je živela kot vdova samotno na Tabru v Loškem potoku. Izpočetka sem rada hodila k njej, ne radi nje, nego iz zanimanja do njene hčerke, pisateljice Zofke. Pravzaprav mi ni vedela kaj povedati o njej, le neprestano je tožila, kako malo ljubezni čuti Zofka do nje. Da je bila pri njej v Zagrebu, da bi se bila rada bavila z njenimi otroki, svojimi vnuki, da bi jih rada učila moliti. A Zofka da ji ni hotela dati otrok, tudi sama da ni imela kaj govoriti z njo, z lastno materjo. Pa to že od mladega, da je bila taka, odurna in nezaupljiva do nje. S pokojnim očetom sta se bolje razumela, lepo sta se pogovarjala, rajši sta se imela, celo podobna mu je.

Zasmilila se mi je zapuščenca starka, iz usimljenja sem potem hodila nekaj časa k njej. Toda dolgo nisem mogla; res, kar prave besede ni imela za pogovor. Nekako prazna je bila, hladna; žalost nad odtujeno hčerko je bilo edino globlje čuvstvo, ki je živelo v njeni duši.

* * *

Zofka, prva naša pisateljica, ni prejela po materi nič drugega nego svoje telesno življenje, dušo ji je dal oče... Skoraj bi rekla, da je tak fiziološki zakon. Često namreč naletimo na slučaje, da podeduje sin, posebno prvi, materino nrav, hčerka pa očetovo. Celo po obrazu večkrat spominja sin na mater, hčerka na očeta. In kaj nam pove pogled v skrivne duševne odnošaje med roditelji in deč? Dober oče in mati sicer verno zatrjujeta, da so jima vsi otroci enaki, toda podzavestno vendar čutita drugače: oče neko posebno, tajno bližino do hčerke, mati do sina.

Kako si oba želita, naj bi bilo prvo dete deček: mati iz nekega podzavestnega, čisto prirodnega ponosa, oče pa, da si ohrani svoj rod? Toda če prijoka na svet deklica, ali jo ima oče manj rad? Ne, skoraj še silneje se naveže nanjo, in ta ljubezen ni ponos, nego je še čistejša, je ljubezen sama. Ko pride potem drugo dete, deček, ga sicer sprejme oče s ponosom, ali nikdar ne more sinček v očetovi ljubezni zavzeti mesta sestrice. Če pa se rodi hčerka kot drugo dete, gotovo prežene bratca s prestola v očetovem srcu.

Značilno je, da se vsi veliki možje s hvaležnostjo in občudovanjem spominjajo le matere; marsikateri ji je postavil nesmrten spomenik v svojih delih. Očetje so le malokdaj silneje začrtali svojo sled v dušo in srce sinov. Životopisi znamenitih žen pa češče povdarjajo očetov vpliv nego materin. Naj poleg Zofke Kvedrove omenim nekatere, ki so znane iz našega lista: Ellen Keyeva, Jelica Belović Bernadzikowska, Karolina Světlá, Ernestina Jelovškova, Tatjana Tolsta-Subotina.

Skrivnostne so sile prirode, najskrivnostnejše pa se očitujejo v najzačonetnejšem stvoru njenem: v človeku.

Mati slikarja R. Jakopiča.

Dve materi. (France Bevk.)

Po Cankarju je težko pisati o materi. Kar je mogoče o nji lepega in težkega povedati, je povedal on v svoji sladki in čisti besedi. Pred par leti sem napisal črtico «Moja mati»; dejali so, da je cankarjanska. Vendar bi je, če bi Cankarja nikoli ne poznal, v bistvu ne mogel drugače napisati. Vsaka snov narekuje svoj poseben slog; že beseda mati ima vonj zase, ki ga ni mogoče predrugačiti. Po tistem spisu nimam v glavnih obrisih o materi povedati ničesar več; če bi opisaval podrobnosti, bi lahko napisal knjigo.

Mene in nje ni vezala samo težko razumljiva naravna vez simpatije, ki veže matere in sinove vsega človeškega rodu. Okoliščine so naju združile

v socialno kasto v družini. Hiša, vrt, ena njiva in gozd so bili dedova last. Mi smo bili gostje v hiši. Otroci smo morali paziti, da nismo stopili na travo, hrušk nismo smeli tresti; v klancu smo jih pobirali. Imeli smo sobo in skupno izbo in kuhinjo, zadaj za hišo pa lesen kozjak, v katerem sta bili dve kozi.

Živelimi smo vsi v medsebojnem miru, vendar smo bili le gostje. Ni prišlo do trdih besed, vendar smo že otroci čutili tupatam tesno ozračje, ki se je včasih nabralo in se zopet razkadilo. Ljubezen otrok do starišev je bila prirodna, radi tega se je moj oče čutil tesnega člana družine. Moja mati je bila tujka v hiši. Niti enkrat nisem slišal trde besede med očetom in njo, vendar je v njuno ljubezen včasih kanila kaplja pelina, odnos do družine enega se je ločil od odnosa drugega. To jo je podzavestno bolelo.

Morala se je na koga opreti. Bil sem prvorojenec, zato se je oprla name. In kakor je bila ona potrebna meni, tako sem bil potreben jaz nji, da mi je posvečala svojo misel, svojo skrb, svoj smeh in svojo solzo.

Spominjam se nedeljskih juter daleč nazaj v moje detinstvo, ko sem še v krilu hodil za njo k maši v njeno rojstno vas, ki je dremala bela v nasprotni strani hriba. Nato nedeljskih popoldnevov, ko sva sedela na vrtu in gledala njen dom, ki se je bliskal izza drevja v solnčnem bregu..

Vsi ti spomini le mimogrede. Pridejo in ugasnejo. Močnejši so spomini na delo in na trpljenje. Vse, kar je bilo našega, je bil kozjak in vendar je bilo treba živeti. Iz raztresenih lazov smo nosili travo, krompir in repo, iz gozda suhljad. In na teh potih sva z materjo zrastle skupaj. Kadar pomislim na sliko moje matere, si je ne morem predstavljati drugače kot s košem na hrbtu, stopajočo navkreber iz osojnih grap težko obloženo. Vse tiste poti me je na počivalnikih učila poštenosti in dela. Energija matere, ki hoče dvigniti svet s tečajev, je bila v nji; ljubezen in skrb je izžarevala od sebe.

Od tistega dne, ko sem mogel vleči suho vejo za seboj do doma in sem vedel, da je to koristno, da je mogoče skuhati večerjo, sem hodil z njo pa do tedaj, da sem nosil breme, ki je skoraj prekašalo breme moje matere. Prav do njene smrti, ko sem bil v petnajstem letu.

Tako sva zrastle s srcem in z dušo, skupna v delu, skupna v čuvstvu, ena vez, ki je tvorila svojo posebno kasto; če se v veseli uri nisva našla, v težki minuti sva bila gotovo skupaj.

In če sem dobil od nje le dalec srčne občutljivosti, ki je mejila na bolestnost, in drobec njene energije in pridnosti, sem prejel zadosti. Pa sem prejel več. Po njenih stezah sem pobiral težka doznanja trpljenja, ki sezajo do korenin življenja. In to je dragocenejše kot bajke.

Ne bil bi pravičen, če bi se ne spomnil stare matere. Nje si ne morem predstavljati drugače, nego sedečo v zapečku z nogavico v rokah, ki jo je z naglico in mižé pletla od jutra do večera; ob njenih ramah na peči je ležal maček...

Med njo in mojo materjo razmerje ni bilo pristrčno, dasi ne napeto. Podzavestno sem čutil to. Vendar so me vlekli zgodbe k nji. Radoznalost, ki je potem razpletala in gradila v svoji domišljiji, je bila neprestano žejna in je hotela hrane.

Nismo poznali pravljič v pravem pomenu besede. Poznali smo zgodbe. Vsaka teh zgodb je imela svoj kraj in svojo osebo, ki je živela pred leti; pa naj je bila zgodba o strahovih, o tihotapcih ali o Turkih.

Nekatere teh zgodb niso bile narodne. Povzete so bile iz Mohorjevih knjig starih letnikov, pripovedane s tisto živostjo, kakor da so se pravkar zgodile.

Te zgodbe je znala moja stara mati. Jaz sem ležal na trebuhu na peči podpiral glavo z rokami in stremel v okna, v katerih so plesale čudne podobe. Stara mati je miže pripovedovala...

Predno sem znal abecedo, sem poznal svetnike na pratiki, vedel sem zgodbo o Robinzonu, o Miklovi Zali, poznal sem vsebino Deteljice in Križem sveta, poleg vseh drobnih zgodb o prikazovanju mrličev in strahov...

Koprnel sem po vsem životu, ginil sem od strahu, vendar me je žejalo po pripovedovanju. Bal sem se noge držati čez klopi, da me iz mraka, ki je bil pod njimi, ne popadejo strahovi; kljub temu mi je bilo lepo...

Imel sem obilo hrane za misel in strahotne sanje, ki so me pretresale v dno mozga. Pa sem zopet zlezal na peč in prosil za novo pripoved, ali pa sem jo ponovil. Dasi naju z babico ni nič združevalo in nisem bil njen ljubljenelec, to me je družilo z njo.

Če sem prejel od svoje matere težko resnost, ki reže v vsebino življenja, mi je babica razbičila fantazijo do grozničavosti in me učila oblikovanja vsega občutenega v lastni besedi.

Mati — prva učiteljica v pripovedovanju.

(Lea Faturjeva.)

Težko mi je pisati o svoji materi. Kakor nož mi reže dušo spomin na njeno dobroto, na njeno trpljenje. Bila je prava slovenska žena, žena, ki se žrtvuje popolnoma svoji družini, žena, ki dela in trpi, ki ljubi in odpušča. In si ne šteje tega v zaslugo in ne smatra tega kot breme.

Mater je družila z mojim očetom nežna in velika ljubezen, ki ju je vezala, odkar sta se videla prvič, do njune ločitve ob očetovi smrti.

59 let.

Težko je bilo slovo 89-letnega očeta od 82-letne matere. Še težje je bilo materi živeti brez svojega »starega«.

Z nikomer se ni mogla več tako pogovoriti. Bila sta oba iz iste vasi, poznala sta iste ljudi, molila sta iste molitve, hodila iste poti. Ljubezen mojih starišev do svojega rojstnega kraja in doma svojih sorodnikov je bila ginljiva. Imela sta tudi namen, da se vrneta na starost tja in da prezidata malo hišico, ki je bila naša last — ped domače zemlje. Prišlo je drugače, a prerada sta hodila, dokler sta le mogla, pogledat v domači kraj. Saj ne sije nikjer drugje solnce tako ljubo, nikjer ni zrak tako čist, nikjer ni kruh tako dober. Krompir iz Zagorja smo dobivali na Preko v Ljubljano. Trdila sta, da ga ni na svetu tako dobrega...

Domača vas je bila, posebno materi, dom starih pesmi in pravljič. Prababica, ki je bila iz Metlike, in babica, ki je bila iz Lokve pri Trstu, sta jih pravili teti Ančki, teta in mati sta jih pravili moji materi.

Bila sem komaj štiri leta stara, sedela sem pri materinih nogah in poslušala, kar je živelo v materini duši. Pravila mi je s prepričanjem in zanosom, otrok je veroval materi, otrok se je zamislil v bajni svet, ki mu ga je slikala. Poslušala sem tako pazljivo, da sem si zapomnila vsako

besedo, in če je povedala mati drugič besedico drugače, sem — po navadi vseh otrok — takoj popravila. Ko sem začela hoditi v šolo, je bilo konec *pripovedovanja* pravljic. V moje težko presenečenje pa mi je pravila mati tri noči pred svojo smrtjo vso noč pravljice in povesti...

Najbolj je ganilo mater pri pripovedovanju, kadar sta se ločila dva zaljubljena in sta zlomila prstan in raztrgala robca. Kako sta se iskala in kako sta se strnila kosa prstana in ujemali polovici robca in je bila svatba: «In sem bila tudi jaz zraven in so mi dali iz naprstnika piti in iz rešeta jesti, in so me v štuk zabasali in domov zafasali.»

Tako je bila meni moja mati prva učiteljica v pripovedovanju, tako je umela ona dolžnost, ki so jo imele in čutile naše prababice, ko še ni bila tako razširjena tiskana beseda in ko ni še znal vsak razbirati tiskane besede pomen. Kajti samo naše matere so nam ohranile dragocene vesti iz davnih davnin in so vezale preteklost s sedanostjo, s prihodnostjo. Saj je živela vsa sedanost že v slutnjah in željah nekdanjih in smo mi, otroci sadanje dobe, le misli naših davnih prednikov.*)

*) Napisala sem l. 1910. knjigo pravljic, kar sem jih slišala od matere in pozneje od deda pri Blinčnih na Rakeku, od svojega očeta in od Dolenca, lampista na Reki, So last Mohorjeve Družbe.

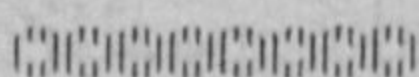
Ivan Meštrović: Moja majka. (Fr. Gorše.)

Vidimo jo na prvi strani. Skromna, sama vase poglobljena, v sladki zavesti, da je dala svetu sina genija.

Beseda mati je široko zajet pojem in je za umetnika težak problem. Ta umotvor, ki ga je ustvaril Meštrović v polni plastiki, nam predstavlja njegovo mater v pravi njeni luči, pa bi se dalo napisati o tem delu knjigo z bogato vsebino.

Tendenca umetnikova je bila: velika monumentalnost in učinkovitost po kompoziciji arhitektonsko enostavno, s čimer se poveča izraz popolnega mira v njenem licu, zato je forma strogo v celoti podrejena izrazu. Veliko pažnjo je umetnik polagal na individualni karakter (kar običajno zapažamo pri vseh njegovih delih): tipično dalmatinski, ki ga je povdaril posebno v fiziognomiji lica, po čemer lahko prepoznamo i umetnika samega. Gornja polovica njenega lica spominja na fiziognomijo Meštrovića: poglobi se v «mojo majko» in videl boš moj portret!

Draperija, ki pokriva njeno telo, je fino komponirana; gube, ki tečejo pravilno ob njenem telesu, so močno, skoro premočno stilizirane ter delujejo celotno kakor dekoracija na stavbi.

Tebi, mati! (Ada Negri — K. K.)

*Res, močna sem! Od steze kamenite
bilà sem marsikdaj do duše trudna,
vendar še noga me nemudna
ponosno vodi v zarje bleskovite.*

*Vsem ranam svoje prsi sem nudila,
mrakotnim sem součinstvom kljubovala;
če so trpljenja me obdala,
za eno sto sem v sebi sil odkrila.*

*V bolestih tožb ni bilo v moji duši,
ne klonim misli, ne pobešam glave;
silnejša nego vse težave,
sem kakor hrast, ki ga vihar ne zruši.*

*In v mojih spevih zakon prerojenja,
ljubezen vsevesoljna, živa bije
in večna kakor rast, ki klije,
in kakor solnce, ki rodi življenja.*

*...O Mati, z blagoslovom me pozdravi,
saj zate se borim ter vdajam upu!
Glej, kadar v grlu v zlem obupu
se jok s krvjo mi meša in me davi;*

*in kadar onemogla se upira
v vrtincih mračno-groznih misel moja
ter čutim, da se, trudna boja,
goreča moč mi vdaja, da umira:*

*te vidim, Mati! In tako vzravnana,
z obrazom kakor kip stojiš pred mano
— v njem znamenje samote vžgano,
častita glava s srebrom las obdana;*

*tako se čista mi zazdiš v pokoju,
o Mati, dozorelega življenja,
ti, ki največja si trpljenja
nekoč trpela, v neprestanem boju;*

*in takšna luč ti iz pogleda sije
in toliko miru vsak gib izdaja,
obraz, milina nasmehljaja,
da v mojem srcu nov pogum zaklije.*

*Meso iz tvojega mesa postanem,
iz tvoje sile moč, Rodnica, Sveta.
In zopet zaživim, prežeta
s ponosom — hrast, ki v burji se ne zganem.*

Mazzinijeva mati. (M. Terdanova.)

Giuseppe Mazzini, genijalni mislec in bojevnik italijanskega preporoda ter goreči apostol človečanske ideje, je imel izredno mater. V pregnanstvu na Angleškem si je dopisoval z njo vsak teden preko dolgih dvajset let in iz teh pisem odseva, kaj je pomenila mati v njegovem burnem življenju! Njej je zaupal bridkosti in težave pregnanstva, svoje ideje, načrte; njej je izražal živo vero in nado, da izvede svojo življensko misijo.

In ko mu je nekoč grozen dvom nad samim seboj vzbunil dušo, je iskal pri njej utehe kot bedno, plaho dete.

Mazzini je podedoval po svoji materi ne le plemenito, blede obličje, izrazit pogled, ampak tudi vse markantne poteze njenega duševnega profila. Pri obeh isti neupogljivi, energični značaj, neutrudljivo hotenje in volja, izredna čuvstvenost, živahna domišljija in obilna mera autosugestije. Kakor ona je ljubil samoto in notranjo koncentracijo, preziral plehkost mondanskega življenja in zrl s studom na polomljene značaje in volgarne slabiče, ki so za skledo leče izdajali svoje ideale. Z vsem zanosom velike, nesebične duše je ljubil družino, domovino, človeštvo in slast mu je bila, žrtvovati se za njihov razvoj in napredek. Plemenite sposobnosti in vrline matere so se v genijalnem sinu razvile do visoke potence umskih, нравstvenih in čuvstvenih sil.

Marija Mazzinijeva je brezmejno ljubila svojega sina, občudovala njegove izredne zmožnosti in trdno verovala v njega, v njegovo srce, v njegov genij. S čudovito vero je prisluškovala slednjemu utripu njegove duše, sprejemala je in se navduševala za njegove ideje, trdno prepričana, da se uresničijo njegovi načrti. Smatrala je za svojo prvo in najvišjo materinsko dolžnost, uglasiti mu pota, dajati mu poguma in tolažbe v urah brezupa in dvoma, podpirati ga z gmotnimi sredstvi, razširjevati njegove ideje, njegove spise, kljub vsem oviram s strani cenzure, oblasti in številnih sinovih nasprotnikov. In pomisliti moramo, da Mazzinijeva mati ni bila učena, izobražena žena; slog njenih pisem kaže, da se je mnogokrat morala boriti z izrazi, s pravopisom. Toda zadostovalo je, da je njen »Pippo« namignil, da potrebuje sredstva, virov za kako publikacijo, in v hipu je stara majka postala njegova sodelavka: iskala je knjige, časopise, zbirala podatke, prepisovala cele dolge odstavke in jih pošiljala sinu v tujino. Pomagala mu je seveda tudi z denarjem, kar jo je stalo mnogo žrtev in truda. Hude boje je morala vsled tega izvojevati s svojim možem, ki je bil docela nasproten tip. Ona impulzivna, radodarna do skrajnosti, za svoje ideale bi žrtvovala denar in kri. Mož pa godrnjav stiskač, brez poleta, pravi filister, dasi vesten in požrtvovalen v izvrševanju svojega zdravniškega poklica. Tudi on je ljubil z vso nežnostjo sina in je bil ponosen nanj, toda nikakor ni mogel odobravati njegovega političnega udejstvovanja, ki mu je donašalo le nesrečo in škodo. Zato mu ni hotel pošiljati stalne podpore in uboga žena je štedila, varčevala pri gospodinjstvu in z raznimi pretvezami izvabljala od moža denar, ki ga je skrivaj pošiljala sinu, lajšujoč mu s tem težko življenje v pregnanstvu.

Bedni materi ni bilo dano, da bi bila še enkrat videla in objela svojega sina. Skoraj osemdesetletna je umrla v Genovi l. 1852. za srčno kapjo.

Za Mazzinija je bila materina smrt silen udarec, ki ga nikoli ni mogel preboleti. Pet let pozneje je obiskoval njen grob, toda moral je takoj bežati, zakaj nad njim je visela — smrtna obsodba.

V njegovi duši pa je kot večna luč žarela slika njegove matere: slika trpeče žene z živo vero, z neomajnim upanjem, z brezmejno ljubeznijo.

Walt Whitman svoji materi. (K. K.)

(Razdobje 1873. l. do 1876. obsega najmučnejše poglavje v življenju ameriškega pesnika-preroka Walta Whitmana. Star, zapuščen, v gmotnih stiskah, priklenjen po mrtvoudni bolezni večinoma na postelj, v dvomih nad svojim delom in smotrom, tako je prebil tri grozna leta in njih verni izraz nam je ohranjen v marsikaterem spevu iz tedanjega časa. (N. pr. v «Kolumbovi molitvi».) Treba je bilo njegove ogromne moške sile, njegovega skoraj trmastega potrpljenja in zaupanja v božjo prisotnost, da je izšel iz te preizkušnje tem večji in da je pozabil na svoje muke. Nekaj pa je bilo, česar Whitman ni pozabil do konca svojega življenja (l. 1892.) Leta 1873. mu je v filadelfijskem delavskem predmestju Camdenu umrla 80letna mati, Luiza van Velsor Whitmanova. Njega, ki jo je v svojem 54. letu ljubil z isto otroško vdanostjo kakor takrat, ko mu je dečku odpirala prve razglede v bogastva duševnega življenja, je zadel ta udarec z nepričakovano težo in je bolj nego vse drugo pripomogel, da se je njegovo življenje v naslednjih treh letih zaokrenilo tako slabo. V nekem svojem pismu pravi: *«Ne morem se uživeti v sedanost: to je velika senca mojega življenja — nič, kar se mi je prej zgodilo, ni napravilo name takšnega vtisa.»* In to je razumljivo. Luiza van Velsorjeva je bila po vsej svoji čudi ena izmed tistih mater, ki rodijo velike duhove. Whitmanovi življenjepisci nam jo opisujejo kot žensko, ki sicer ni imela velike izobrazbe, bila pa je zelo ljubka, neustrašena, izborna jahalka, praktična, polna naravnega dostojanstva, vesela, slikovita pripovedovalka, globoko pobožna in nesebična do skrajnosti. Po nji je Whitman podedoval najprisrčnejše lastnosti svojega značaja, veliko ljubezen do življenja in usmiljenje do vseh stvari. Takšno, kakor nam jo drugi opisujejo, jo najdemo tudi na premnogih mestih v njegovih pesnitvah, čeprav ne vedno naravnost. Povsod tam, kjer nam kaže Whitman svoj ženski ideal, ni težko, izslediti poteze njegove matere. Njo gleda pred vsem, kadar postavlja žensko v isto vrsto z moškim in ji pripisuje istotoliko, če ne še več temeljev za ustvaritev svojega bodočega kraljestva demokracije in duhovnosti. Tukaj je bil Whitman morda prvi moderni veleum, ki je sodil popolnoma jasno in nepristransko. Tako postane umevno, zakaj mu je svetila mati, njegov prvi utelešeni ženski ideal za bodočo duhovno srečo, še dolgo, dolgo potem, ko se mu je boleost radi njene izgube plegla, in da ji je še dolgo po njeni smrti posvečal svoje

najbolj nežne misli. A najlepši spomenik je postavil Whitman svoji materi v končni uredbi «Travnih bilk», med silovite «Speve ob slovesu» (Songs of Parting). Iz teh spevov so prevedeni naslednji verzi. Za nas Slovence imajo še nekaj posebno mikavnega na sebi, ker so tako podobni nekim najlepšim besedam, ki jih je Cankar posvetil svoji materi — dokaz, da se veličina človeškega duha, neovirana po razdaljah kontinentov in časov, poraja vedno znova kakor človeško telo iz materinega telesa in iz veličine materinske ljubezni ter da se veliki duhovi tega intimnega postanka samih sebe tudi jasno zavedajo.

Iz „Spevov ob slovesu“.

*Sedaj, ko sem, o smrt, tudi jaz na tvojih pragih
in vstopam v tvoje veličastne, mračne in brezmejne dežele,
spominu moje matere, tisti božanski združitvi, materinstvu,
nji, ki je že pokopana in ki je izginila — vendar ni pokopana, niti ni
izginila za mene*

*(kajti že zopet vidim nje pokojni, dobrotni obraz, nje sveži in še krasni
obraz*

*in sedim ob nje telesu, položenem na mrtvaški oder,
in poljubljam in krčevito spet poljubljam nje sladke, stare ustnice,
nje lica in oči zaprte, v krsti),*

*nji, vzorni, izkušeni ženi, ki je bila najboljša stvar na zemlji zame,
življenje, ljubezen,*

*klešem monumentalen stih med temi spevi, preden se odpravim,
in sem ga postavljam kot napis na grobu.*

Matere. (K. K.)

V II. (neposlovenjenem) delu Goethejevega «Fausta» so mesta, v katerih je pesnik idejo materinstva razširil na vse delovanje tistih naravnih sil, ki iz prasnovi življenja (žareči ogenj na trinožniku) porajajo nove oblike in preoblikujejo mrtve. Te sile imenuje Goethe na kratko Matere in za njegovo globoko spoštovanje človeškega materinstva je gotovo značilno, da rabi ta izraz za tvorne moči vsega življenskega nastajanja.

Vsebina tistega prizora, kjer pesnik svojo misel najjasneje izraža, je v nekih besedah sledeča: Favst je obljubil, da privede iz podzemlja znana junaka trojanske epopeje, Lepo Heleno (simbol življenske Lepote, iz katere se rodi duhovna Lepota) in Parida. Nerad mu mora pri tem pomagati njegov peklenški pomagač Mefistofeles, nerad zato, ker sluti, kako tragično se bo završil ta dogodek za Favsta, in ker sam kot duh zla in površnega zanikanja ne more dejansko pomagati. Pove mu, da je treba globoko do

najskrivnejših naravnih sil, če hoče obuditi mrtvo Lepoto, in ga odvraca od tega, češ, da tam itak ne bo drugega našel razen samote in praznote. Favst, ki se je ob imenovanju Mater zgrozil, je pa baš po hudičevem dvomu prepričan, da najde v niču vse, kar išče. Tedaj se Mefistofeles ukloni in mu izroči simboličen ključ.

Mefistofeles: Ta ključ od mene sprejmi.

Favst: Majhna stvar!

Mefist.: Prej vzemi ga, potem presodi dar.

Favst: Kako je zrasel, sije, se blešči!

Mefist.: Tak si spoznal, kaj roka ti drži!

*Ključ sam ugane, kje je pravo mesto,
za njim gredé, do Mater najdeš cesto.*

Favst: (se grozi) Do Mater! Kot udar ta zvok okušam!

Kaj je na njem, da ga nerad poslušam?

Mefist.: Si omejen, da stresa te nov glas?

Naj ponovim, kar pravim ti vsak čas?

Ti, ki v stvari si zrl najmanj mogoče,

Ne boj se te, zveni naj, kakor hoče.

Favst: Vendár v brezbriznosti ni odrešenja,

drhtenje je najboljši del življenja;

čeprav nam v svetu čustva otope,

dotik z neskončnim nas pretrese vse.

Mefist.: Tedaj: Pogrezní se! in tudi: Hodi! —

oboje reči smem, tu ni razlik.

Ubegni stvorom v kraje brez oblik,

življenje glej, ki v mrtve čase sodi!

Tam roj nalik oblakom bo krog tebe,

a s ključem tem zabraniš mu do sebe.

Faust: (vzhičeno) Izbornó! Ključ-nosilec novih sil

za delo širšo grúd mi je razvil.

Mefist.: Žareč trinožnik končno znak ti bo,

da si priromal v najglobočje dno.

V njegovem svitu Matere stoje,

a gibljejo se druge, kakor že.

Oblikovanje, preoblikovanje

opaziš, zmisla večnega snovanje;

s podobami vseh stvorov boš obdan,

neviden, ker obsén jim je le znan.

Tedaj v nevarnost glej pogum še večí!

K tronogu stopi, vse konča po sreči,

ko ključ se ga dotakne.

Faust: (napravi s ključem odločno zapovedujočo kretnjo).

Mefist.: Prav je to!

*Kot hlapec pojde za teboj zvestó;
v neskončni sreči kvišku se obrneš
in preden kdo opazi, se pournesh.
Potem, ko bo trinožnik tukaj stal,
junaka iz noči boš sem pozval:
kot prvi, ki se k temu drznil je,
kot prvi, ki mu delo to uspe.*

Strindbergova mati. (France Bevk.)

e površno in ponajveč radi razvpitega sovraštva do žensk nam je znan Strindberg. Kdor je prebral dva-inštirideset debelih zvezkov njegovih zbranih spisov — in niti ni treba, da vse prebere — bo spoznal, da je Strindberg znal bolj ljubiti nego sovražiti, da je bil velik umetnik, močne, nesrečne in zagonečne nature, ki mu je prinesla mnogo težkih ur.

Morda je bil v tistih stvaréh, ki so ga najbolj živo zadevale v meso in najbolj bolele, krivičen v toliko, da je risal le senčne strani in je svetle poteze zamolčal, ker jih ni opazil. To se mu je pripetilo, ko je opisoval odnose moža do žene. Ne vselej. Tudi solnčne strani te vrste so vidne v njem in niso redke. In če lahko trdimo že pri drugih možeh, da je pri odnosu do matere v kali položeno razmerje do drugih žena, smemo to trditi tudi pri Strindbergu. In lahko rečemo, da nam je Strindberg v razmerju do matere simpatičen.

Z naturalistično natančnostjo nam opisuje Strindberg svoje življenje. V knjigi «Sin deklet» nam riše svoje detinsko in dijaško dobo. Njegov oče je bil aristokrat po rodu in vzgoji. Mati je bila sprva hišna dekla, ki jo je pozneje oče poročil.

O nji piše:

«Mati je bila v svoji notranjosti demokratinja. Bila je vedno preprosto, a čisto opravljena. Otroci so morali nositi čiste in zdrave obleke, a nič več kot to. Bila je prijazna do služinčadi, in je kaznovala svoje otroke, če so se grdo obnašali nasproti njim, takoj, ne da bi zadevo preiskala, samo na podlagi ovadbe. Nasproti ubožcem je bila dobrosrčna; naj je bilo še tako pomanjkanje v družini, ni nikoli pustila berača od vrat, ne da bi mu dala jesti.»

Na drugem mestu:

«Za otroke je bila vedno polna skrbi. Strigla jim je nohte, zavezovala ranjene prste, tolažila je in pomirjevala, če je oče koga kaznoval,

kljub temu, da nas je pogosto zatožila. — — — Iz njenih rok smo dobili jedi, od nje smo dobili tolažbo; zato je bila priljubljena, mejtem ko je oče ostal tujec, prej sovražnik kot prijatelj.»

Kot mlad dijak je moral za nekaj časa od doma. Občutil je čuvstvo praznote, čutil se je tako zapuščenega, da je začel jokati.

«Ko so ga bratje vprašali, zakaj joče, je odgovoril, da hoče domov, k materi. Smejali so se mu. V tem hipu mu je priplavala podoba matere pred oči. Resna, mila, smehljajoča se mu je prikazala. Slišal je njene besede ob parniku: Bodi ubogljiv in prijazen nasproti vsakomur, pazi na obleko in ne pozabi na večerno molitev. Pomislil je nato, kako je bil neposlušen nasproti nji, in se je vprašal, če je morda bolna. Njena slika se je dvignila, očiščena, razjasnjena, in ga je vlekla k sebi z večno nepretrgljivimi nitmi hrepenenja. To hrepenenje po materi ga je spremljalo skozi vse življenje. — — — Kaj je bilo, ki ga je tako vezalo z materjo?»

Tako piše Strindberg o materi v gori imenovanem romanu. Postala je po mnogih porodih — dvanajst jih je imeela — šibka, legla je zgodaj v posteljo in je le tu pa tam zopet vstala. O njeni smrti piše:

«Neke noči ga je prebudil očetov glas iz spanja. Planil je kvišku. Tema je bila v sobi. Iz teme je slišal očetov glas, ki je bil globok in trepetajoč: — Dečki, vstanite, pridite k materini smrtni postelji!

Kakor strela ga je zadelo. Tresel ga je mraz, da so udje tolkli drug ob drugega, mejtem ko se je oblačil; koža na obrazu je postala led; oči so bile široko odprte, zalivale so jih solze, da je bil videti plamen luči kakor ogromen mozolj.

Nato so stali vsi ob bolniški postelji. Jokali so eno uro, jokali dve, tri ure. Noč je počasi potekala. Mati je bila nezavestna in ni spoznala nikogar. Smrtni boj je pričel z grgranjem in vpitjem v sili. Mlajših otrok niso prebudili.

Janez (to je Strindberg kakor sebe imenuje v tem delu) je sedel in mislil na vse hudo, ki ga je storil. Po treh urah so se solze posušile. Misli so prihajale in šle. Zadnja misel je bila smrt. Kako bo, če mama ne bo več? Pusto in prazno. Brez tolažbe, brez nadomestila. Eno samo zgoščeno temino nesreče je slutil. Vsaj za eno svetlo točko je begal. Njegove oči so se ozrle na omaro, na kateri je stal kip iz gipsa s cvetico v roki. V tej omarici je ležal edini dobiček, ki mu ga prinese ta neskončna nesreča; dobil bi prstan. (Mati mu je bila namreč obljubila enega izmed svojih prstanov, kadar umrje.) Videl ga je na svoji roki. — To je spomin na mater, bi lahko dejal. Pri tem spominu bi jokal, toda misli, da je lepo imeti zlat prstan na roki, ni mogel zatreti. — Fej! Kdo more gojiti tako nizkotne misli ob smrtni postelji svoje matere? Od zaspanosti pijani možgani, objokani otrok. Ne, dedič ne. Ali je bil bolj lakomen kot drugi? Ali je lakomne nravi? Ne, ker bi sicer ne bil o dogodku nikoli govoril, ker

je bil globoko v njem zakopan. Toda spominjal se je vse življenje nanj; zdaj pa zdaj je splaval na vrh in kadar je prišel, v noči brez spanja ali v brezdelnih urah utrujenosti, mu je gorel obraz. Proučeval je tedaj samega sebe in svoje ravnanje in se je kaznoval kot najnižje med vsemi ljudmi.

Janez gotovo ni mislil samo na ubogi prstan; njegova misel je bila samo raztresenost enega hipa, dve minuti za mesece dolgega žalovanja. Ko je slednjič postalo vse tiho v sobi in je oče dejal: Mati je mrtva, je bil neutešen. Zavpil je kot človek, ki se potaplja.

V nedeljo je bral oče pridigo z vsebino: Naša prijateljica ni mrtva, ona samo spi. S kakšnim neznanim zaupanjem je vzel te besede dobesedno! Kako je znal trgati rane in jih ob enem celiti! Ona ni mrtva, ona samo spi, je ponavljal ves vesel. Mati spi v mrzlem salonu in pač nihče ne pričakuje, da se bo prebudila».

Strindberg je težko pogrešal mater celo četrtoletje. «Žaloval je dolgo, toda to je bila bolj potreba, da je živel dalje v tem sočutju, ki je bil nekak izraz za njegovo prirojeno težkomiselnost; ta je dobila v žalovanju za materjo svojo prikladno obliko».

To je samo par potez o čustvenem razmerju Strindberga do njegove matere; mislim, da ga označujejo dovolj ostro.

Mati sv. Frančiška.

Angel varuh Frančiškovih mladostnih let, vodnica njegovega duha, prva učiteljica njegovega srca, je bila njegova mati, madonna Pica, nežna in mila žena, katero vidimo vedno ob Frančiškovi strani kot zaščitnico in varuhinjo, čeravno jo nehvaležna zgodovina popolnoma pozablja. Nihče izmed njegovih življenjepiscev ne govori veliko o njej. Tomaso da Celano jo imenuje prijateljico vsega poštenja, totius honest atis amica, ter zagotavlja, da je bila sinu globoko udana.

In gotovo je morala biti posebna žena — mati največjega apostola srednjega veka; odlikovala jo je globoka vernost, goreča ljubezen do Boga, veliko usmiljenje do revežev, čistost, prijaznost, velikodušnost. Tako smemo reči, da je dano in vsajeno od matere vse, kar je bilo lepega, plemenitega in velikega v duši sv. Frančiška.*)

*) Dr. Vitt. Facchinetti O. F. M., v knjigi «San Francesco d'Assisi», str. 11.

Povest male Dore. (France Bevk.)

(Konec.)

nkrat ga je videla potem mimogrede. Iz daljave je privzdignil klobuk, nasmeh jo je pozdravil. Pospešila je korake in se ni ozrla več.

Čez par dni je morala iti v zavod.

Bilo je zadnje leto njene šole. Te počitnice, ki jih je prebila prve v vsej celoti zunaj zavoda, so jo spremenile. Zavod se ji je zdel tuj, njene oči so gledale drugače. Samo eno upanje jo je polnilo: da je to zadnje leto. Ko je premislila v prihodnjost, ni imela jasnega odgovora. Kaj bo z njo? Kdo jo bo prišel iskat? Na ta vprašanja si je znala in mogla odgovoriti slednji dan manj...

Mislila je na sivo gospo. Zdela se ji je druga mati. Vendar ji je bilo, kakor da se je tu pa tam čudno razoral njen obraz. Njeno čelo se je pomračilo. Počasi, le v slutnji je Dorica razumela, da jo mučijo vsakdanje skrbi. Kaj bo kupila za kosilo? Teh skrbi Dorica ni poznala. Niti v slutnji ne.

Gospa se ji je zdela pogostoma skopa. Zdaj je spoznala, da to ni skopost, da je nekaj drugega, nji nerazumljivega, zato je stežka mislila nanjo...

25.

Misel na gospoda Ada jo je spremila še v zavod. Sklenila je, da razodene svojo skrivnost svoji najboljši prijateljici. Toda, kako naj ji pove? Kaj naj ji pove? Kaj se je sploh posebnega zgodilo ž njo? Saj bi je nihče ne razumel.

Ni povedala nikomur. V nekem časopisu je dobila sliko, ki je bila podobna Adu. Izrezala jo je in jo je nosila v svoji mašni knjižici. Vse proste ure je v mislih iskala njegov obraz. Mislila je zvečer, vpletal se ji je v sanjah.

Potrebovala je, da se nekomu razodene. Komu? Zatekla se je k svojemu dnevniku. Vedela je, da je njen izraz pomanjkljiv in da ne more izraziti tega, kar bi rada. Poslužila se je tedaj črnogledih misli o nesreči, ki so prepletale vse strani drobno popisanih zvezkov. Le neznano hrepenenje je vpletala vmes...

Nevtešenost njenih misli jo je zopet vrgla iz realnega gledanja življenja, ki se mu je bila privadila o počitnicah, in jo je podila v čudnih sanjah obupa, ki ni bil iskren, a brez podlage tudi ne.

V šoli je bila raztresena. Kadar se je pridružila tovarišicam na vrtu ob prosti uri, se ni mogla igrati. Smeh ji ni šel iz srca. Če pa se je njena radost utrgala iz verig, je bila razposajena preko vseh in je njen smeh došel v sobo prednice, ki jo je poklicala pred se.

Ob takih prilikah jo je gledal obraz prednice strogo, tenke ustnice so podrhtevale:

«Dorica, nič se nisi poboljšala.»

In dvignila je tenek suhi prst, glas je zapel:

«Če ne bo bolje s teboj...»

Grožnje nikoli ni izrekla. Zato je smatrala Dorica vse težke ure, ki so ji bile dodeljene, za posledico takih obiskov.

Nekoč je stala Dorica pred častito materjo, ki se ni smejala in se ni spominjala tudi kateregakoli drugega pogreška. Nepretrgoma jo je meril njen strogi obraz in prst se ni dvignil, ustnice so bile nepremične.

Vzela je v roke papir, Dorica je spoznala svojo pisavo. Ena izmed gojenk ga ji je bila na skrivaj vzela.

«To si ti pisala?»

Dorica je pokimala in pogledala v tla. Izlila je bila besede na papir in mu zaupala svojo črno, od samote in razmišljanja razjedeno notranjost. Za strogega človeka so bile te besede strašne. Prednica je bledela.

«Poglej Marijo!» je dejala in pokazala s prstom na steno. «Ali vidiš, da se joče?»

Dorica se je ozrla. Skozi lastne solze, ki so ji naenkrat zalile oči, ni videla ničesar. Na steni pa je visela žalostna Mati Božja, ki je pretakala solze...

«Kaj bo s teboj? Če boš taka, boš pogubljena!»

Dorica si ni vedela pomagati. Bila je vsa izgubljena v besedah, ki so šumele v glavi. Občutila je veliko krivdo in je želela pokore. Nehote, od drugih gojenk navajeni ji je prišla misel in zlezla v besedo.

«Častita mati, jaz ostanem pri vas.»

Častita mati je umolknila. Obraz se ji je umiril. Dolg pogled je počival na rdečih licih, nato je zmajala z glavo.

Dorica je sprejela kazen brez upora. V nedeljo popoldne je ostala v sobi in pisala nalogo... Solnce jo je vabilo na okno, klic ptice je klical v prirodo, glasovi ljudi in njih koraki so prihajali s ceste.

Stopila je do okna. Naslonila je glavo na zaprte šipe in gledala skozi. Jasno nebo je blestelo v solncu, preko njega so šli raztrgani oblaki. Del ceste je bil viden in široka steza skozi ljudski vrt.

Ljudje na cesti so bili nedeljski, brezskrbni, s smehom na obrazu. Dorica jih je gledala, kakor gleda človek v svobodo in za trenutek pozabi, da je zaprt. Smeh od zunaj preide na obraz in polzi kakor kaplja v srcé...

Naenkrat je Dorica obstala. Njene oči so zastrmele in se niso mogle načuditi... Rdečica je planila v obraz. Ko je ta izginila, je postala bleda...

Zagledala je Ada. Počasi, nedeljsko opravljen, z veselim smehom na licih in dostojanstveno resen je šel po široki peščeni stezi med drevjem. Ob njegovi strani je šla deklica. Z enim samim pogledom jo je Dorica objela vso. Imela je čizme na nogah, črne nogavice, lilasto krilo in debele kite. Bila je razoglava. Njen obraz je bil videti pegast.

K tej deklici je Ado obračal svoj obraz. Bogve kod ji je sledil, zdaj jo je dohitel in jo izprašuje po imenu. Videla je, da se premikajo njegove ustnice, videla je njen smeh. Nato je njegova roka segla po njeni roki...

Dorica je stopila od okna. Tega ni mogla prenesti. Objelo jo je novo čuvstvo, ki ga doslej ni poznala. Bilo ji je grenko, da bi se vdrla v tla...

Stopila je zopet k oknu. Nista se držala več. Skoraj sta že izginila. Dorica je stopila na stol, vjela je samo še njuni glavi. Tekla je k drugemu oknu. Ni ju videla več...

Ostala je sama. Stala je ob oknu in šla po sobi. Sedla je, hotela je pisati ali čitati, ni mogla. Vstopila je tovarišica in ji dala besedo. Zavrnila jo je.

Nikjer ni imela obstanka. Vsa zlagana čuvstva obupa, osamljenosti in tihe ljubezni so stopile v stran, pokazalo se je ogromno novo čuvstvo, tako živo, tako življenjsko, da je trepetala pod njegovo težo... Ni ga poznala, ni ga znala imenovati. Le njegov obraz je bil pred njo in obraz deklice z debelo kito, ki bi bila rada pljunila vanj. Srce jo je stisnilo med svoje pesti in jo je držalo kakor s kleščami... V bdenju in v spanju...

26.

Danes se spominja Dorica na tisti čas kakor na ogromne grde sanje. Spominja se, da so bile noči dolge in prsa preozka, da so bile misli razdejanje in da je bil neprestano jok na ustnicah, ki pa se ni mogel razvozljati v solze.

Vpraševale so jo oči: «Kaj ti je?»

Ona je gledala in ni znala odgovoriti. Da bi varala druge, je zagnala strašen krik veselja. Sebe ni mogla varati. Ta krik je bil namenjen žalosti, ki jo je dušila.

Ta je bila njena prva prevara. Počasi jo je prebolela. Od dne bolj je izginila slika, ki jo je imela sprva pred očmi, od dne do dne bolj je mrzila tega človeka. Do tistega hipa je imela še medel žarek upanja, tedaj je vgasnil še tisti.

Mama je mrtva, teta je mrtva, očeta ne pozna; še princ, ki jo je hotel osvoboditi, je umrl nagle smrti. V miru počivaj, princ!

Zapisala je v dnevnik dolge vrste obžalovanj in je olajšala srce.

Preteklo je leto... Bila je mirnejša. Nekoliko zbrala se je. Boj, ki ga je nevidno bojevala v notranjosti, ji je dal potezo resnosti in modrosti. Pri sestrah in med gojenkami je pridobila na ugledu.

Nekoč jo je našla sestra Konstantina na vrtu. Ta lepa sestra je bila vedno zamišljena in se je rada sprehajala od vrtnic v kotu vrta do čebelnjaka.

Sestra Konstantina je sedla k Dorici in gledala na njeno delo. Dovrševala je vezenje za šolsko razstavo. Tedaj je položila roko na njeno ramo:

«Dorica, ali res ostaneš pri nas?»

Dorica je pogledala v temne oči častite sestre. Bile so kakor odprta knjiga, iz katere je bilo mogoče brati neznano mnogo.

«Kam pa naj grem?» je dejala z žalostjo, ki je take po svoji iskrenosti do tedaj še ni poznala.

«Tudi ti?» je dejala sestra. «Ne veruj,» je pristavila. «Kadar človek nima nikogar, ima cel svet. Ne poslušaj besed, poslušaj srce!»

Doričine roke so zastale. Sestra se je prestrašila same sebe, dvignila se je in odšla. Zaman je Dorica vpraševaje zrla za njo.

In vendar Dorica ni imela kam iti. Ko so se zaprla vrata za zadnjo gojenko, ki so odšle k starišem, jih je ostalo le še par ž njo.

Pele so, pospravljale, delale, uživale več svobode... Ko pa je Dorica pomislila, da ni več šole zanjo, da je postala odrastlo dekle, se je zazdela sama sebi odveč...

Kam naj gre? Kam naj se vtakne? Ali naj v resnici ostane za deklo med zidovi, ko jo je vsak hip vlekel na svobodo, še predno je pred leti preživela prvi dan med temi stenami?

Toda, kam naj gre? Kje je oče? Kje je mati? Kje je princ?

Kaj je rekla lepa sestra Konstantina? Ali naj stopi na cesto, pred svet in reče: «Glejte, vaša sem! Vzemite me!»

Ni bilo izhoda. Stala je na vrtu in hrepenela v solnce; gledala je vanje skozi okna... V tem brezupnem položaju so se je oprijele črne misli bolj nego kedaj poprej. Ta hip je občutila najbridkeje, da nima nikogar. Kakor zvêri v kletki ji je bilo od hipa težje, bolj kot so minevali dnevi, se je bala, da je jesen ne zalcti med zidovi...

Sedla je in napisala svoje najtežje pismo. Dala ga je skrivaj na pošto.

27.

Naslednji dan je Dorica razobešala perilo na vrtu, ko je videla prihajati gospo Marijo. Bila je sivolasa in sključena; zdela se ji je bolj stara kot kdaj prej.

Njene žive oči so iskale v Doričinem obrazu. Bil je navaden. Le nekoliko truden.

Ko sta sedeli na klopi, je bilo v drugič, da je pogledala gospa Dorico s pogledom, ki je vseboval očitiranje.

«Kakšno pismo si pisala?»

Dorica je vedela, da bodo prišle te besede iz starkinih ust. Imela je pripravljene solze zanje. Zajokala je.

«Jaz ne morem več ostati tu...»

Starka je razumela. «Vem!» je dejala. «Ali to se lahko piše tudi drugače. Mislila sem, da si znorela.»

In ker je Dorica jokala, je zmehčala glas in opustila očitiranje.

«Saj ni hudega. Prišla sem po tebe, da greš k nam in ostaneš pri nas.»

Dorica je mislila nato, a vendar ni pričakovala tega. Solze so se ustavile, velike svetle oči so gledale vanjo. Smeh je razširil ustnice. Merila je v starkinem obrazu resničnost starkine besede, kakor bi ji ne verjela. Ko je spoznala, je planilo čuvstvo z vso silo v njo.

Planila je in se je obesila gospé za vrat: «Moja mati, o moja mati!»

Skoro jo je podrla na tla. Bil je val hvaležnosti, ki se je po dolgih letih zopet lahko izčrpal nasproti prvemu človeku. Vse zadržano je bruhnilo iz nje. Kakor na smrt obsojeni, ki sprejema svojo pomilostitev.

Objeti sta jokali in se smejali...

Zdaj je znala Dorica ceniti svobodo bolj kakor o počitincih. Veselila se je vsega, pomagala je v kuhinji, hodila na trg, učila se je občevati z ljudmi...

Še enkrat jo je zagrenila misel na Ada. Morala je mimo šole. Ni ga videla. Ni se mogla premagati, vprašala je gospodično Nelo po njem. Bil je prestavljen v drugi kraj. Ta vest ji je napravila lažje srcé.

Tu pa tam se je iz navade zatekala k svojemu dnevniku. Poizkusila je zopet pisati vanj. Ni mogla. Bil je samo še spomin, ki ga je rada prebiralala, a tvorne sile za temne misli ni bilo več v nji, življenje jo je zmotilo z veselim stvarmi.

Gospodična Nela je opazila, da Dorica skriva neke zapisnike. Zatajila jih je pred njo.

Ko se je Dorica nekoč vrnila domov, je našla resne obraze. Gospa ji je jedva odgovorila. Gospodična Nela pa ji je pokazala kup zvezkov.

Bili so njeni dnevniki. Popadla jo je nevolja, da so tuji ljudje gledali v njeno tajnost. Popadla je z roko po njih, a Nela je bila hitrejša. Zakrila jih je z obema rokama.

«Pusti! Kateri blazen pisatelj je bil, ki si ga ti prepisala? In če si bila ti, je bil zadnji čas, da so se zaprla vrata za teboj in si prišla v svet...»

Nato je Nela dala zvezek za zvezkom Dorici v roko, ta pa jih je morala nesti v peč. Kakor da gore vse težke ure z vso svojo skrivno lepoto, se ji je zdelo. Predno pa so vsi zvezki zgoreli, se je že nasmehnila.

«To mi vgaja,» je dejala gospodična Nela. «Zdaj si naša!»

28.

Proti večeru, ko je Nela šla na cesto, je gospa Marija poklicala Dorico k sebi. Sedli sta na stol, z obrazi druga proti drugi. Poteze na obrazu, gospe so bile resne, a mile male oči so mežikale, Dorica je pričakovala.

Gospa je dejala: «Nela mi je brala tvoje spise.»

Dorica je zatrepetala. Senca je šla preko čela. Bilo ji je neprijetno, ker je mislila, da je stvar že pozabljena.

«Slišala sem in vem, da vse ni samo domišlija. Glavno je prišlo iz nesreče, da nimaš nikogar, drugo je prišlo iz sreče, da si se prebudila v žensko...»

Počakala je in ko Dorica ni trenila, je nadaljevala.

«Sama nisi vedela, kdaj... Ti si bila neumna, ker nisi imela nikogar, ki bi te bil prijel za roko in ti povedal. Ti si stala sama pred seboj in nisi vedela, kaj je s teboj. — Zrastla si. Nikogar nimaš, ne očeta, ne matere, zato imaš mene, da ti povem, zakaj enega človek mora imeti, da se opre nanj.»

Gospa Marija je pogledala tesneje v njen obraz in zatrepetala v besedi.

«Na svetu je tako urejeno, da vse raste. Kadar se staro drevo polomi, poženejo iz korenike nove mladike in zraste mlado drevo. Iz semena zrastejo cvetice. In kje smo dobili seme?»

Ni čakala odgovora, zato je že naslednji hip dejala:

«Iz starejših cvetic, ki so umrle. Če bi ne bilo mladih poganjkov, bi vse, kar raste, izginilo. In kje bi bili ljudje, če bi otrok ne bilo?...»

Gospa Marija je prišla do tiste točke, ob kateri se je beseda nehoté ustavila. Morala jo je izreči, ker jo je začela. Dorica je čutila vročino po životu. Njene oči so velike visele na njenem obrazu in jih ni mogla odmakniti.

«Ti veruješ, da otroke nosi štoklja?»

Dorica je verovala. Vprašanja te vrste niso Dorico nikoli vznemirjala do tistega dne, da bi zahtevala določnega odgovora nanje. Če je slišala pogovor, se je raje odmaknila. Itak so druge stvari preveč vznemirjale njeno notranjost.

Gospa Marija je videla v Doricino notranjost. «Ti veruješ? Prav je, da si do danes verovala, prav je, da danes izveš resnico. Vsak človek ima očeta. Tudi ti si ga imela. S tvojo materjo sta se imela rada in ko jo je oče poljubljal, je dal tebi življenje. Zato ga ne smeš sovražiti. Ti si zrastle iz matere in si bila zato vsa njena...»

Dorica je odtrgala oči od obraza gospe Marije. Zbežala bi bila, ni se upala. Sedela je kakor priklenjena, pod njo in v nji je gorelo...

«Tako si dobila življenje ti. Tvoja mati je umrla, ti pa si postala ženska. Kar se je godilo v tebi, ni bilo drugega kot zorenje. Bog ti je odločil tistega, ki te bo smel poljubiti...»

Dorica se je dvignila. Gospa Marija jo je prijela za roko. Solzo je imela v očeh.

«To so resne stvari... In s tako resnimi stvarmi se ne smemo igrati s takimi besedami, kot si jih pisala ti. To je pljunek na Boga, ki je vse ustvaril in uredil po svoji modrosti, rast cvetic in prihod novega človeka...»

Dorica je zbežala v svojo sobo. Zakrila je obraz v blazine svoje postelje in se ni prikazala do večera.

Ko se je prikazala, je bila spremenjena. Veliko spoštovanje je zrastle pred gospo Marijo. Po ušesih so ji šumele besede: «Čudno je Bog zapisal nam ženskam, a brez tega nima zmislja, da živimo.»

«Brez česa?» je vpraševalo v prsih in odgovarjalo obenem:

«Žrtvovati se in ljubiti.»

V skrivnost te besede je rastla Doričina misel in se je razvijalo njeno telo. Duša se je umirila. Bila je po dolgem času kakor ladja, ki se je po blodnjah v viharju zasidrala.

Del njenega življenja je bil zaokrožen in končan...

* * *

Kar je še prišlo, je morda zanimivejše nego ravnokar povedano. Toliko radosti in bridkosti je vmes, da se zdi kakor veselo vino, a ni mogoče pripovedovati brez potokov solza. Ona misli pogosto, da so vse krivice padle nanjo, življenje pa pravi: «Tako sem in ne drugačno. Kdor me je ustvaril, mora popiti vse...»

In vendar ima dvoje otrok in v najjasnejših trenutkih verjame, da je njeno življenje jedva s tem zadobilo vsebino in zmisel. In za čiste trenutke te zavesti je vredno potočiti srčno kri.

Iz spominov Sofje Andrejevne.

(Priredil Ivan Vouk.)

(Konec.)

Že dolgo časa se je Tolstoj pripravljaj na beg, toda vedno ga je odlagal iz tega ali onega vzroka. Dan pred begom je sporočil Čertkovu, da je zopet preložil dan odhoda. Zvečer ni nihče vedel, da namerava odpotovati.

O tisti noči si je Tolstoj zabeležil tole:

28. oktobra. Ob dvanajstih sem legel v posteljo in spal do treh zjutraj. Tedaj sem se prebudil in slišal, kakor v prejšnjih nočeh, odpiranje vrat in korakanje. Takrat nisem pogledal v vrata, zdaj pa sem in videl sem skozi špranje močno svetlobo v svoji delovni sobi in slišal neko šuštenje. To je Sofja Andrejevna, sem pomislil, ki nekaj išče v moji sobi.

Dan poprej me je prosila, naj ne zapiram vrat. Njena oboja vrata so odprta, tako da sliši moje najrahljše gibanje. Noč in dan čuva nad mojimi dejanji in besedami in me nadzoruje.

Zopet korakanje, previdno odpiranje vrat in šla je skozi mojo sobo.

Ne vem, zakaj je vzbudilo to v meni nepremagljiv odpor in ogorčenje. Hotel sem zaspati, toda nisem mogel. Kako uro časa sem se premetaval semintja po postelji, prižgal sem svečo in sedel.

Vrata so se odprla in vstopila je Sofja Andrejevna; vprašala me je, kako mi je, in se je čudila, da gori pri meni luč, ko je zapazila gorečo svečo.

Moj odpor in ogorčenje sta naraščala. Težko sem dihal, štel sem bitje žile: devetdeset, sedem. Nisem mogel ležati in sem se naglo odločil, da odpotujem.

Napisal sem ji pismo, začel spravljati potno prtljago, samo da odidem čim prej. Zbudil sem Dušana, nato Sašo, da sta mi pomagala sestavljati prtljago.

Tresel sem se pri misli, da bi nas utegnila slišati, prirediti mi kakšen neprijeten nastop, pasti v histerično stanje in bi ne mogel oditi brez neljubih prizorov.

Ob šestih je bilo vse končano. Šel sem v hlev, da dam napreči. Dušan, Saša in Varja so dovršili pripravo prtljage. Bila je noč, temno kakor v rogu, zgrešil sem stransko pot, zašel v goščavo, obtičal, zadel ob drevo, padel, izgubil sem kapo, nisem je mogel najti, nato sem se zopet s tipanjem znašel na pravi poti, šel v hišo po drugo kapo, vzel svetilko in šel v hlev ter velel napreči. Saša, Dušan in Varja so prišli za menoj. Tresel sem se, da bi nas ne zasledovali.

Končno smo se odpeljali. V Ščekimu smo čakali uro časa in vsak hip sem se bal, da bi se ne pojavila Sofja Andrejevna. Naposled smo sedeli v vozu in se peljali dalje.

Moj strah je prešel, občutil sem sočutje do nje, toda nisem dvomil, da sem prav napravil. Morda se motim, če mislim, da imam prav, toda zdi se mi, da sem se s tem rešil, ne Leva Nikolajeviča, ampak to, kar je včasih v meni...

29. oktobra 1910. Optina Pustin — Šamardino. — Po poti sem neprestano premišljeval o kakšnem izhodu iz njenega in mojega položaja, pa ga nisem mogel najti. In vendar mora biti neki izhod, če hočemo ali ne, samo tisti ni, ki si ga mi predstavljamo. Samo paziti je treba na to, da ne grešimo. Sicer pa naj se zgodi karkoli. To ni moja stvar.»

O vtisu, ki ga je Tolstega beg napravil na Sofijo Andrejevno, govore njeni spomini:

Tam piše:

«Ko mi je hči Saša izročila pismo Leva Nikolajeviča, v katerem mi je poročal, da je odšel za vselej od mene, tedaj sem začutila, da bo zame brez njega brezpomembno vse, kar se bo v mojem življenju dogajalo, in sklenila sem takoj, da napravim konec svojemu življenju in se vržem v ribnik, v katerem sta se nedavno utopila neka mala deklica in njen brat. Toda rešili so me, in ko je Lev Nikolajevič slišal, kaj sem napravila, je baje bridko jokal, kakor je pozneje pisala njegova sestra Marija Nikolajevna; toda vrnil se ni.

Po begu mojega moža je izšel v časopisih članek, v katerem je nekdo njegovih »zaupnikov«*) izrazil svoje veselje nad tem dogodkom.

Vsi moji otroci so se zbrali na Jasni Poljani, poklicali zdravnike ter mi poskrbeli strežnico. Pet dni nisem nič jedla in nisem zavžila niti kapljice vode.

Lakote nisem čutila, pač pa me je mučila žeja. Na večer petega dne me je pregovorila hčerka Tanja, da sem izpila skodelico kave, rekoč, da bom sicer preslaba, da bi mogla slediti očetu, če bi me slučajno pozval k sebi.

Tedaj smo naslednjega jutra prejeli od uredništva »Ruske besede« brzojavko, da se Lev Nikolajevič nahaja v Astopovu, kjer leži bolan in s štiridesetimi stopinjami mrzlice. »Zaupni« prijatelj je že poprej prejel brzojavko in je odpotoval, ne da bi povedal družini, kje se bolnik nahaja. V Tuli smo najeli poseben vlak in se peljali v Astapovo. Moj sin Serjoža se je slučajno vračal domov na svoje posestvo in je prejel brzojavko, ki mu jo je žena poslala in kateri je moja hčerka Saša brzojavila, in nato je hitel k očetu.»

* * *

Aleksandra Lvovna, Tolstega najmlajša hčerka, ki je spremljala očeta na begu in ki je bila priča vseh dogodkov do Tolstega smrti, je vso zgodbo

*) Čertkov.

tega bega popisala v posebnem poročilu. Lev Tolstoj je umrl na postaji Astapovo 10. novembra. Sofja Andrejevna je prihitela na omenjeno postajo še za življenja Leva Nikolajeviča, toda niso je pustili notri, da bi se Tolstoj ne razburjal. Šele ko je bil Tolstoj v agoniji, je smela stopiti v njegovo sobo, toda takrat ni bil on več pri zavesti.

Po moževi smrti se je v duši Sofje Andrejevne izvršila globoka izprememba. Neprestano jo je mučila misel, da je bila ona s svojim nesrečnim obnašanjem kriva, da ni prišlo do pomirjenja med njo in Tolstim.

V svojih spominih piše: «V Astapovu me niso pustili k njemu. Vrata so bila zaprta, in ko sem hotela pogledati skozi okno, da bi videla moža, so tudi okno zagrnili. Dve strežnici, ki so ju poslali zame, sta me močno držali za roke, da se nisem mogla ganiti... Nihče ni povedal Levu Nikolajeviču, da sem prišla, dasi sem vse za to prosila. Vsi so se bali, da bi se ne razburil, kar bi utegnilo pospešiti njegovo smrt; to je bilo tudi mnenje zdravnikov... Ti so me pustili k njemu, šele ko je ležal na hrbtu nepremično, z zaprtimi očmi in je še jedva dihal. Zašepetala sem mu nekaj nežnih besed v uho, upajoč, da me bo slišal. Hotela sem mu povedati, da sem bila ves čas v Astapovu in da sem ga ljubila do zadnjega trenutka... Ne spominjam se, kaj sem še rekla, toda dva globoka vzdih, kakor da sta se porodila iz velikega napora, sta odgovorila mojim besedam, nato je bilo vse tiho...»

Naslednje dneve in noči, pred prenosom umrlega, sem prebila pri mrliču in bilo mi je, kakor da je tudi v meni življenje zamrlo.

Nato se je začelo zame samotno življenje na Jasni Poljani, in tisto energijo, ki sem jo poprej trošila za življenje, sem za vso prihodnjost posvetila dostojnemu in poslušnemu podvrženju Božji volji, ki mi je naložila, da moram nositi svoje žalostno življenje. Prizadevam si posvetiti vse moči tistemu delu, ki je na katerikoli način v zvezi s spominom na Leva Nikolajeviča.

Vsak dan hodim na možev grob in hvalim Boga za srečo, ki mi jo je podeljeval v prejšnjih časih; trpljenje pa, ki sva ga morala prenašati jaz in mož v zadnji dobi njegovega življenja, smatram kot pokoro za grehe pred našo smrtjo!...»

Tudi najstarejša hči, Tatjana Lvovna, poroča o globoki izpremembi, ki se je zgodila s Sofjo Andrejevno:

«Moja mati je postala v zadnjih letih po očetovi smrti veliko mirnejša in pokornejša, tako kakor si jo je želel Lev Nikolajevič. Če bi bila poprej takšna, bi bil dal rad za to vso svojo slavo. Šele sedaj je začela razumevati njegove nazore, postala je vegetarijantka in je bila zelo dobra s svojo okolico. V teku svoje zadnje bolezni je večkrat govorila o očetu. Ko sem jo nekoč vprašala: «Ali mislite večkrat na očeta?» je odgovorila: «Ah, vedno, neprestano. — Žal mi je, da se nisva bolje razumela. Toda Tanička, rečem ti, pred svojo smrtjo ti povem, da nisem v vsem svojem življenju nobenega ljubiča razen njega... Povem ti to pred svojo smrtjo.»

* * *

Tako se je zaključilo življenje dveh zakoncev, ki sta dolgo dobo živela v ljubezni in slogi in vzgojila lepo število otrok. Vsi pogoji za popolno srečo, ki je sploh mogoča na svetu, so bili dani. In vendar smo videli iz teh spominov, kako burno je bilo življenje obeh glavnih junakov te družinske drame posebno v zadnjih letih življenja Tolstega.

Časopisi in javnost so po večini v tem boju stali ob strani Leva Nikolajeviča in več ali manj ostro obsojali Sofjo Andrejevno. Toda kdor je prebral te spomine pozorno in se zamislil vanje, je moral priti do sklepa, da se v tem sporu ne more govoriti o krivcih.

Najprej je treba poudariti, da se je Tolstoj polagoma »izpreobračal na pravo pot« in da je izvršil svoj sklep tik pred smrtjo, potem ko je napravil vso običajno pot običajnega zemljana.

Merežkovski je v svojem znamenitem kritičnem delu o Tolstem in Dostojevskem Tolstega nekako obsodil, hoteč dokazati, da je bil Tolstoj morda res v konfliktu s samim seboj, ali da vselej je v Tolstem meso premagalo duh. Lev Nikolajevič se je nad to kritiko čutil zadetega, in ko ga je Merežkovski obiskal na Jasni Poljani, sta se moža zaprla v sobo in celo noč prebila skupaj. Ko se je Merežkovski poslovil od Tolstega, je priznal, da se je motil v osnovnih potezah značaja Tolstega in da je Tolstega prizadevanje, doseči duhovno zmagó nad samim seboj, iskreno.

Ce je bilo torej pri takšnem silnem talentu, kot je Merežkovski, mogoče, da se je motil o Tolstem, kako bi mogli zameriti Sofji Andrejevni, ki je bila končno priprosta in samo normalno razvita ženska, če ni mogla slediti moževim idejam, ki so bile za tedanje čase nove in prav revolucionarne.

Iz vsega je razvidno, da je Tolstoj nihal med »posvetnostjo« in »duhovnostjo« in se ni mogel odločiti, medtem ko je Sofja ostala vedno na svojem, četudi, recimo, »posvetnem« stališču. V Tolstem samem ni bilo vse jasno in trdno, kako bi mogli torej od Sofje Andrejevne zahtevati, da sledi možu v nekih stvareh, ki so bile celo njemu meglene!

Navidezno stoji pred nami zares Tolstoj kot žrtev, mučenik svoje ideje, a Sofja Andrejevna predstavlja tisto zlo silo, ki je Tolstega zadrževala od prave poti. Toda to je le navidezno. Če primerjamo trpljenje obeh, tedaj se bo težko odločiti, kdo je več trpel, Sofja Andrejevna ali Tolstoj? Dvakrat se je Sofja Andrejevna hotela iz obupa utopiti, nazadnje je težko zbolela. Ali je bilo vse to zares zgolj ženska trma, ki hoče na vsak način uveljaviti svoje muhe? Kdor bi tako sodil, bi gotovo delal krivico Sofji Andrejevni.

Da je bila v Rusiji v tem sporu javnost na strani Tolstega, je razumljivo. Prvič je bila slava Leva Nikolajeviča tako velika, da se je svet zanimal bolj za njegovo osebo kakor za Sofjo Andrejevno. Zato je lažje razumel Tolstega trpljenje in njegovo revolucionarno hotenje kakor pa »filistrsko« borbo Sofje Andrejevne. Tudi je treba poudariti, da imamo v povestnici Rusije iz raznih revolucionarnih dob sijajne vzglede ženske požrtvovalnosti in preziranja smrti. Mnogo ruskih revolucionark je dalo svoje življenje, čast in prostost v borbi za svoje ideje. Sofja Andrejevna pa je bila ženska, ki ni napravila žrtve, kakor si jo je želel del ruske javnosti.

Toda kakor rečeno, more biti morda edino pravilno merilo za presojanje krivde vprašanje trpljenja. Delež Sofje Andrejevne na tem trpljenju ni bil majhen. In to naj jo opravičuje pred onimi, ki so zahtevali od nje junaških potez.

V Trstu, 1. novembra 1926.

Ivan Vouk.

IZVESTJA

ZOFKA KVEDER-DEMETROVIČEVA.

Umrla je. Dvajsettretjega novembra t. l. so jo pokopali v Zagrebu. Utrudila jo je življenska pot. Odpovedale so ji telesne moči, omagal ji je duh, onemelo ji čustvo. Šla je za neozdravljivo boleznijo, ki razjeda življenske sile sleherni čuteči ženi: za ranjeno ljubeznijo.

Zofka je že več let živela v Zagrebu. Gospodinjala je v svojem domu, udeleževala se dela po ženskih društvih, pisala za časopise in izdajala knjige. Bila je dvakrat poročena, dvakrat prevarana v svoji veliki ljubezni. V prvem zakonu so se ji rodile tri hčerke, od katerih ji je prva umrla v najlepših mladih letih.

Zadnje čase je bolehalo. Zdravila se je za tuberkulozo in za živčno boleznijo v Gradcu in Topolščici, v Ljubljani in Predvoru. Vsa njena bolezen pa je izvirala iz globokih duševnih viharjev, ki so pretresali njeno žensko dušo, polno ljubezni in požrtvovalnosti. Duševni boli in telesni oslabeledosti se je naposled pridružilo še gmotno pomanjkanje. Od vseh njenih smelih stremljenj ji je ostalo le še eno: želja po večnem miru.

Tri dni pred smrtjo je pisala v Ljubljano Govékarjevim:

«Prihajajo mi take glavobolje, komedije s srcem in melanholije, da ne morem opisati. Preveč je bilo vsega. Umrla bi najraje. Zelo dobrih in plemenitih ljudi je na svetu, jaz pa sem trudna od vsega in željna miru... Cutim bližino in si želim večnega sna...»

«Imela sem talent, velik talent: da ljubim in se žrtvujem. A duša potrebuje odmeva. Daješ, daješ, a prav malo dobiš... Preveč ljubezni je bilo v meni. Da sem prišla v prave roke, bi bilo od mene kaj — tako pa ni nič...»

Naslednjega dne je poslala Govékarjevim oporoko glede svojih spisov in pisem ter dodala še sledeče:

«Sve zadnje dane imam neke čudne jake drčeve u srcu i glavi. Jako mi je zlo. Več dulje vremena ne spavam nikako. Čudne me slutnje saleću. Ako mi se štogod dogodi, molim, da dodje barem jedan na moj pogreb... Tako sam utučana, da nisam za ništa sposobna, a pripremila sam si materijal za 20 romana... Učinite sve — sudbinom! Jer sudbina je bila za mene tako strašna. Lepo Vam se zahvaljujem za svu Vašu veliku dobrotu i za sve, što učiniste za mene.»

Tega pa ni pisala sama, nego je narekovala gospe Julki Božičkovičevi, učiteljevi vdovi, ki se je velikodušno posvetila njenemu domu in ji vodila hišo. Ta plemenita žena je po narekovanju pisala tudi večino poslednjih Zofkinih spisov.

Štiridesetosem let je živel Zofka, književno je delovala tri desetletja. Pestra, preprestra je bila pot njenega osebnega in duhovnega življenja. Z dvajsetdvema letoma, polna zdravja, ljubezni in idealov, je izdala prvo knjigo: «Misterij žene», posvečeno izvoljencu svoje prve ljubezni. Par dni pred smrtjo pa je izšla njena zadnja knjiga: «Po putevima života», izliv njene prevarane, oropane duše. Ko je na prvi življenski poti doživljala in pisala prve misterije, porojene v mladi, zanosni sili, pač ni slutila, da bo doživela in napisala še oni «misterij žene», ki jo bo «na potih življenja» uničil.

Zanimivo je, da je pokojnica že pred dvema mesecema in pol slutila, da jo zadene srčna kap. Ko se je namreč takrat, težko bolna, zdravila v Topolščici, je bila njena slutnja, da se ji bliža smrt, tako močna, da je napisala sama sebi osmrtnico s sledečo vsebino:

«Javljamo tužno vest, da je naša soproga, mila in ljubljena mati, dobra sestra in posestrima, Zofka Demetrović, roj. Kveder, jugoslovenska pisateljica, soproga bivšega kraljevskega namestnika in poslanca, odlikovana z redom Sv. Save IV. stopnje, vitez Belega orla češkoslovaške republike V. stopnje, po dela, sreče in tragike polnem življenju ter dolgi bolezni, danes ponoči, zadeta od srčne kapi, za vedno zatisnila svoje trudne oči. Večni ji mir! Pokopana bo iz mrtvašnice na Mirogoju dne 9. septembra popoldne ob ... uri. Zagreb, dne 7. septembra 1926. Rodbina.»

Ob njenem grobu stoje dolge vrste žen, različne po svojih potih in stremljenjih, toda vse prepojene z isto ljubeznijo do pokojnice; saj je bila Zofka glasnica vseobče ženske duše: one, ki se zanosno bori za visoke socialne ideale, in one, ki samotna krvavi iz tajnih srčnih ran... P. H.

PO ŽENSKEM SVETU.

Žena — občinska predstojnica v Italiji. Lani je italijanska vlada izdala nov zakon, po katerem dobe tudi ženske pravico do občinskih volitev in smejo biti tudi izvoljene v občinske zastope, toda ne kot županke. Letos je ta zakon postal brezpomemben, ker so odpravljeni občinski zastopi in uvedeni takozvani podestati, občinski načelniki, imenovani od vlade.

V Italiji se ni ženstvo nikoli ogrevalo za politične pravice; sledeči dogodek iz zadnjih časov pa priča, kako so občani sami uvideli, da bi bila žena celo bolj sposobna za vodstvo občine kot moški.

V nekem sabinskem kraju so ljudje predlagali, naj se imenuje za podestatinjo neka žena, ki je na glasu po svoji lepoti in modrosti, češ da bi ona mnogo vestneje vodila gospodarske posle v občini nego moški. Za to so glasovali politični, cerkveni in trgovski krogi. Pogumna žena, ki ji je na srcu propadajoče gospodarsko stanje domačega kraja, je sprejela ponudbo in ob-

ljubila, da bo z vsemi močmi delovala na to, da se pomirijo strankarski boji in da se dvigne blagostanje občine. Ker ima sama urejeno gospodarstvo, so občani uverjeni, da bi dobro gospodarila tudi v občini. Oblast seveda ni potrdila ljudskega glasu in je — sklicevaje se na zakon — imenovala moškega občinskega načelnika.

Zakonik in žena. Yvonne Netter, doktorica in odvetnica v Parizu, je izdala prekoristno knjižico «Le Code de la Femme», v kateri je zbrala vse zakone, ki se tičejo žene v kateremkoli življenskem položaju: polnoletnost, zaroka, poroka, ločitev, nezakonsko očetovstvo, itd. itd. K vsakemu zakonu je dodala kratko poljudno pojasnilo, da ga morejo razumeti tudi priproste žene, katerim je visoki uradni slog neumljiv. Pisateljica je pač uvidela, da zaide žena čisto v veliko zadrego in si ne zna pomagati baš zato, ker je ni nihče poučil, kakšne so njene pravice; ker ne pozna zakonov, si ne more pomagati niti z onimi pravicami, katere ji daje zakon. Knjižica pa je

važna še po drugi strani: le kdor pozna, kakšna prava so že določena ženi, lahko ugotovi, katera ji še manjkajo.

Tudi nam bi bila potrebna taka knjiga. Sedaj, ko imamo že več diplomiranih pravníc, bi pač lahko katera sestavila tak ženski «kažipot» v območje zakonov.

KUHINJA.

Božične zvezdice. Prvi način: Na plohu naredi testo iz 28 dkg surovega masla, 35 dkg moke, 3 rumenjakov, soka in zrezane lupinice ene limone in 10 dkg sladkorja. En pecivni prašek vmešaj dobro med rumenjake, preden jih v testo vmešaš, da ne bo pecivo mehurnato po vrhu. Če vmešaš prašek med moko, se ne razdeli enakomerno in testo razganja na vrhni plasti. Potem razvaljal tanko, za nožev konico debelo, in izreži lepe zvezdice po modelih za kekse.

Drugi način: Delaj v vsem kot pri prvem načinu. Vzemi 25 dkg surov. masla, 25 dkg stolčnega sladkorja, 2 celi jajci, 50 dkg moke in en pecivni prašek. Najboljši Oetkerjev, ali pa namesto tega noževa konica zdrobljene jelenove soli.

Navedla sem s tem dva dobra recepta, čeprav po vsebini podobna, a vendar je dobro, ker kuharice nimajo vedno predpisane količine pri roki in si s tem lahko pomagajo. Dobra navodila pa vedno rade čitamo, čeprav je le malo razlike, a izvežbana kuharica uvaža tudi malenkosti, ki so v kuhinji tako velikega pomena.

Orehovi keksi. Ravnaj kot s keksi sploh. Mera je sledeča: 75 dkg moke, 10 dkg surov. masla, 25 dkg stolčnega sladkorja, 15 dkg zmletih orehov, $\frac{1}{8}$ l kisle smetane, 3 cela jajca in en pecivni prašek.

Mandeljnovi venčki. Vzemi posodo vrele vode in v to postavi meden kotliček. V kotličku utepaj tri beljake in 30 dkg prav dobro stolčnega sladkorja. Oboje daj hkrati v kotliček. Tudi iztisni iz pol limone sok in primešaj še vanilije. Utepaj toliko časa, da bo sestavina trda. Preje že si pripravi z voskom pomazan pekač. Nareži v male podolgate kosce, v velikosti žebličkov, 14 dkg olupljenih mandeljnov. Olupi jih tako, da jih popariš z vrelim kropom in naglo olupiš. Ko so mandeljni narezani, jih v štedilnikovi pečici presuši in prav malo prepraži, le toliko, da malo potemne. A ne praži jih. Potem jih prav rahlo in počasi vmešaj v stepeno snežnino v kotličku. Naredi potem venčke na pekač, najbolje z lijem, in speci jih v precej topli pečici. Ven jih vzemi šele, ko se sami od pekača odločijo. Bodi spretna in hitra, pa boš imela lepe svetlorujave venčke na drevescu. Predno jih pečeš, jih lahko še po vrhu potreseš rahlo z drobnejšimi zrci prepraženih mandeljnov. M. Z.

Čokoladni kek (cake, torta). Ameriški način.

$\frac{1}{4}$ čaše surovega masla,
1 časa sladkorja,
 $\frac{1}{4}$ kg grenke čokolade,
2 jajci,
 $2\frac{1}{3}$ čaše moke,
1 pecivni prašek,
 $\frac{1}{2}$ žličke soli,
1 žlička nastrgane limonove lupinice,
 $\frac{1}{2}$ čaše mrzlega surovega mleka.

Mešaj maslo in sladkor skupaj. Dodaj že dobro utepeni jajci in mleko. Nato pomalem umešavaj moko, katero je treba prej večkrat presejati, da je rahla. Primešaj ji prej tudi pecivni prašek, vanilijo in sol. Vse skupaj precej dolgo mešaj. Nato zlij testo v tortni model ali kozico ter peci v zmerno vroči peči $\frac{3}{4}$ ure. Ko je pečeno, previdno stresi torto na krožnik in jo prereži čez polovico. Boljše je seveda, da jo spečeš v dveh modlih in je potem ni treba rezati. Spodnjo polovico namaži povrhu s sledečo glazuro:

2 časi sladkorja in $\frac{1}{3}$ čaše vode kuhaj toliko časa, da se povleče od žlice. Potem vlivaj to raztopino na sneg iz dveh beljakov in neprestano mešaj. Ko se ti zdi, da je glazura dovolj zgoščena, jo deni med obe prerezani polovici. Z ostankom pokrij še vso torto, po vrhu in ob strani. Serviraj jo, ko je ohlajena.

Minka.

Punš. Navada je, da se v zimskih večerih, zlasti pa na Božični in Silvestrov večer, pije punš. Punš se napravi na različne načine. Za navaden punš vzemi $\frac{1}{2}$ kg sladkorja, nastrgane lupine 1 citrone in 1 pomaranče ter mu primešaj odcejenega soka 2 citron in 2 pomaranč. Vlij na to $\frac{1}{2}$ l vrele vode in $\frac{1}{2}$ l istotako vročega čaja ter $\frac{1}{2}$ kozarca ruma ($\frac{1}{8}$ l). Vse skupaj dobro pomešaj, da se sladkor raztopi ter serviraj v skodelicah ali čašah. Steklenico ruma daj na razpolago. Ali: $\frac{1}{2}$ kg sladkorja prideni nastrgane lupine 1 citrone in 1 pomaranče ter vlij na to 1 l belega vina in $\frac{1}{2}$ l črnega (rdečega) vina. K temu prideni še 1 l močnega čaja, $\frac{1}{4}$ l araka, kozarček črešnjeve vode in košček vanilije.

Vinski punš. V 1 l črnega (rdečega) vina kuhaj $\frac{1}{2}$ kg sladkorja. Prideni precejen sok 1 citrone, 1 pomaranče, ter nekoliko citronovih olupkov. V vsako čašo za serviranje vlij nekoliko kropa ter na to pripravljene punš in ruma po okusu gostov.

Ruski punš. Žvrkljaj (šprudljaj) 4 rumenjake, $\frac{1}{4}$ l sveže sladke smetane, prilij $\frac{1}{8}$ l ruma ter nastrgaj nekoliko muškatovega oreha. Premešaj vse dobro in serviraj to v skodelicah mrzlo in surovo.

Jajčni punš. Skuhaj navadni punš po prvem navodilu in pusti ga, da se dobro shladi. V kotličku raztepi 4 rumenjake in 2 celi jajci; vlij na to ohlajeni punš, pri-

stavi k ognju ter vse skupaj žvrkljaj na ognju, kakor šado, da se zgosti. Vlij ga na to v skodelice ter takoj serviraj.

Mrzli rimski punš. V kotličku na ognju stepaj 4 rumenjake, 10 dkg sladkorja, žlico moke in $\frac{1}{4}$ l ruma dotlej, da se začne tekočina dvigati; potem potegni kotliček na stran, ker ne sme tekočina zavreti. Mešaj še naprej, dokler se ne shladi. Ohlajenemu primešaj $\frac{1}{2}$ l sladke in spenjene smetane. Nalij punš v kozarce, vrhu vsakega deni še kupček sladke spenjene smetane in postavi jih na led, da jih serviraš popolnoma mrzle.

Pri vlivanju vročega punša ali kropa v čaše deni v vsako čašo žličico, da ti čaše ne razpočijo. — D —

Zajec, prav pikantno pripravljen v obari. Vzemi ves drob in še kaj od vratu in prednje nože. Skuhaj vse to za kvašo v vodi, kateri prilij jesiha ali pa belega vina, soli, popra in začimbe v zrnih, dva lavorjeva lista, brinjevih jagod, klinčkov ali nageljnovih žebic. Prekuhano mehko mesnino vzemi ven in kvašo precedi ter jo polij na lepe kosce razrezanega zajca, kateremu moraš prej modro kožico potegniti dol. Ko rabiš meso, prežgi v kozici 15 dkg suhe a mastne slanine, prepraži vmes dve narezani čebulici, surovega masla, dve žlici moke in polij vse to s kvašo. V prevreto daj še kosček sladkorja, jesiha in rdečega vina. V tem prepraži počasi kvašeno zajčje meso in ko se je kvaša že v meso vpojila, da jo ostane le še malo in je meso mehko, daj na mizo s kako prilogo. To je zelo dobro; a smetane ne devaj tu zraven, ker je že vino.

Gostilniški golaž. Namesto masti jemljejo olje. Razbelijo ga prav močno, potem pa stresejo vanj precej čebule, jako drobno sesekljane. Ko je lepo rumena, pridenejo svežih ali konserviranih paradižnikov. Tudi to se precej časa duši, da se lepo pocvre. Šele sedaj pridenejo meso, katerega tudi dolgo duše, da se opeče. Nato potresejo z moko in zopet mešajo in dušijo. Nazadnje šele nekoliko zalijejo in pokuhajo. Gostilniški golaž zahteva precej paprike. M. Z.

Še o razsoljevanju in prekajanju prasiča.

Za prasiča okrog 100 kg teže se vzame: 7—8 l vode, dva in pol kg soli, 8 dkg solitra, 8 dkg sladkorja, 15 g popra, pest brinjevih jagod, malo majarona, pest stolčnega česna in sok ene limone. Potem se zloži meso tesno v čeber, se vlije nanj prekuhana, a ohlajena tekočina, naslednji dan pa se obloži z desko in s kamni. Vsak drugi dan se spodaj odcedi voda in z njo zopet oblije meso. Parkrat se mora meso tudi preložiti. Tako ostane 14 dni in potem se da sušiti v dim.

Marsikatera gospodinja ne ve, kam bi s kožo od slanine. Iz te se narede klobase na tak-le način: Koža se prav drobno seseka,

doda se malo mesa in vse skupaj prav dobro premeša, osoli ter doda dišav, cimeta, popra in malo česnove vode. Pri nas imajo navado, da zmešajo vmes sirove oprane kaše. Od enega prasiča se da 1 kg kaše, a lahko tudi več. Potem se denejo klobase v dim, a če je kaša vmes, se morajo hitreje porabiti, ker v starih klobasah kaša zgreni. Te klobase so takoj po kolinah prav dobre s kislo repo, zeljem ali ričetom.

Sladka mast nadomešča maslo. Pripravi se tako-le: Slanina se zreže na majhne kocke in se da v posodo za cvrenje, brez vseh dišav, zalije se z mlekom namesto z vodo, seveda samo toliko, da se ne pripali. Ko se do dobra scvre, se ocvirki stisnejo in posebej v posodi spravijo. Ako se rabijo za nadev, se potem poljubno osole. Čisto mast pa rabim namesto masla za pecivo. I. L.

IZ NAŠE SKRINJE.

Makedonci. (Nadaljevanje.)

Gostoljubnost.

Pri Makedoncih je običaj glede gostoljubja tako star kakor pri vseh drugih slovanskih plemenih. Po zakotnih hribovskih vaseh, kjer radi razbojništev ni bilo varno hoditi niti podnevi in kjer so celo znali, da so nekateri razbojniki domačini sami, se je vendar človek, kateri je bil v gosteh pri kaki družini, počutil popolnoma varnega. Bil je brez skrbi, dokler so ga računali za gosta. Pri seljakihi te domačini najljubezniveje sprejmejo in ti na pragu ponudijo kruha in soli. V hiši ti postreže domačica s čašo vina ali rakiije in si šteje v čast, da je gost v hiši. Če je tujec povabljen na kako domačo praznovanje, ga posadijo na častno mesto pri jedi in streže mu gospodinja. Navada je, da ponudijo gostu najprvo vino ali žganje, potem pa «sladko», za odhodnico pa mu dajo črno turško kavo.

Pri kmetih po oddaljenih vaseh je življenje v hiši kaj priprosto. Tako so n. pr. po Bitoljskem polju hiše zidane iz blata in ličja ter pokrite s slamo. Večkrat je v eni taki kolibi streha za ljudi in živino vse v enem prostoru. Boljši kmetje imajo hišo z enim nadstropjem; v pritličju je prostor za domačo živino, v nadstropju pa je stanovanje in shramba. Prostornih hlevov in globokih kleti makedonski kmetič ne pozna. Krompirja tudi ne poznajo v taki meri kot pri nas. Dobi se tu pa tam v kakem vrtu ena ali dve lehi krompirja, in to le radi poizkušanja. V največji meri sade fižol, ki je Makedoncu preko zime glavna jed.

Čim bliže gremo proti Ohridu in Strugi, tem bolj se izgublja priprostost. Tu so vse hiše kamenite, z več nadstropji in z lesenimi balkoni. Bogati Makedonci prav nič ne pogrešajo postelje v hiši, ker je na tleh

bogato postlano z raznimi čilimi in blazinami. Vse omare so vzdane v debele hišne zidove, tako da kadar stopi človek v sobo, se mu zdi, kakor bi bilo vse prazno. Preko cele sobe je pogrnjena preproga, tu je nizka sofra (mala okrogla miza), poleg stene kamin in mangal (to je posoda za pepel in žerjavico, katera segreva zrak v sobi in noge starih ženic). Okoli zidov so nizke, z blazinami pokrite klopi. Z novejšo dobo so začele izginjati starodavne sofre, čilimi in blazine, na njihovo mesto pa se uveljavlja miza in stolice. Omare v zidu so začele izgubljati svojo staro veljavo, na njihovo mesto stopajo več ali manj moderne kredence in police. Makedonska soba je čista in vsak domač sezuje čevlje, predno stopi v sobo, izvzet je samo gost.

Z nastopom jeseni začne po makedonskih hišah preja in tkanje. Stare žene tko na razboju, predejo pa na preslico (kolovrata ne poznajo). Razboj je primitiven lesen stroj, s katerim so gotovo tkale naše prababice, še predno so prišle na Balkan. Dasiravno je razboj primitiven, je platno, katerega tko stare babice, lahko najfinejše vrste in okusno kombinirano z barvanimi progami. (Razboj se imenuje zato, ker se čuje njegovo razbijanje od hiše do hiše.) Dekleta po navadi vezejo, žene predejo in tko, vmes pa se pripovedujejo povestice in bajke, izvirne ali ne. Na enem takem večeru sem jih slišala nekaj prav lepih, pa tudi gospodinja mi je marsikaj pravila, kako se pri njih zdravijo nekatere bolezni. Ker sem tudi jaz v tej stroki, me je zelo zanimalo in zabeležila sem nekoliko takih postopanj.

KNJIŽEVNA POROČILA.

GOSPODINJSKI KOLEDAR je že izšel. Stane L 5.—, poštnina še posebe. Naroči se lahko v našem uradu (Trieste, centro, cassella postale 384.)

Zofka Kveder-Demetrović: *Putevima života*. Novele i crtice. Zagreb. Tisk štamparije S. Boranića. Izšla je nedavno knjižica štirinajstih novelic, poslednje delo naše ugledne, najsamoraslejše in najplodovitejše pisateljice Zofke Kvedrove-Demetrovićeve. Iz vseh teh kratkih sličic zveni bridka tuga, bolesten, vse drugo oglašujoč krik ostavljene žene. «Vsi, vsi, ki nas je rodila zemlja, a osobito žene, mnogo sanjarimo in čutimo, hrepenimo po sreči. A varljiva je sreča, in skoraj vedno jo plačamo z mnogimi solzami»... Pisateljčino bogato srce in njen duh objemata vse žene: ugledno gospo in priprosto mornarjevo ali ribičevo ženo. Vse ponižane in zavržene vidi, čuti z njimi, govori v imenu milijonov. Zato bodo knji-

žico mnoge rade čitale, dasi z bolestjo. Priporočamo jo najtopleje. Velja 20 Din.

«Vodnikova družba» v Ljubljani je izdala letos sledeče knjige: «Veliko Pratiško za leto 1927», «Iz tajnosti prirode», Vl. Levstikovo «Pravico kladiva» in Kozakov «Beli mecesen». Knjige s prvovrstno vsebino in odličnimi sodelavci nudijo današnjemu človeku res primerno duševno hrano in moderno kulturno orijentacijo. Vodnikova družba hoče biti nekako to, kar je Mohorjeva družba, le da streme njene publikacije po širjem modernem duhu. Že v prvem letu je naraslo število članov tako visoko, da si pač že lahko obeta za bodočnost sijajno vspevanje.

Članarina «Vodnikove družbe» znaša za Jugoslavijo Din. 20.—, za sosedne države Din. 34.—, za Ameriko 1 dolar. Člani se vpisujejo pri krajevnih poverjenikih, pri katerih dobe tudi knjige. Kjer ni poverjenika, se lahko vpiše in istočasno pošlje denar naravnost Družbi v Ljubljano. Naročila se sprejemajo le do konca marca leta 1927.

Založba «Jug» je izdala zbirko Gradnikovih pesmi «De Profundis». Globoka duhovna doživetja, porajajoča se iz notranjega sveta, iz prirode in zgodovinskih spomenikov ter iz vsakdanjih življenjskih oblik, tvorijo vsebinsko stran zbirke. Močni občutki, močne misli v prekrasni lirični besedi.

Tiskovna zadruha je dala naši najmlajši deci pristrčno božično darilo: dva lepo ilustrirana zvezka z ljubkimi pesemcami Marije Grošeljeve: «Čebelica Brenčelica» in «Šale za male». Naj bi ju letošnji Miklavž in Jezušček prinesla na mizo slehernemu malčku! Cena Din. 30.—, druga Din. 32.—.

Slikanica «Šale za male» vsebuje za otroke mnogo več kot pove to naslov. V živih pestrih barvah nastopajo in uganjajo svoje burke razni skrateljčki in palčki, poredneži in navihanci, vsakdanji in bajeslovni, dvo- in četveronožci. Eni muzicirajo, drugi kvar-tajo, tretji mlatijo, četrti se kregajo itd. Vse lepo razlaga pisateljica s svojo živo besedo.

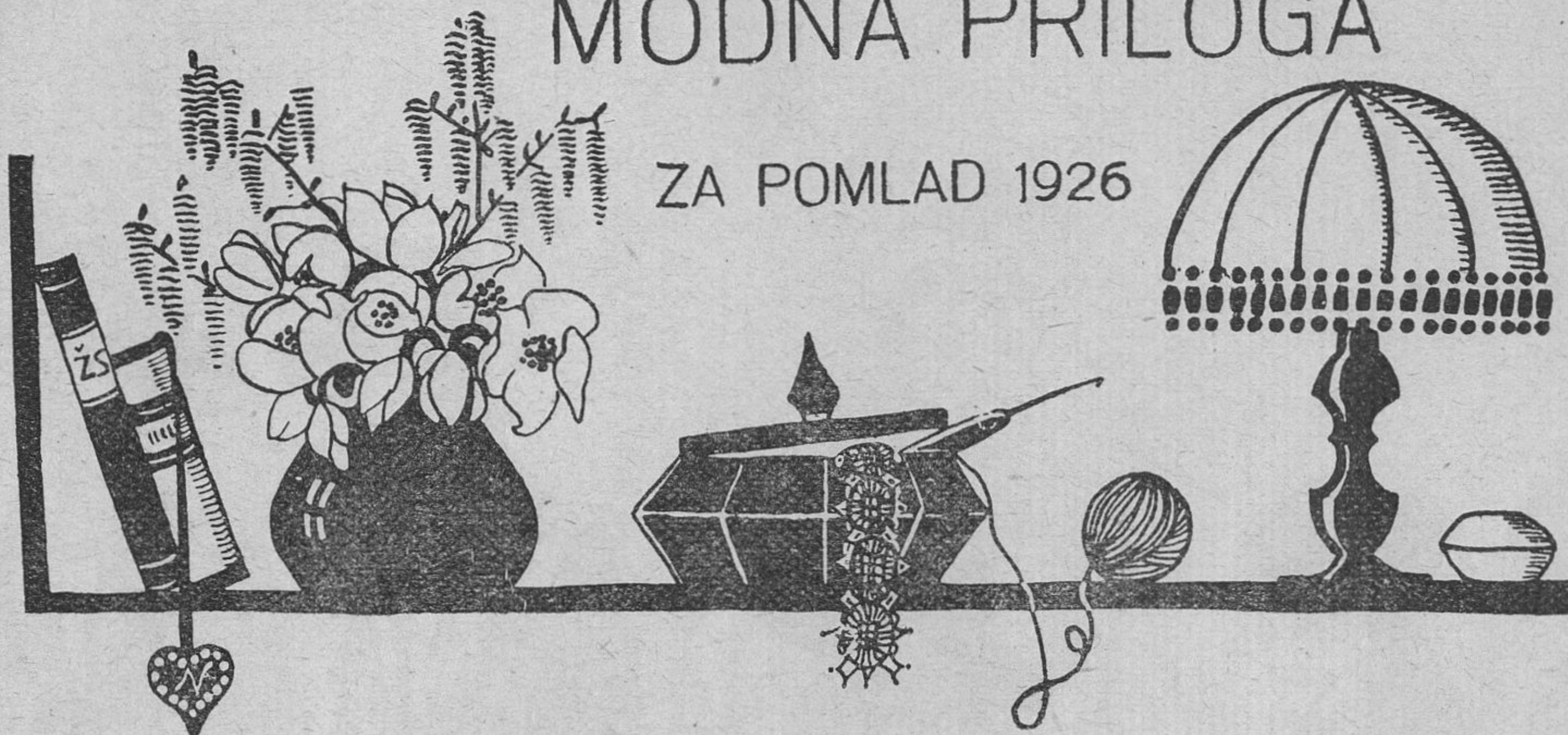
V isti založbi je tudi izšla zbirka znanih Maupassantovih črtic «Iz dneva in noči». Prevel Janko Tauzes. Din. 30.—, vezana Din. 40.—.

V založbi Jugosl. knjižarne so izšle v Kuretovem prevodu «Scapinove zvi-jače». Duhovita dramatična burka svetovno znanega franc. pisatelja in igralca Moliera,

ŽENSKI SVET

MODNA PRILOGA

ZA POMLAD 1926

Razgovori o modi.

Kostimi bodo letošnjo pomlad zelo mladostni. Kroj enostaven. Jope po večini kratke, tako da je viden večji del krila. Krilo je lahko gladko, plisirano, največkrat pa plisirano v presledkih. Za te kostime uporabljamo večinoma «Kasha» ali volneno blago, imenovano «drapella». Nosimo k takim kostimom svetle bluže iz lahke volne ali crêpe de China, ki imajo zdaj čisto visok ovratnik.

Ne smemo pa misliti, da je dolga jopa pri kostimih že zavržena. Nasprotno. Posebno v prvi pomladi se bodo zelo nosile jope dolge do kolena in tudi skoro do roba krila. Te so posebno praktične, ker zakrijejo skoro vso obleko.

Za na cesto velja še vedno pravilo: čim enostavnejše, tem elegantnejše.

Zato so pa večerne obleke razkošnejše. Z dragocenimi svilami in baržuni tekmujejo še dragocenejše zlate in srebrne tkanine — «lamé» in čipke. Stekleni biseri in raznolične vezenine krasijo večerne obleke. Vezenine so naravnost neizbežne.

Prav posebno bodo prišle vezenine do veljave na letošnjih pomladnih in poletnih oblekah. In sicer v prvi vrsti naše pestre vezenine s križnim vbodom.

Bluže nosimo še vedno radi kot dopolnilo k zimskim in spomladnim kostimom. Vporabljamo zanje bolj svetle in žive barve, okrasimo jih s steklenimi ali koščenimi gumbi, žepki, gubami, živimi šivi, našivki iz pozlačenega ali posrebrnjene usnja, slikanimi ali vezenimi motivi, vedno v skladu s kakovostjo blaga. Za bluže jemljemo najrazličnejše blago: volnen jersey, volneno platno, kasha, veloutine, za finejše pa razne svilene krepke.

Če si pri oblekah lahko izberemo poljubno dolgost rokavov, ne tako pri bluzah, ki zahtevajo izključno dolg rokav, segajoč čez zapestje. Rokav je lahko zelo ozek in čez zapestje malo širji, lahko se pa tudi širi od komolca doli in je nabran v ozko zapestnico. Bluže segajo še vedno globoko čez pas, ukrojene so večinoma v obliki sweaterja, včasih pa končajo z ozkim pasom. Med bluže smemo prištevati tudi dolge tunike, ki so zdaj zelo priljubljene in se nosijo pod daljšimi jopami in plašči. So navadno ukrojene kot enostavne bluže, segajoče globoko čez pas in tu je navadno našita oblikovana (t. j. zaokroženo ukrojena) tunika, ki sega do kolena.

* * *

Ne le naša obleka je podvržena spremembam vsemogočne mode, njej se pokoravajo vsi predmeti, ki izpopolnjujejo našo toaleto.

De začnemo s čevlji. Visoki čevlji spadajo v preteklost. Nosimo jih samo tam, kjer so neobhodno potrebni, kokor n. pr. pri raznih športih in seveda v slabem vremenu na deželi, kjer ceste niso tlakovane in se nam noge potapljajo v blatu.

Na potovanju in k športnim kostimom nosimo navadno rdečkasto-rumene ali temno-rujave čevlje iz box-calfa, klasične oblike «Richelieu» z nizkimi petami.

K elegantni popoldanski obleki obujemo lahko finejše čevlje, kakoršni so pri ženskah najbolj priljubljeni. Tu imamo veliko izbiro. Barva mlečne kave je zelo moderna, nosijo se pa tudi lakasti, temno rujavi, temno modri. Rdeči in zeleni so postali že prenavadni.

Čevlji se dobé, seveda, v vseh mogočih oblikah, večinoma s prekrižanimi pasovi močno ažurirani in večkrat so izrezki podloženi z različnim usnjem.

Torbice. Elegantna dama menja torbice k vsake vrste toaleti. H kostimu nosi torbico iz usnja v obliki pisemskega ovoja, ne pretirane velikosti. Je lahko črna, temnomodra; rdeče se vidijo že manje. Popoldne nosijo navadno torbice iz svilenega moira ali z zlatom vtisnjenega usnja. Zvečer pa pridejo v uporabo starinske, dragocene torbice iz biserov ali vezene. Tista pa, ki ni podedovala takšne torbice od svojih prednic, nosi srebrno ali zlato.

Elegantne dame ne nosijo po dnevu skoro nobenih draguljev. Enostavni, ne predragoceni uhani in en prstan, to je zraven ure ob zapestju vse, kar dene nase elegantna dama po dnevu. Briljanti in slični dragulji se nosijo samo k večernim toaletam.

Perilo. Kje ste, zlati časi, ko je mati zapustila hčerki polne omare perila, platnenih rjuh, prtov, finih širokih in dolgih srajc i. dr. Ko gledamo danes žensko telesno perilo po izložbah, si tistih starih časov sploh ne moremo predstavljati. Pajčevina na pajčevini, da se bojiš prijeti v roke, kaj še le obleči ali celo prati!

Mesto močnih platnenih rjuh s kvačkanimi čipkami, vidimo celo rjuhe — iz crêpe de China s finimi, rumenkasto barvanimi čipkami. Mesto platnenih vezelih blazin — celo kopico raznobarnih svilnatih blazin na postelji — če se to sploh še lahko imenuje postelja.

In namizno perilo! Ažuriran, bogato vezen, z rumenkastimi, dragocenimi čipkami obšit prt je še podložen z barvano svilo in na voglih okrašen z enakobarvnimi trakovi, istotako prtiči. Lepo za oko, toda, težko da je tudi prijetno jesti na takem dragocenem prtju, v večnem strahu, da se kaj ne zamaže.

No, čitateljice «Ž. Sv.» ne bodo podlagale svojih prtov s svilo. Povemo naj jim pa, da si lahko vsaka, ki želi slediti modi, napravi sama modern prt, ako ga okraši z idrijskimi vložki ali čipkami in belo vezeno. Če hoče biti prav zelo moderna, naj si napravi čipke iz rumenkaste preje ali pa jih omoči v čaju, predno jih našije.

Popis.

Štev. 1. Dolg pomladni plašč iz sukna je zi in ovratniku so iz enake svile; spredaj spredaj enostaven, zapet z dvema gumboma vrsta gosto našitih gumbov. in ima angleški ovratnik.

Štev. 2. Obleka s kratko jopico. Zaokroženo ukrojeno krilo je prišito na enostavno ukrojeno bluzo iz vzorčastega blaga ali pa vezeno. Bluzi služi kot ovratnik dolg trak enake barve. Jopa je za kakih 6—8 cm krajša od bluze in nima ovratnika. Paziti je, da ni jopa ob vratu preveč izpodrezana; bluzo se ne sme videti ob vratu izpod nje. Mesto bluze napravimo tudi lahko modrček brez rokavov z našito vezeno v primernih barvah, v kolikor se vidi izpod jope.

Štev. 3. Obleka v obliki plašča. Obleko napravimo iz svetlega kasha ali poljubnega drugega blaga. Ovratnik, reverji, vložek na prsih iz temnejše ali svetlejše svile.

Štev. 4. Pomladna obleka iz svetlorujavega kasha. K enostavni bluzi je prišito krilo, ki obstoji iz štirih nezašitih pol na temnorujavi svileni podlogi. Našivki na blu-

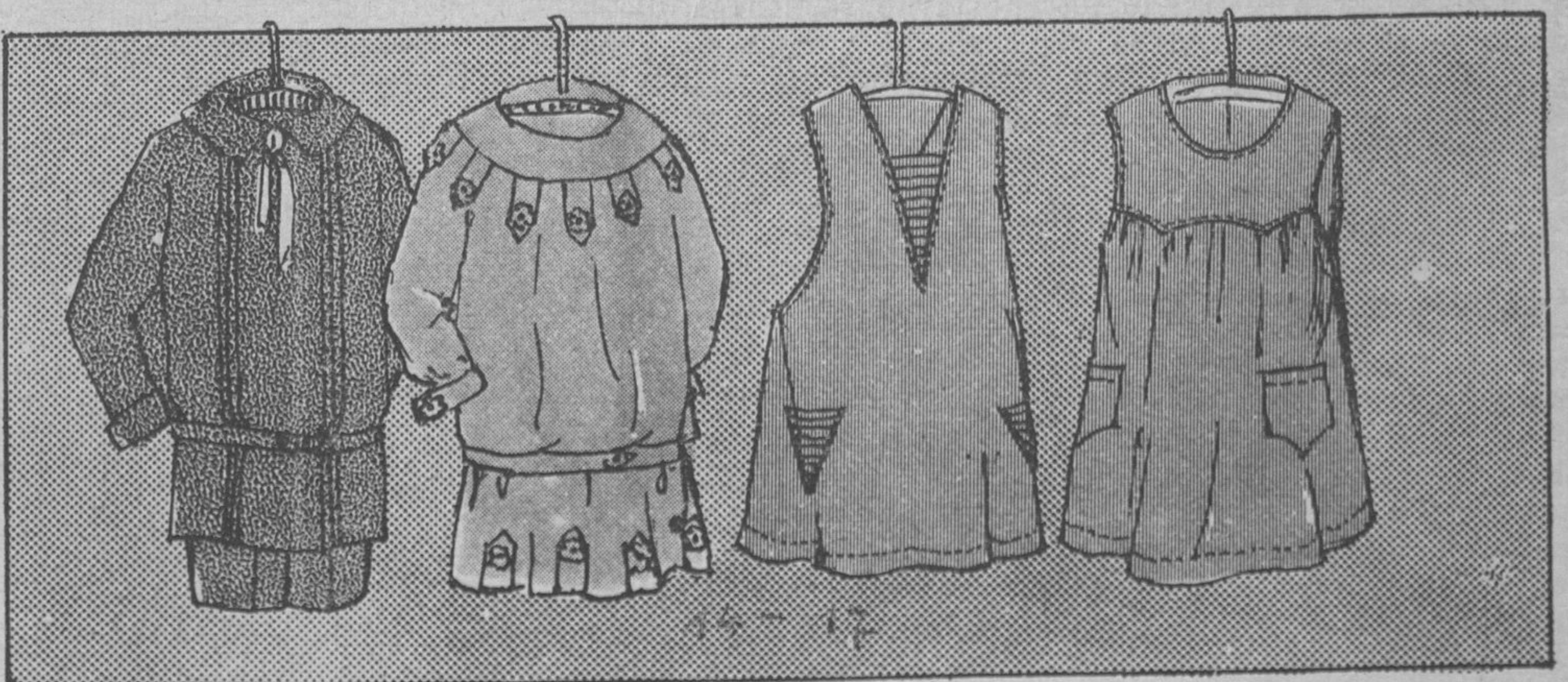
Štev. 5. Vsakdanja obleka z usnjatim pasom in dolgim ovratnikom ter manšetami iz različnega blaga.

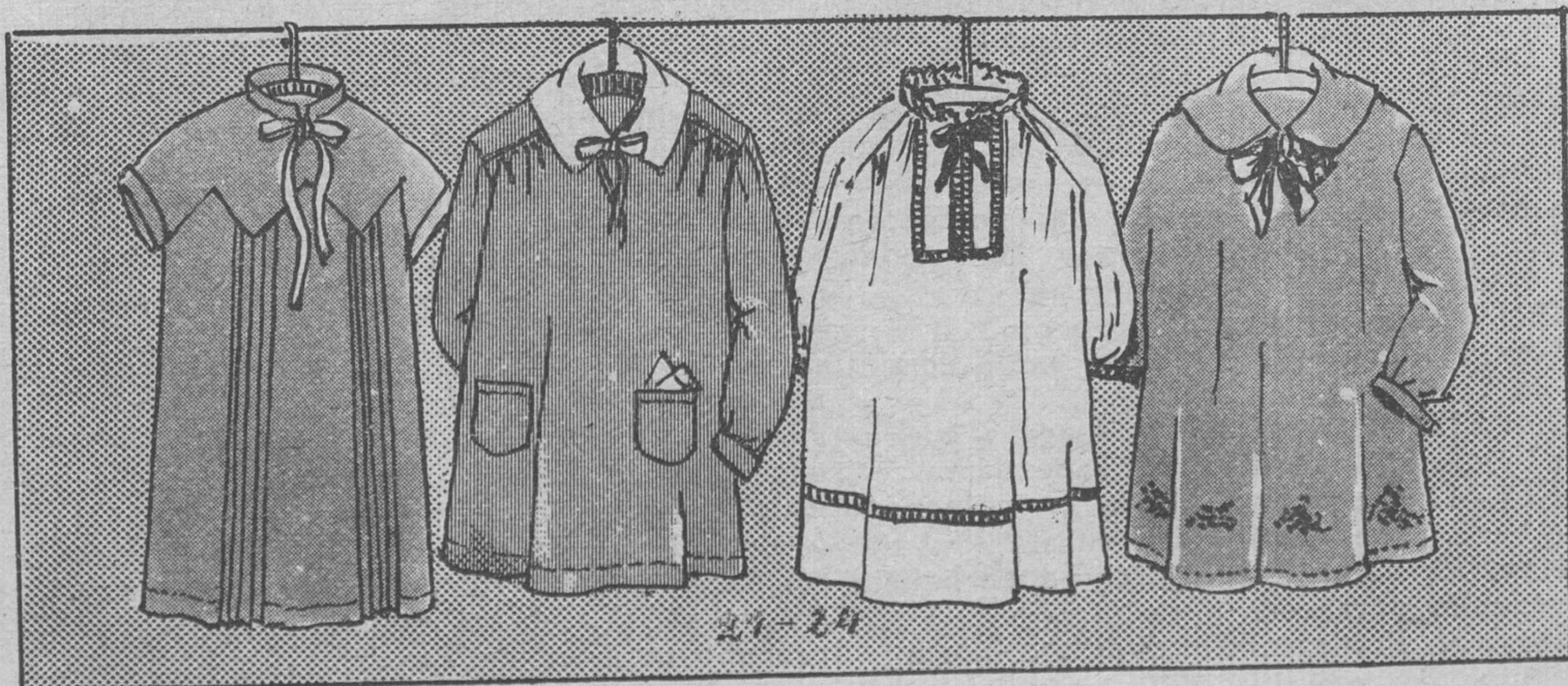
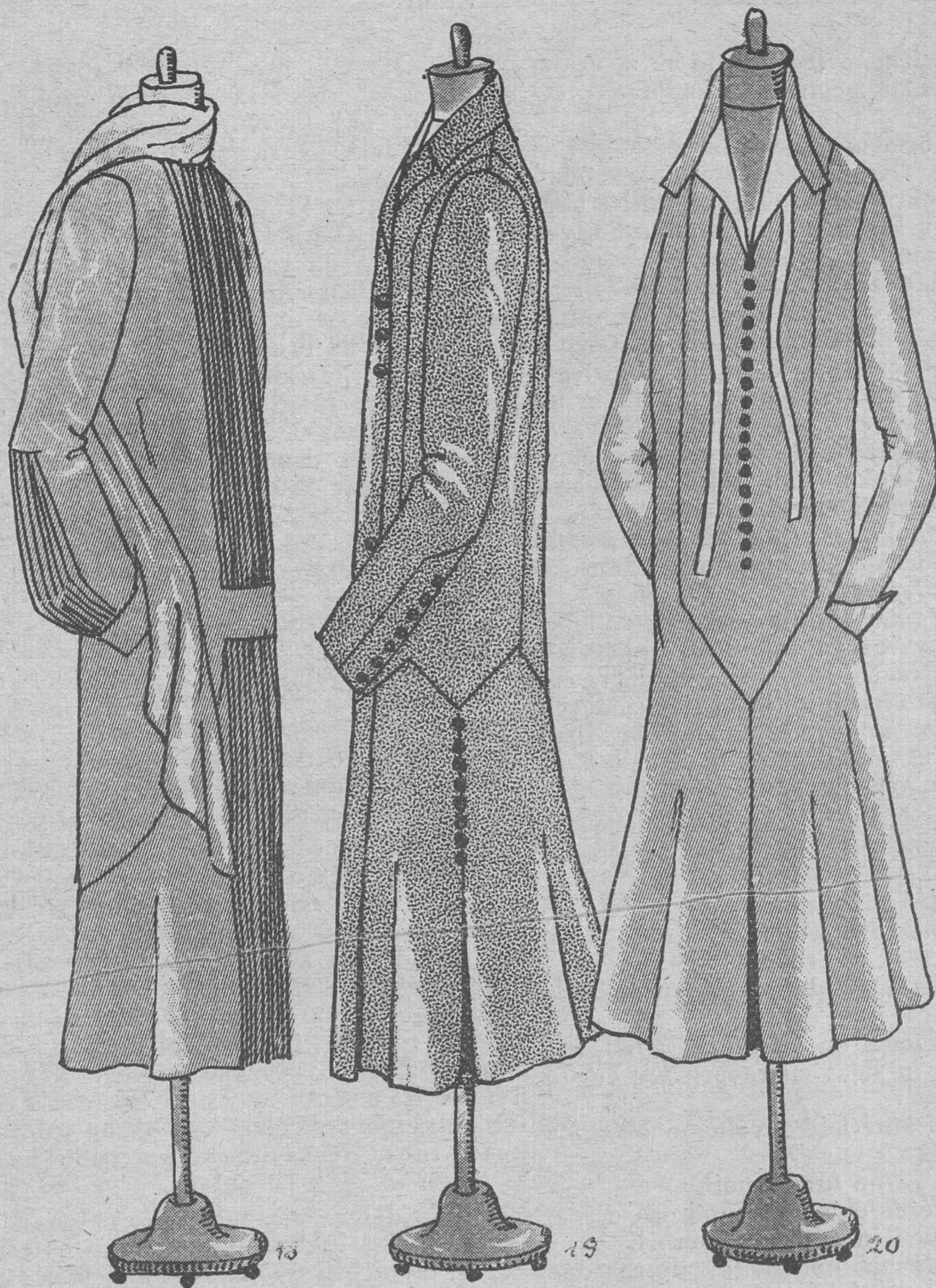
Štev. 6. Vsakdanja obleka iz kariranega blaga z ovratnikom in vložkom spredaj iz enobarvnega blaga.

Štev. 7. Promenadna obleka iz svetlega sivkasto rujavega «kasha» z zaprtim ovratnikom, usnjatim pasom iste, samo temnejše barve. Ovratnica in spodnje krilo, ki je za 8 cm daljše od vrhnjega, sta iz svile enake barve kakor pas.

Štev. 8. Promenadna obleka iz svetlorujavega «Kasha». Krilo je zloženo v široke votle gube ter ima preko bokov širok pas, obšit s temnejšimi portami, ki krase tudi ovratnik in zapestja.

Štev. 9 - 10. Dva otroška klobuka. Prvi je iz svetlobarvnega sukna s trikotnimi všivki iz istega blaga toda raznih, živih barv.

Drugi je iz klobučevine, okrašen z ozkim trakom in malimi, pestrimi suknenimi cvetkami.

Štev. 11. Enostavna obleka iz svetlega volnenega platna. Ovratnik, manšete in spodnji del krila so okrašeni z visoko pestro borduro, vezeno s križci ali pa dvobarvno, vezeno z belokranjskim vbodom.

Štev. 12. Obleka iz črnega baržuna. Bluza je enostavna, z visokim ovratnikom, krilo okroglo ukrojeno. Ozka bordura temnih barv, mešanih z zlatom je našita ob ovratniku in spredaj na prsih, ob zapestjih in na krilu spredaj.

Štev. 13. Obleka iz lahke, svetle volne. Krilo iz dveh zaokroženih volan. Ob pasu, vratu ter ob zapestjih primerna vezena.

Štev. 14. Obleka za 4-8 letnega dečka. Dolga bluza ima spredaj na vsaki strani po 2 zašiti gubi. Usnat pas.

Štev. 15. Volnena obleka za malo deklico. K obleki svetlo zelene barve našijemo okrog oplečka in na robu krila okrog 7 cm dolge jezičke, izrezane iz svetlorujavega sukna, ki jih na koncu ošpičimo, pritrdimo jih na kraju z malo cvetko, izrezano iz svetlo vijoličastega sukna.

Štev. 16. Predpasniček za malo deco.

Štev. 17. Zaprt predpasnik brez rokavov za deklice.

Štev. 18. Obleka iz temnega crêpe de Chine s šerpo mesto ovratnika. Srednji del prednika in vložek na rokavu plisiran.

Štev. 19. Pomladni plašč iz svetlo sivega angleškega blaga.

Štev. 20. Obleka iz zelene «drapelle» s temnimi gumbi in rujavimi reverji ter enako kravato.

Štev. 21 - 24. Štiri lahke volnene oblekice za deklice od 2 - 5 let.

Kroj k štev. 22 na krojni poli.

Štev. 25. Večerna obleka iz modrega crêpa, okrašena s črnimi in srebrnimi biseri.

Štev. 26. Večerna obleka svetlo-rezedne barve s srebrnimi čipkami.

Štev. 27. Črna baržunasta večerna obleka z visokimi čipkami iz biserov temno modrega odseva.

Štev. 28. Temno zelena baržunasta obleka obšita z zlato rujavim krznom. Zlat cvet ob pasu.

Štev. 29. Bluza iz rdečega volnenega platna. Vložek spredaj zlikan v goste gubice. Istotako rob ovratnika.

Glej kroj na krojni poli.

Štev. 30. Bluza z vezeno na predniku in na zapestju.

Štev. 31. Bluza iz tankega blaga s plisiranimi vložki na bokih in nad zapestjem.

Štev. 32. Enostavna bluza iz volnenega blaga ali svile. Temna baržunasta kravata.

Štev. 33. Bluza iz belega crêpa ali batista z veznim okrasom.

Štev. 34. Predpasnik iz dvojnega blaga.

Štev. 35. Črn predpasnik z rokavi je napravljen iz klota in posebno primeren za uradnice, učiteljice, prodajalke i. t. d. Za domača dela napravimo predpasnik iz barvanega blaga.

Glej kroj na krojni poli.

Štev. 36. Gladka bluza z vezeno borduro ob strani in na rokavih.

Štev. 37. Domača obleka iz svetlorujave flanele.

Glej kroj na krojni poli.

Štev. 38. Jutranjka iz pisanega blaga z dolgim ovratnikom in manšetami ene barve. V desni stranski šiv je na boku vшит trak, ki se zveže z drugim, vшитim na levi strani.

Glej kroj na krojni poli.

Štev. 39. Pomladni klobuk iz mehke klobučevine, okrašen s trakom drugačne barve.

Štev. 40. Predpasnik iz belega batista, pestro vezeno.

Štev. 41 - 45. Različni moderni rokavi za obleke in bluze.

Štev. 46 - 47. Praktične hlačke z modrčkom za otroke. Kroj in popis v knjižici «Otroško perilo».

Štev. 48. Modern kombiné (hlačke-modrček) okrašen z rumenkastimi čipkami.

Štev. 49. Moška srajca. Za osebo srednje rasti potrebujemo m 3.50 blaga. Najprvo se napravijo prsa na srajci in sicer prerežemo točno v sredini sprednje pole za 45 cm na dolgo. Od tega prereza napravimo ob pasu drugi prerez in sicer za 3 cm vodoravno na desno. — Levo stran obrobimo s tri cm širokim robom, ki ga spodaj ošpičimo, desno stran podložimo z ožjim krajcem. Nato prenesemo levo stran prsi za 3 cm preko desne ter obšijemo s strojem vse okrog špičastega konca roba. Napravimo še par gubic na vsaki strani in prsa so gotova.

Zgornji del zadnje pole malo naberejo ter pripnemo na vsako stran po eno oplečnico, ker ta mora biti dvojna; to prišijemo s strojem. Nasprotno stran spodnje oplečnice prišijemo k rami sprednje pole, a zgornji spodvijemo robček, pripnemo vrhu in obšijemo s strojem. Nato sešijemo obe poli skupaj, a pustimo spodaj za 10 cm nezašito. Spodnji rob srajce obrobimo z ozkim robčkom.

Okoli vrata prišijemo nizek ovratnik, kateremu napravimo na vsakem koncu po eno luknjico; luknjico napravimo tudi zadaj v sredini, da se pripne ovratnik. Na prsih napravimo na gorenjem robu dve luknjici v enaki razdalji in na spodnjem robu prišijemo dva gumba. — Rokav sešijemo z obrnjenim ali angleškim šivom, razpor spodaj obrobimo z ozkim robom. Spodaj rokav malo naberejo in prišijemo zapestje, ki mora biti dvojno ukrojeno. — Napravljene rokave všijemo v rokavnice tako, da pride šiv rokava za 4 cm naprej od šiva pod pazduho in sicer na spredaj.

Rokav prišijemo z obrnjenim šivom (ploščnati nadšiv. Gl. knjižico «Otroško perilo» risba št. 100).

Ovratnik mora biti vedno dvojno ukrojen. Najprej sešijemo zgoraj zunanji del in sicer narobe. Obrnemo, obšijemo na stroj ter všijemo na notranji del tako, da ostane ta za 2 cm daljši. Obenem obšijemo na stroju in napravimo luknjice, kakor so razvidne na kroju.

Kroj za moško srajco na krojni poli.

Glej kroj na krojni poli.

Štev. 50. Kombiné (modrček in sp. krilo) iz barvanega batista, s plisiranim krilom in vložkom iz rumenkastih čipk.

Štev. 51. Spalna jopa. Na deželi se še zelo nosijo spalne jope, zato mislimo, da bo marsikateri ustrezno, če podamo kroj in popis.

Za spalno jopo potrebujemo m 2.35 blaga, 80 cm širokega. Pri krojenju moramo dodati za šive. Na prednikih napravimo po par gubic v vsej dolžini. Desno stran obrobimo s 4 cm širokim robom, ki ga obejestransko obšijemo s strojem, na levi strani podšijemo s par cm širokim robom. Na ramenih in ob bokih sešijemo prednika in zadnik z angleškim šivom. Ovratnik se obšije z ozkimi čipkami ter se prišije tako, da pride šiv na zunaj, t. j. pod ovratnik. Nato se sešije rokav z angleškim šivom, obrobi se s čipkami kakor ovratnik. Rokav všijemo v rokavnico tako, da pride njegov šiv za 7 cm pred šivom v boku jope. Lahko okrasimo jopo z vezenino po vzorcu na kroju.

Glej kroj na krojni poli.

Štev. 52. Otroški kombiné (srajca-hlačke). Ukrojen je kakor srajca, samo, da je zadnja pola v sredi spodaj podaljšana, na podaljšku

so tri luknjice, a spredaj se par cm od roba prišijejo gumbi. Kroj se dobi v knjižici «Otroško perilo».

Štev. 53. Spalna jopa z zaprtim ovratnikom, okrašena z ozko vezenino.

Št. 54. Moške spodnje hlače. (Glej sliko in kroj na krojni poli.) Kroj je za osebo srednje velike postave in potrebujemo za sp. hlače m 2.25 blaga. Predno sešijemo hlačnico, obrobimo spodaj za 16 cm na dolgo za odprtino. Spodaj obrobimo in na kraju prišijemo po en 25 cm dolg trak. Nato sešijemo vsako hlačnico posebej. Ko sešivamo obe hlačnici skupaj, pustimo zadaj zgoraj zja 8 cm nezašito in to odprtino obrobimo. Na spredaj pa sešijemo hlačnici za 8 cm preko šiva v koraku. Levo stran obrobimo s posebej ukrojenim robom, ki ga prišijemo po vrhu, desno stran pa podložimo z ožjim robom. Pas ukrojujemo dvojen. Ker sta hlačnici širji, napravimo spredaj po eno gubo na vsaki strani, zadaj pa po dve ali tri. Višji del pasa prišijemo spredaj, zadaj pa pustimo pas za 10 cm čez hlačnico in ga lepo obrobimo. Na pasu, kjer konča hlačnica, naredimo na eni strani tako veliko luknjo, da gre lahko konec druge strani pasa skozi. Na vsako stran prišijemo kakih 15 cm od kraja po en gumb, na obeh koncih pasa napravimo po eno gumbnico. Spredaj napravimo na levi strani pasu tri gumbnice, a na desni prišijemo tri gumbe.

Glej kroj na krojni poli.

NASLOVNA STRAN.

Prva slika nam kaže modern pomladanski plašč s pelerino iz angleškega blaga. Naslednji dve sliki nam kažeta dva pomladna kostima istotako iz angleškega blaga.

Razgovori.

VPRAŠANJA

Pod tem naslovom priobčujemo vprašanja naših naročnic in prosimo cenj. čitateljce, da nam pošljejo svoje odgovore in nasvete.

1. Kot naročnica «Ženskega sveta» si dovoljujem, oziraje se na rubriko «Vprašanja in odgovori», vljudno vprašati, ako bi mi zamogli podati navodilo, kako bi očistila črn madež iz crêpedechinaste obleke svetle barve, ki je nastal najbrž od kakega mazila, ki se rabi pri motorjih; z bencinom ali vodo ne gre. Poročilo prosim pod ime: Klara.

Imam belo boo, katera se je tekom časa

zamazala. Prosim, kako bi jo očistila, da bi postala zopet lepa bela. Mara.

2. Po koliko kosov vsakega perila naj ima bala, ki ni luksuriозна?

3. Kako bi pospešila rast obrvi?

ODGOVORI

Sl. Han.: Kakor pri vsaki, tako bi mogel tudi pri bolezni Vašega otroka le zdravnik sam določiti, kaj je pravi vzrok tako silni oslabelosti. Morda ima otrok vneto hrbtenjačo, ali je tako rahitičen, ali je v tem le posledica otroških krčev. Šele potem se lahko izprevidi, ali je bolezen ozdravljiva ali ne. Vsekakor pa bi bilo dobro, da bi

Nove naročnice se še vedno sprejemajo. Prva številka je sicer — kljub izredno veliki nakladi — že prošla, toda pripravlja se druga izdaja, tako da bodo gotovo dobile prvo številko vse nove naročnice.

vžival otrok fosfor z ribjim oljem; ako svetuje zdravnik električno masažo, bi morali tudi za to poskrbeti. V vsakem slučaju se bo pa bolezen sama z leti gotovo precej izboljšala.

M. H. Brest. Cipele od laka se čiste sa posebnim belim kremom, kojeg se dobije u boljim drogerijama. Kad ih odložite, namažite ih bilo kojom mašču, da ne popucaju. Cipele neka budu, kad ih ne nosite, uvek na formama ili ih barem natrpate papirrom, da se ne zgužvaju.

Alb. Bunovc, Marenberg. Poskusite pri «Drž. osrednjem zavodu za ženski domači obrt» v Ljubljani, Turjaški trg. Dobe se tudi v trgovinah za ženska ročna dela.

Anica K., Boh. Bistrica. Najbolje je, da pišete na naslov: Frank Sakser, State Bank, 82 Cortlandt Street — New-York, N. Y. ter ga prosite, da objavi v listu «Glas Naroda», ki je v Ameriki zelo razširjen. — Odgovori na tem mestu se ne plačujejo. Priporočajte naš list v svojem krogu!

B. Ž., Prestranek. Zelo težko je dati navodilo za čiščenje takšnih madežev na svili. Dobijo se pač različna sredstva, toda jih ne moremo priporočiti, ako jih nismo preizkusile. Poskusite enak košček svile z enakim madežem oprati z »Lux-om«, ki se dobi z navodilom vred v vsaki boljši prodajalnici. Najbolje je svilene obleke dati kemično čistiti, ker ako operemo samo tam, kjer je madež, se vedno pozna.

Alenka. Napaka, ki jo navajate, izvira iz živčne bolezni in jo more zdraviti samo zdravnik. Včasih je kriva šibkost celega organizma. V tem primeru je treba jemati krepilna sredstva, dobro hrano in se dosti gibati na svežem zraku.

Naše nove začetnice.

Z novim letom smo vpeljali v našem listu velike začetnice, ki jih je narisal naš znani akad. slikar M. Gaspari. Vsaka začetnica ima drugo podobo, h kateri podajamo danes razlago:

A — Rokoko; B — Gologlava; C — Kmetica; Č — Usmiljenka; D — S pečo; E — Belokranjica; F — Biedermeier; G — Dalmatinka; H — Korošica; I — Slovakinja; J — Hrvatica; K — V avbi; L — Trž. okoličanka; M — V zavijači; N — Srbinja; O — Z ruto; P — Rusinja; R — Šolska sestra; S — Macedonka; Š — Stari vek (Egipčanka); T — S polhovko; U — Črnogorka; V — Čehinja; Z — Muslimanka; Ž — Srednji vek.

Listnica uredništva.

Vida: Nikakor ne. Poleg kuhalnice in šivanke lahko tudi kaj napišete. Oboje je lepo, samo oblikovno ju vzemite še enkrat v roke, potem pa zopet pošljite.

Alb. V.: Predno nimam članka v roki, Vam tudi ne morem odgovoriti na omenjeno vprašanje. Pošljite kaj.

A. P. K.: Vašega dopisa ne morem priobčiti. Kot referat je res dober, ali kot članek mora biti vsebinsko in oblikovno bolj dovršen.

Z. Kov.: Vaš list me je prav ganil. Razumem Vašo dušo, saj preživlja slične notranje boje sleherno mlado dekle, ki je še zmožno pravega notranjega življenja. Blagrujem Vas — ne morda zato, ker se mi zdi Vaše sedanje naziranje o življenju pravilno, ne, kajti vsaka življenjska doba ustvarja letom in izkušnjam primerno pojmovanje sveta; ali blagrujem Vas zato, ker ste si v sedanjem materijalističnem času ohranili še toliko čuvstvovanja. Nepokvarjeni, idealni duši dajo tajna notranja doživetja čisto večji užitek nego dejanske izkušnje. Kolikokrat se človek opaja nad lepoto in globino lastnega občutka; ko ga izrazi z besedo, se ta lepa misel spremeni v očeh mrzlega sveta v banalno frazo. — Zato tudi ne bom priobčila pesmice. Žal mi je Vaše lepe mlade boli, da bi jo umazal posmeh kake blazirane čitateljice.

A. Podg.: Tudi Vaše pismo je izraz resnega duševnega življenja. Ko bi ga smela priobčiti v celoti, bi bilo marsikateri materi v svarilo, a marsikateri duševno otrpli ženi v spodbudo. Razumem, da ste ga napisali meni osebno in bodite uverjeni, da ga uvažujem kot skrivnost. Ali pri priliki bi vendar uporabila za list kako Vašo izkušnjo; predragoceni so Vaši doživljaji, da bi ne imel nihče drugi koristi od njih. Dovolite?

Zarja: Baš sem razmišljala, s čim bi si potemnila lase, ki so bili v mladih letih kakor zlato. Pa je sestra brskala po starih zapiskih in je našla sledeče navodilo:

Za rumene lase vzemi mrtvo koprivo, skuhaj jo v luğu in si s to vodo operi glavo. Lasje postanejo lepo rumeni kot vosek.

Po trikratni uporabi sem res ugotovila precej uspeha. — Mrtvo koprivo dobite ob vsaki vrtni ograji. Spoznate jo po beli lisi na spodnji strani lista. Koprivovo vodo si pripravim tako-le: Dve veliki prgišči kopriv zavežem v krpico, v drugo cunjico pa zavežem 1 veliko žlico pepela. Oboje ku-

Gospodinje! Ali imate že *Gospodinjski koledar*? Ako ga še nimate, naročite ga takoj pri upravi Žensk. Sveta, kjer ga dobite za L 4.— (popošti, priporočeno L 1.40 več). *Naj ne bo slov. gospodinjstva brez «Gospodinjskega koledarja»!*

ham skupaj. Potem si s tisto vodo operem lase in jih še izplahnem s čisto vodo. Obrišem si jih le toliko, da se mi ne odcejajo, ter si jih sušim rajši pri peči ali na solncu pri zaprtem oknu. Sava.

14-letna sotrudnica: Za Tvojo starost so pesemce prav lepe, ali priobčiti jih ne morem v «Ženskem svetu», ker je ta list namenjen bolj odraslim čitateljicam. Izročila pa sem jih uredništvu «Novega Roda», ki izhaja v Trstu kot mesečnik za mladino in bo Tvoje pesemce z veseljem objavil.

Vsi rokopisi naj se pošiljajo **naravnost uredništvu** v Trst, centro, casella post. 384.

Listnica upravnništva.

Naše poverjenice in one cenj. naročnice, ki nam pošiljajo po več naročnin skupaj, prosimo, da nam vsakikrat sproti naznanijo, za koga plačajo. Vsaka naj ima pred očmi, da pride na upravnništvo na stotine dopisov in plačil in si ni mogoče vsega zapomniti. Če n. pr. nam danes katera pošlje nekaj novih naročnic in pripomni, da bo ona plačala zanje in pride plačilo čez mesec ali dva, brez vsake navedbe, je treba zamuditi veliko časa z iskanjem v pismih in se kaj rade pripete pomote. **RADI REDA PROSIMO TORAJ VSE CENJ. NAROČNICE, NAJ PRI VSAKEM PLAČILU SPROTI SPOROČAJO, če le mogoče, na odrezku, ZA KOGA PLAČAJO IN ZA KATERI ČAS.**

Pisma naših naročnic.

Naročnica iz Košane nam piše:

Z velikim veseljem sprejemam ta ženski list. Že četrto leto izhaja, ali jaz ga nisem poznala do lanskega leta. Ko pa sem izvedela, da izhaja, sem si ga takoj naročila skupaj z nekim dekletom. Letos sem pa sklenila, da ga sama naročim in še dve drugi naročnici sem pridobila, od katerih sem vam že poslala naslove.

Komaj pričakujem, da ga čimpreje čitam, posebno me zanima kuhinja, ker v tem imam veliko veselje, da bi se kaj naučila kuhati. Že nekoliko znam! In pa tudi mnogo dobrih nasvetov si pridobimo v tem dragem listu. Želim, da bi si naročila vsaka slovenska ženska ta list, ker mnogo koristi

vsaki ženski, posebno pa nam tukaj na deželi.

Rada bi imela vse številke lanskega leta, zato pa Vas uljudno prosim, da bi mi poslali prvo številko (1925).

Sedaj sklenem svoje pismo in obenem Vam sporočim toplo željo, da bi Vaš trud in prizadevanje rodilo veliko uspehov za sedanje leto.

Prav prisrčno pozdravljam vse stare in nove naročnice «Ž. S.» širom naše lepe domovine in da bi še mnogo let praznovale novo leto kot naročnice «Ženskega sveta».

Ostajam zvesta naročnica

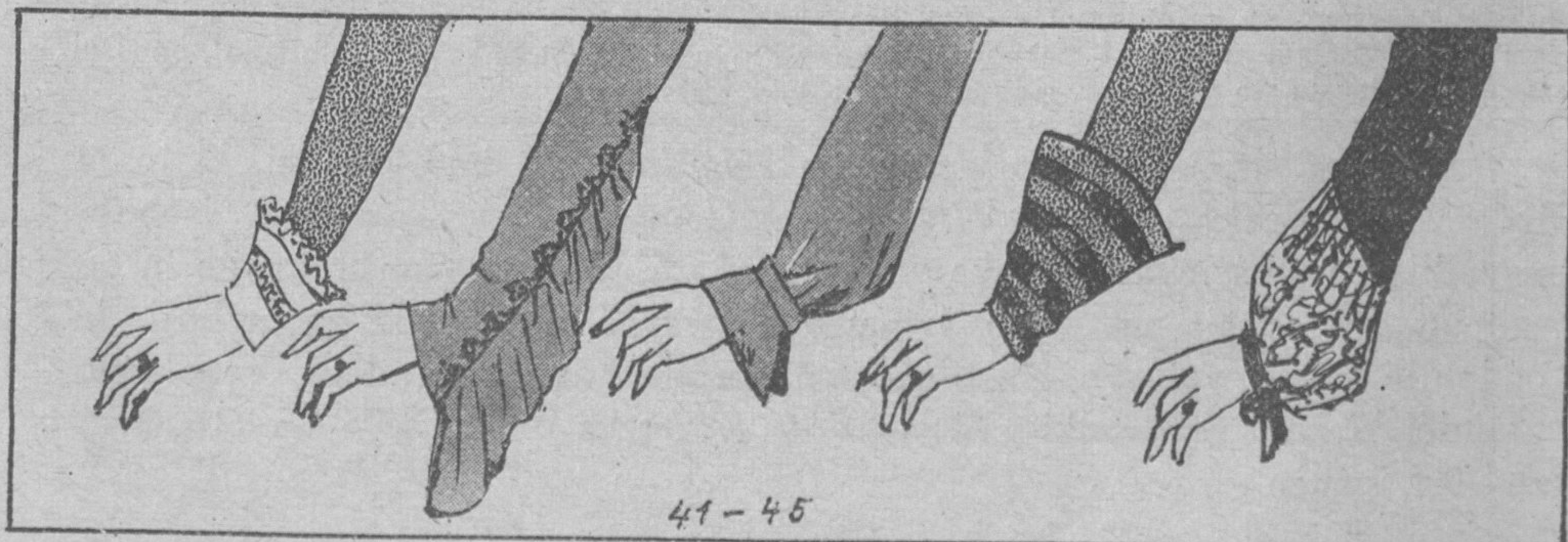
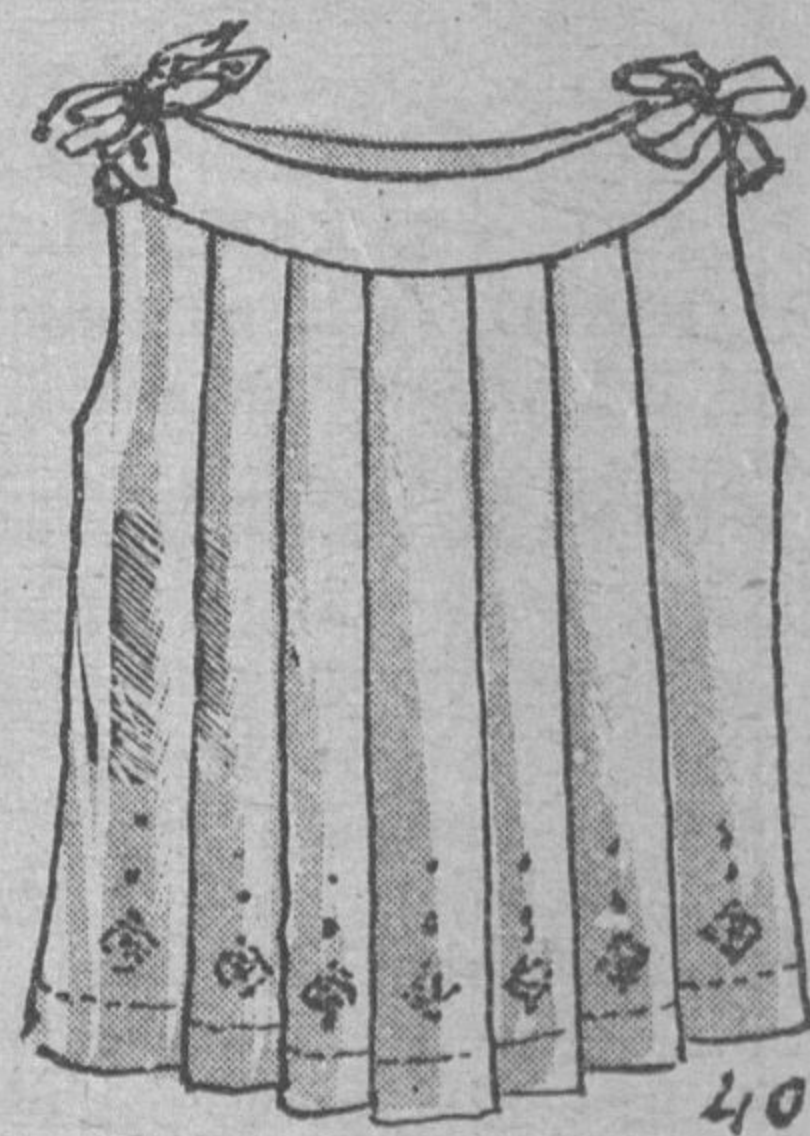
Sušelj Marija.

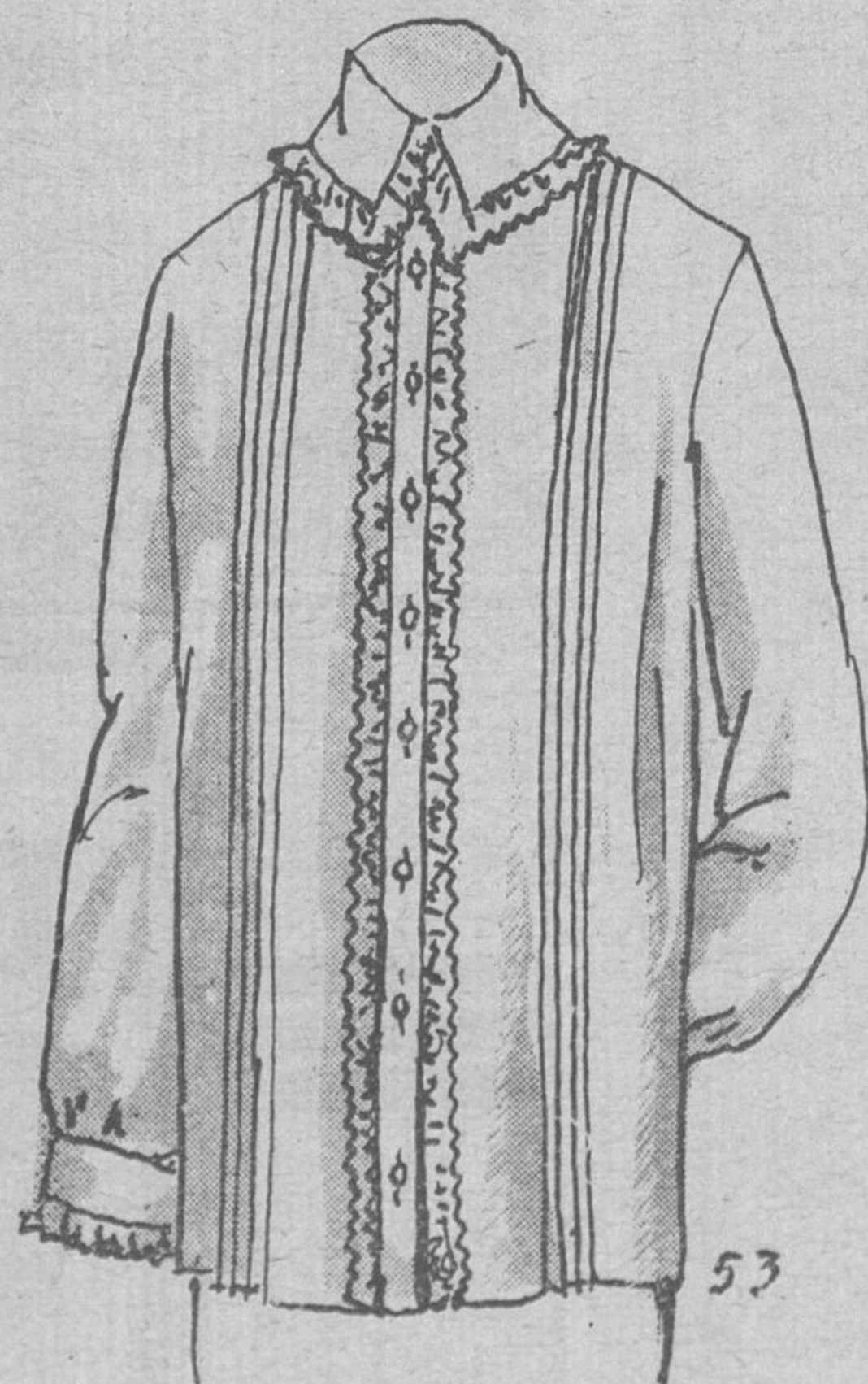
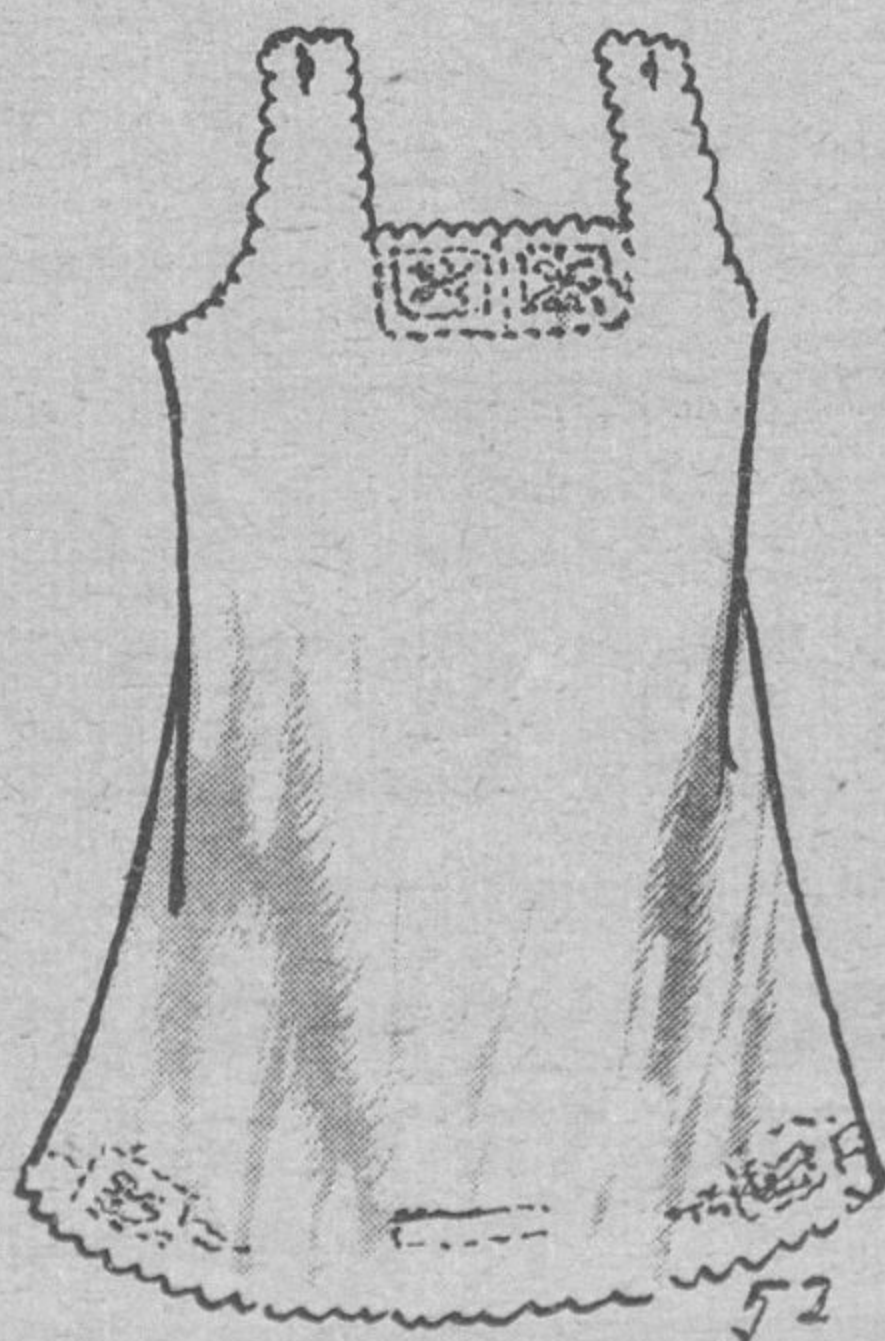
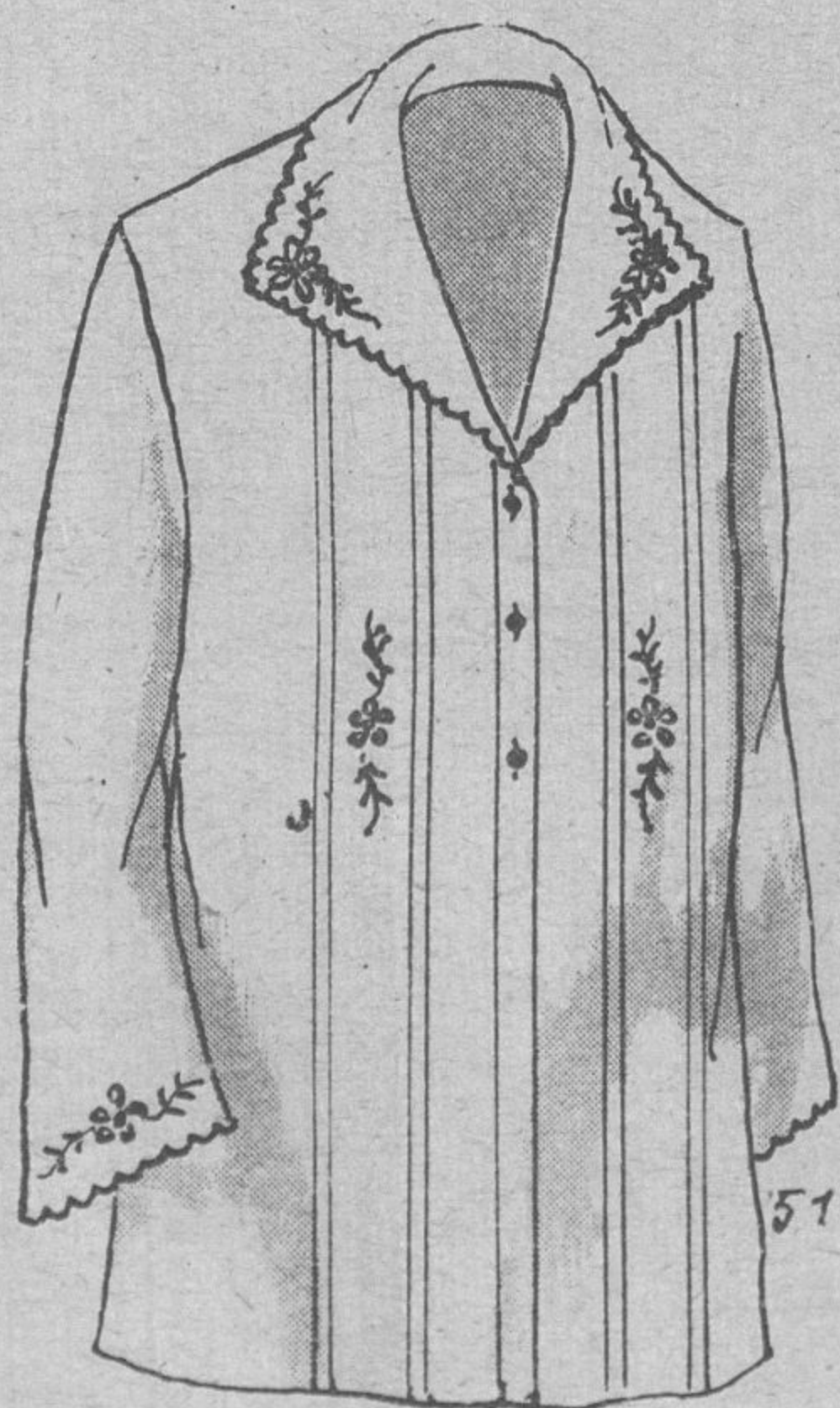
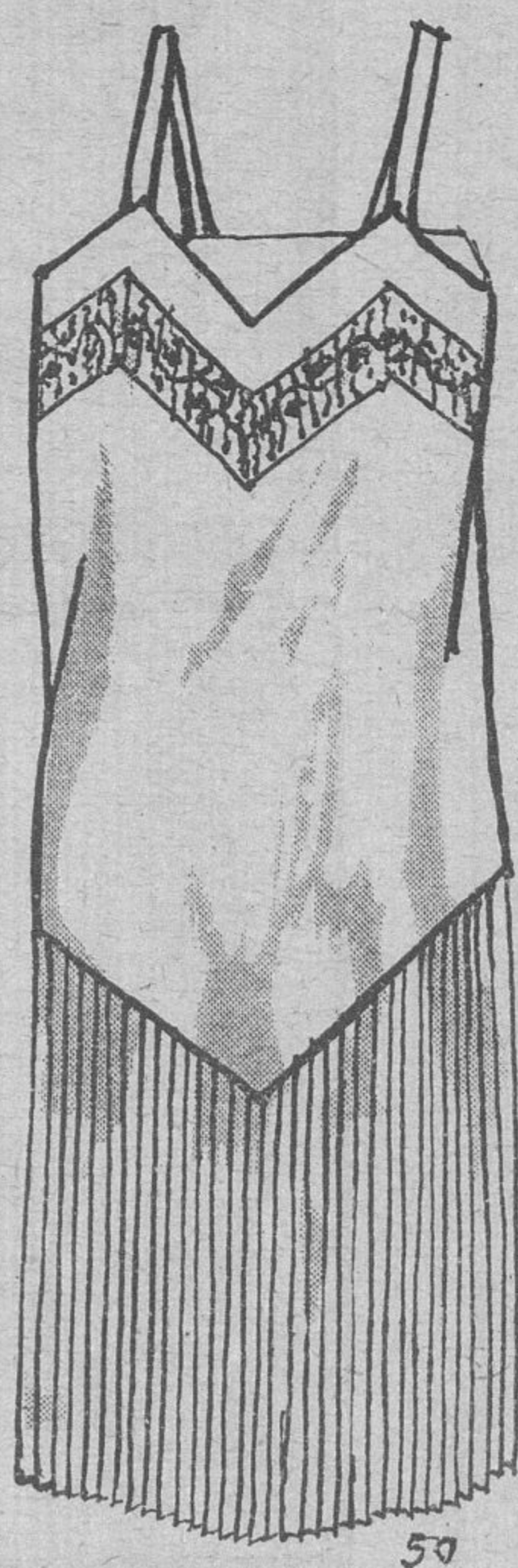
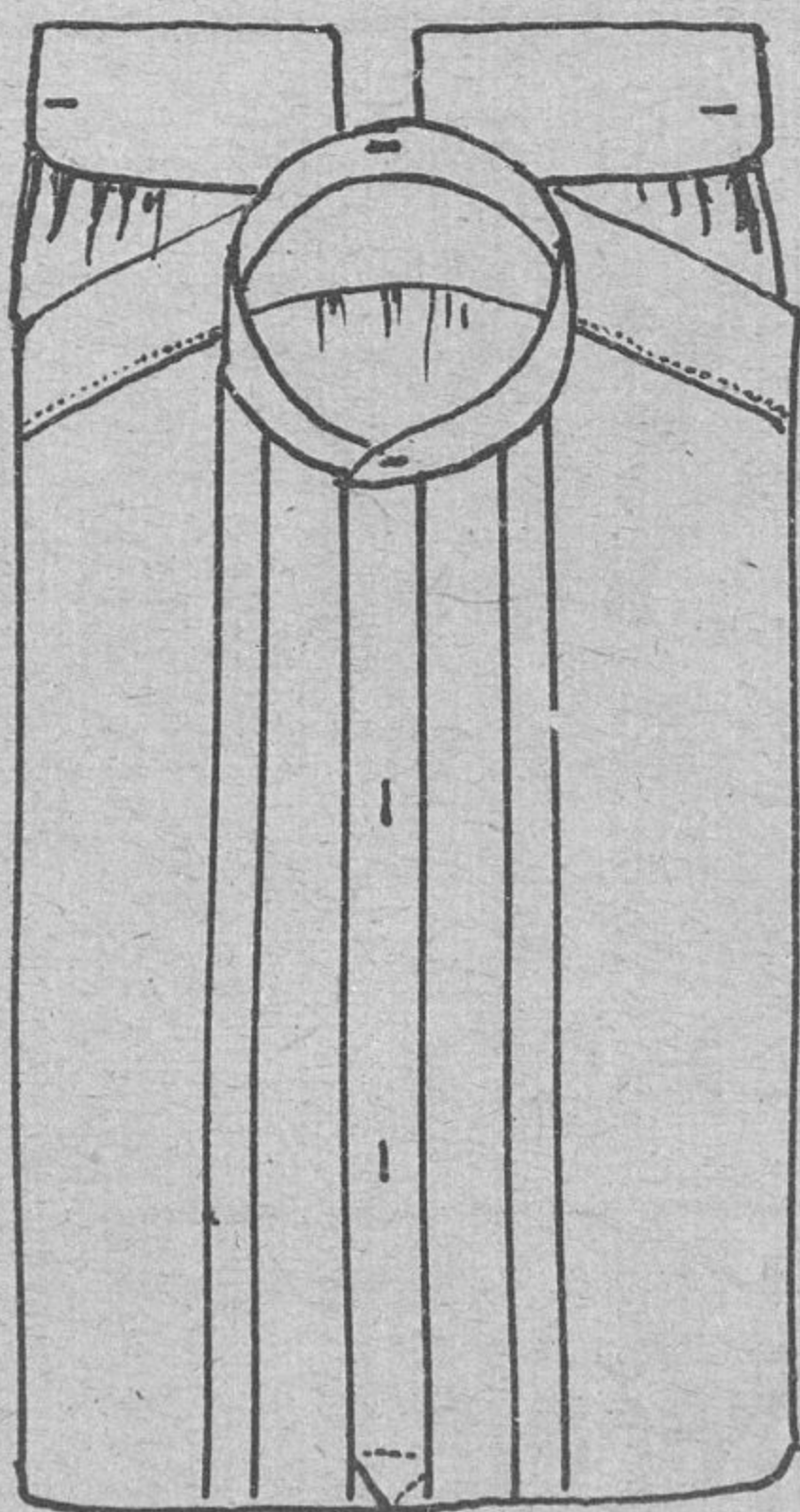
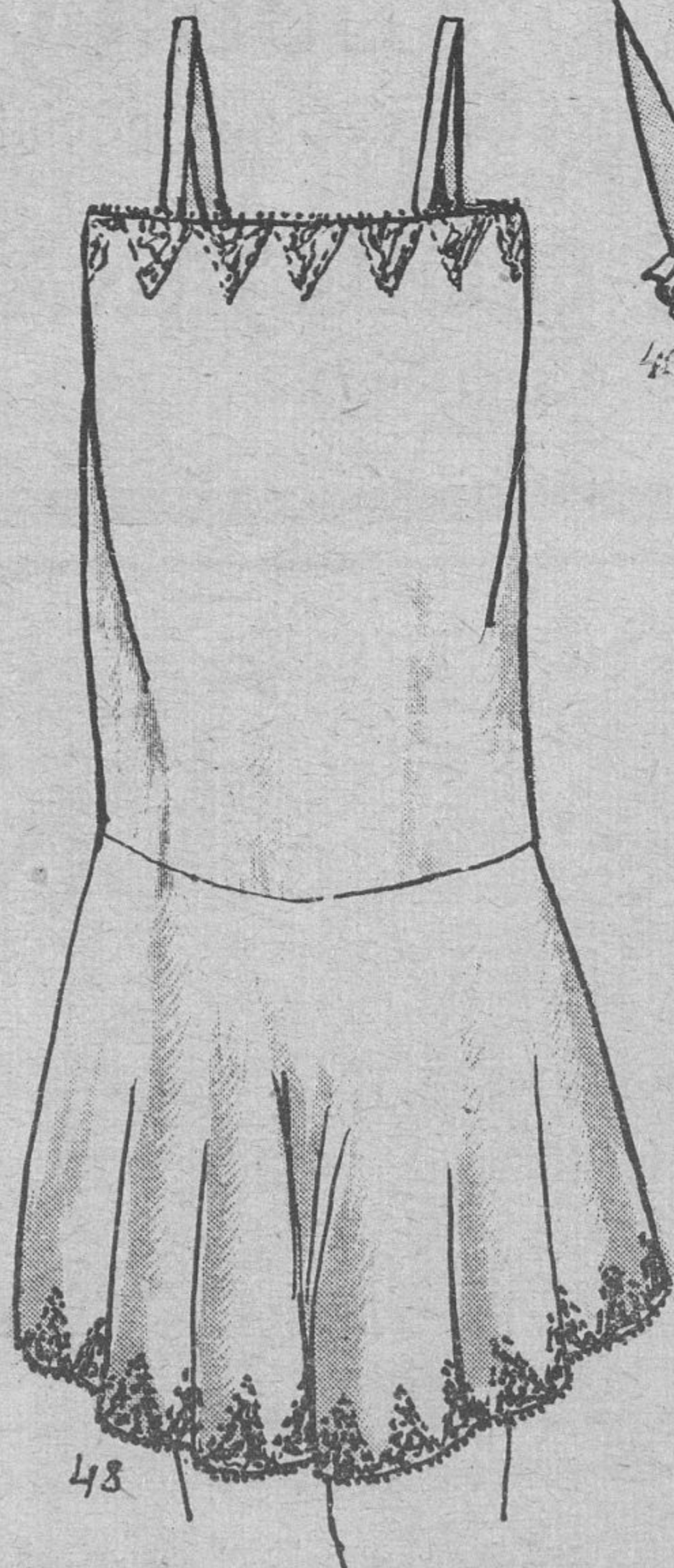
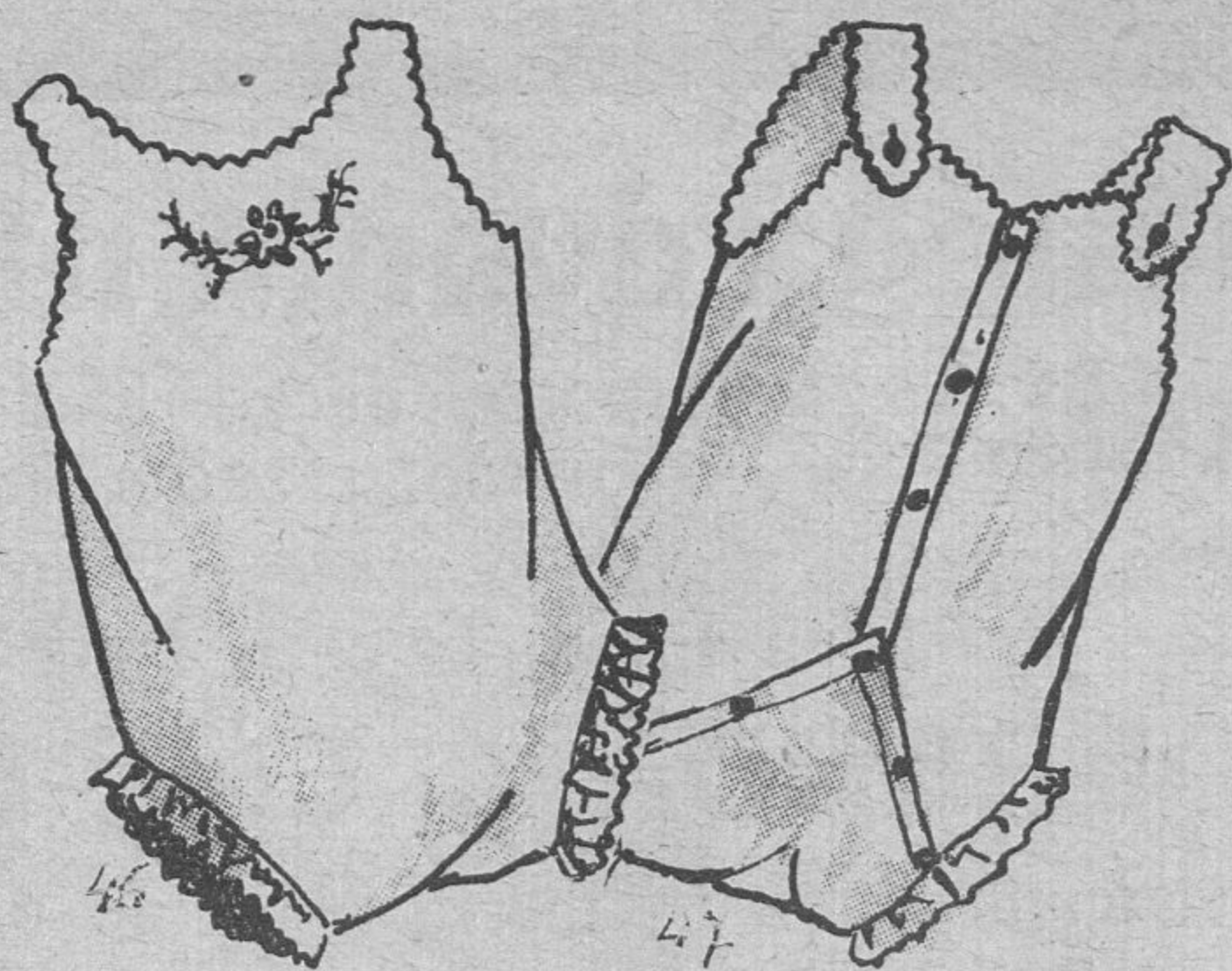
Darovi.

Po L 10: N. N., Genova; L 5.50: Strle F., Mašun; L 7.—: P. olh K., Gorica; po L 5.—: Ružić E., Vižinada, Ravbar I., Komen, Tuta Anica, Tolmin; po L 4.—: Zorec O., Hvala L., Sulič K. in Susič P. v Aleksandriji, Zuljan Z., Ricmanje; L 3.50: Štoka I., Kontovelj; po L 2.—: Štolfa U., Sežana, Densa U., Cairo, Turk F., Trst; L 1.20: Jurjevec Mar., Idrija; po L 1.—: Kavčič I., Idrija, Žvokelj M., Štanjel, Skaberne H., Lodi, Premru F., Vipava, Ferjančič R., Vipava, Ferlat L., Rupa, Tul B., Škedenj, Spetič I., Opčina, Letiš S. in Galaci D., Opatija, Kristan I., Sv. Peter.

V dobi od 31. decembra l. l. do 25. januarja t. l. so preplačale naročnino, odnosno darovale za tiskovni sklad «Ženskega sveta»: Husova Mara — Bitolj, Din 22.—; po Din 16.—: gge. Klepac Fani, Prezid in Milič I., Maribor; po Din 12.—: gge. Hmelak, Sl. Konjice in Ferjančič M., Ljubljana; Colarič I., Kostanjevica, Din 10.—; po Din 6.—: gge. Paučnik I., Vuhred, Zabukšek V., Celje, Cimprič H., Celje, Schellander I., Serdica, Beretič M., Šmarjeta pri Novem mestu, Štiglič A., Toplice pri Novem mestu, Baraga J., Maribor, Praznik S., Krško, Lozar M., Ljubljana in Mavec B., Borovnica; nadalje Rosina J., Peč, Din 8.—, Mlejn M., Ljubljana, Din 4.—, Dimnik J., Krško, Lovrec Z., Šmarje pri Jelšah, po Din 3.— in gge. Modic M., Fala, Kranjc A., Laško, Piliš P., Rečica ob Paki, Bizjak M., Borovnica in Šavnik V., Ljubljana, po Din 1.—. Prisrčna hvala.

«Kratka navodila za pridelovanje zelenjadi» je ime knjižici, ki jo je izdala in založila tvrdka «VINOAGRARIA» v Gorici. Knjižica vsebuje navodila za pridelovanje vsake vrste zelenjadi, ki raste v naših krajih in bo gotovo dobrodošla ne samo vrtnarjem, temveč tudi vsaki gospodinji, ki obdeluje sama svoj vrt. Knjižica ni na prodaj, ampak jo dobi brezplačno vsakdo, ki kupi pri tvrdki «Vinoagraria» v Gorici ulica Carlo Favetti št. 6 za 20 L semen.

**Nobenega dvoma ni več, da se
oblačila** za gospode, dečke in otroke,
kakor tudi raznovrstna **obutev**

najceneje in najbolje nabavi v splošno znani naši detajlni trgovini
na Erjavčevi cesti števil. 2

FR. DERENDA & Cie., LJUBLJANA

Nenadkriljivi v dobrem blagu in nizkih cenah.

UMETNIŠKI ZAVOD ZA ROČNO VEZENJE

MILENA ZOR-JEŽEK

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 7/III.

VSE VRSTE BELO IN PISANO VEZENJE.

FILET - KLEPTANJE, MONOGRAMI, AŽURIRANJE. - ZASTORI
POSTELJNI PRTI. — LASTNI ATELJE ZA RISANJE ŠABLON.

CENE ZMERNE. — POSTREŽBA TOCNA.

Atelje za ročna dela Miroslava Leitgeb

Ljubljana VII (Spod. Šiška) Kolodvorska cesta 181

Predtiskarija, izdelovanje volnenih oblek za dame in otroke, jopic za
gospode, vseh vrst ročna dela za sobne in kuhinjske garniture, izde-
lovanje perila. - Opreme za neveste in otroke. - Krasni vzorci za ve-
zenje damskih oblek in plaščev. - Zaloga potrebščin za ročna dela.

Strokovni nasveti in navodila b. brezplačno. Vzorci se izdelujejo v lastnem oddelku za risanje.

ZOBOZDRAVNIK

DR D. SARDOČ

špecialist za usne in zobne bolezni, perfekc. na dunajski kliniki

ima svoj ambulatorij

v TRSTU, Via M. R. Imbriani št. 16/I

[Prej via S. Giovanni]

Ženski svet
Modna priloga
za poletje 1926

Št. 1. — Oblekica za
6-letnega dečka.

Št. 2. — Oblekica za
5-letno deklico.

Mitja in Vanda Gorec - Ljubljana

Razgovor o modi.

Ravna črta ali spodaj na široko ukrojeno krilo, to je vprašanje, ki si ga najprej stavimo pri nabavljanju poletnih oblek. Zelo elegantne so obleke v enostavnem, ravnem kroju; vsi modni listi so jih še polni in vitke postave se še vedno težko odločijo za drugi kroj. Toda široko krilo, ki pri hoji valovi, je tudi lepo, posebno za visoke postave. One, ki kolebajo med eno in drugo obliko, gredo po navadi srednjo pot, t. j. si napravijo krilo plisirano ali zlikano v navadne ali pa nasprotno zlikane gube, ki se le malo odpirajo spodaj, in to je še najboljša rešitev tega »težkega« vprašanja.

Glavno stremljenje sedanje mode je, da ženski odvzame pet, deset in tudi dvajset (zakaj ne?) let — po potrebi pač. To doseže seveda v prvi vrsti s kratkim krilom, svetlimi, nežnimi barvami tkanin, v veliki meri pa tudi z izbrano enostavnostjo kroja in okraska.

Letos se bodo nosile obleke skoro izključno iz dveh kosov: plisirano ali v gube zlikano krilo in ozek pull-over, t. j. bluza, ki se obleče čez glavo, ima zaprt ali odprt ovratnik, dolge rokave, ki so od komolca navzdol razširjeni, ob zapestju zoženi v zapestnico različne oblike. Navadno je pull-over ene same barve, krilo pa črtano ali karirano v raznih barvah, izmed katerih mora biti ena iste barve kot bluza. Nakit pri takih oblekah je zelo enostaven: na bluzi proge (eventuelno ovratnik in zapestnice) iz enakega blaga, kakor je krilo, ali obratno, ozka kravata, par gumbov, mal žabò, včasih samo ozek pas iz enakobarvne kože. — Ta tip obleke prevladuje letos tako zelo, da se izdelujejo v tej obliki tudi fine toalete iz dvojne vrste svile, samo da se pri teh bluza in krilo sešijeta skupaj. Pri tenkih poletnih oblekah so krila zelo nabrana, tudi sestavljena iz dveh volan in je krilo skoro vedno neenakomerno dolgo, včasih zobčasto, včasih viseče na straneh ali spredaj privzdignjeno, včasih pa podaljšano z več ali manj širokimi progami, ki segajo čez rob krila.

Kostimi — za hladne dni — so enostavni, jope ukrojene skoro kakor moške, toda v svetlih barvah. Pri kostimih vidimo skoro vedno bel ovratniček ali žabò iz batista. — Kot zadnjo novost naj navedemo kombinacijo: črno-belo ozir. sivo drobno črtano ali karirano krilo, bel telovnik in črn — smoking. K temu navadno bluza z visokim, mehkim ovratnikom in ozka črna ovratnica. Širokokrajni klobuk iz mehke klobučevine izpopolnjuje to promenadno toaleta, ki harmonira z ostriženo glavo in učinkuje zelo elegantno.

Lansko leto toliko priljubljena obleka z enakim plaščem polagoma izginja in to gotovo vsled svoje nepraktičnosti, ker skoro vedno je bil plašč, enak obleki, neuporaben k drugim oblekam. Letos predpisuje moda plašč, ki se po tkanini in po barvi razlikuje od obleke. Po navadi napravimo plašč temnejše barve in ga nosimo na vsako lahko obleko. Plašč naj bo spodaj širok, toda širina naj ne bo izražena ob bokih kakor doslej, marveč spredaj in zadaj. To velja posebno za fine svilene ali polsvilene plašče.

Volnen plašč je navadno tričetrtinske dolžine, tako da je videti malo krila. Razne vrste kasha so posebno uporabne za te vrste plašcev, ker je kasha lahek in topel. Glavni okrasek teh plašcev tvorijo vsite proge enake tkanine, samo malo temnejše ali svetlejše barve, iz katerih se sestavljajo razne geometrične oblike. — Za šport in potovanje so zelo široki plašči ukrojeni v obliki zvona že od ramen, malo krajši od krila.

Obleke za birmo in posebno za prvo sv. obhajilo naj bodo skrajno enostavne in predvsem — ne svilene. V Parizu in tudi po glavnih mestih Italije

se deklice iz finih krogov ob takih prilikah nikdar ne oblačijo v svilo. Nosijo enostavne, dolge obleke, ki so narejene nalašč za to priliko in jih ne morejo drugače obleči, ako jih ne prenaredé. Te obleke so iz belega muselina, ukrojene kakor široke srajce, zelo dolge, čez boke prepasane z ozkim belim pasom, rokavi dolgi, nič izrezka ob vratu in nobenega okraska, razven malih čipk ob vratu in ob zapestju. Obleke za te važne cerkvene obrede niso podvržene modi in se hranijo za vse deklice v družini. To je zelo pameten običaj in bi bilo nad vse hvalevredno, če bi se upeljal tudi pri nas. A ne samo otroci, tudi odrasle ženske bi morale razlikovati cerkvene od prosvetnih praznikov in se temu primerno obleči. Večkrat se vidi v mestu o priliki sv. birme cerkev, ki se, kar se tiče ženskih oblek, prav malo razlikuje od plesne dvorane.

Finesa ženske ne obstoja v tem, da ima vse polno dragocenih oblek in da se zna nališpati, marveč v tem, da zna, kdaj se lahko nališpa in kdaj se mora enostavno napraviti. Tista, ki tega ne zna ali ne more, bo bolj uganila, če se vedno priprosto oblači.

Popis slik.

Štev. 1. Oblekica iz temnomodrega ševijota (za poletje iz platna ali surove svile) in plisirana volanca spredaj, so iz belega piketa, lahko tudi iz svile otoman ali iz ripsa.

Kroj na krojni poli.

Štev. 2. Oblekica za petletno deklico je istotako napravljena iz temnomodrega ševijota, iz platna ali surove svile in okrašena kakor deška, z belim ovratnikom, manšetami in volanco. Pri dekličji obleki je rama ukrojena globoko na ramo. Če želimo napraviti za poletje oblekico s kratkimi rokavi, ukrojimo ramo še daljšo in obrobimo rokavček z belim pikè. Na letno oblekico naredimo lahko ovratnik, manšete in volanco belo vezeno.

Štev. 3. Obleka iz rožnatega krepa ali platna, s temnejšimi portami. Krilo je ukrojeno ravno, samo spredaj primerno podaljšano.

Kroj na krojni poli.

Štev. 4. Obleka iz svetle šantung svile. Krilo zlikano v gube. Ovratnik, manšete, pas in našivke pri žepih napravimo iz bele svile.

Štev. 5. Obleka iz pestrega voala ali krepa z vloženim plisiranim prednikom iz krepa svetle barve, ki mora biti v skladu z obleko.

Štev. 6. Bela platnena obleka s pasom, robom spredaj na bluzi, na krilu in na rokavih vezenimi s križci ene ali več barv.

Štev. 7. Obleka iz vzorčaste svile ali volnenega voala; reverji, kravata, pas, zapestnice in rob pri krilu iz svetlega enobarvnega blaga, obrobjeni s temnim robom. Pri tem treba paziti, da ste obe barvi, ki ju uporabimo za okrasek, zastopani tudi na vzorčastem blagu.

Štev. 8. Letna obleka iz belega platna, z vezenimi bordurami in štirikoti več barv. Uporaben vzorec za vezeno: štev. 11 in 12 na barvani aprilski prilogi.

Št. 9. Obleka s plisiranim krilom in kratko jopico, okrašeno s pestro vezeno borduro.

Štev. 10. Platnena obleka z v gube zlikanim krilom in dolgimi rokavi.

Štev. 11. Obleka iz svilenega krepa z dolgimi rokavi in nabranim krilom. Na krilu zgoraj, ob zapestju in na koncih ozke šerpe je enostavna vezena izdelana s svilo v več barvah.

Štev. 12. in 13. Dva kratka poletna plašča iz kasha za hladne poletne dni.

Kroj za štev. 12 na krojni poli.

Štev. 14. in 15. Dve oblekici iz pralnega blaga za 2—6 letne deklice. Pri prvi je krilce sestavljeno iz petih, z ozko porto obrobjenih pol, porte ob pasu in rokavih. — Druga ima krilce zlikano v skupine gub in je tudi okrašeno z ozkimi portami.

Štev. 16. Enostaven letni kostim iz lahkega volnenega blaga ali svile.

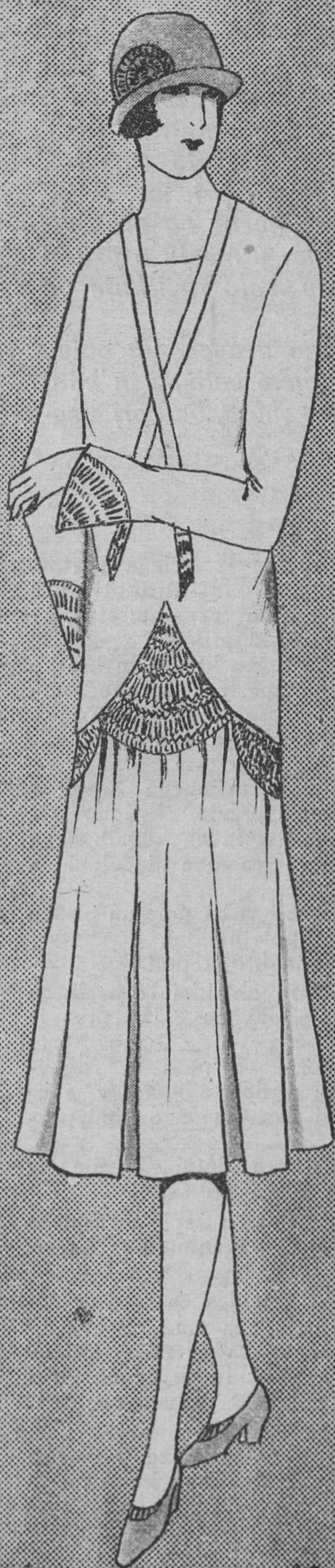
Štev. 17. Letni kostim iz vzorčastega kasha, okrašen z enako tkanino ene barve. Našivek ob bokih tvori žep.

Štev. 18. Domača oblekica za 1—2 letnega otroka, okrašena z vezeno in obzanjkana s poljubno barvo. Hlačke so ob kolenu nabrane na gumijev trak in se zapenjajo v koraku s tremi gumbi.

Kroj na krojni poli.

Štev. 19. Platnena oblekica za 3—4 letnega dečka, okrašena z vezeno borduro.

Štev. 20. in 21. Dva moderna klobučka za deklice.

11

12

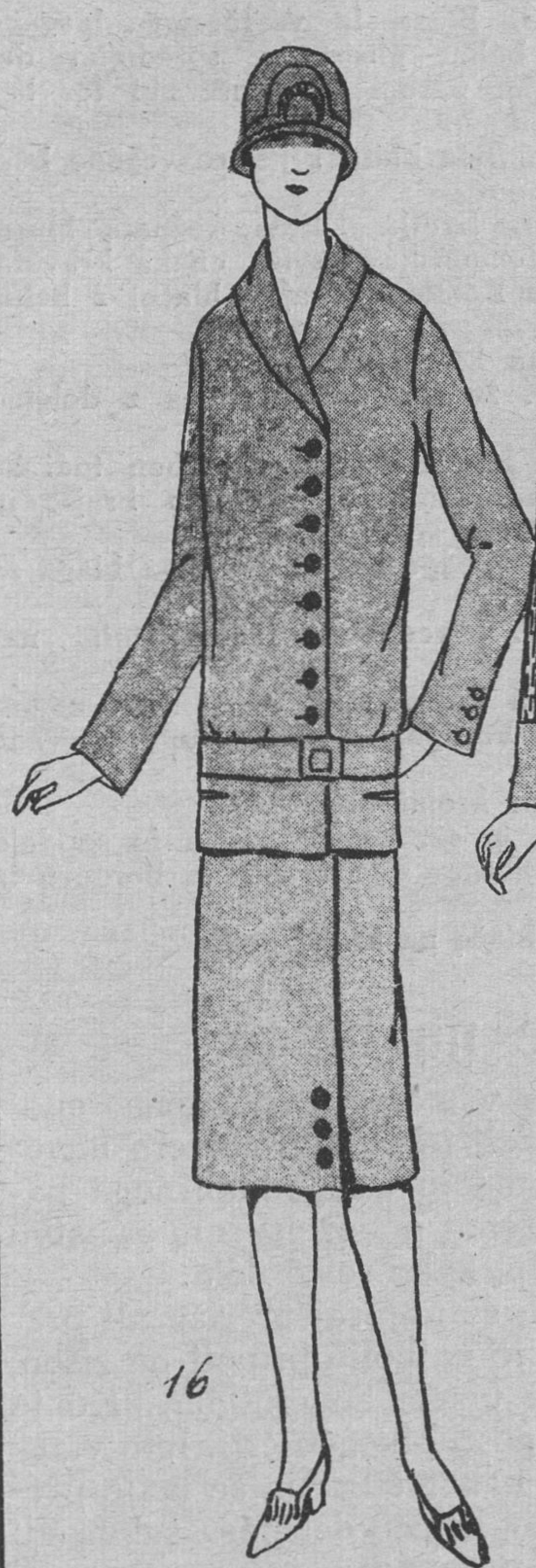
13

14

15

Štev. 22. Platnena športna obleka. Krilo zloženo v široke gube je zapeto z gumbi na bluzo.

Štev. 23. in 24. Dve beli, s pisano vezeno okrašeni obleki.

Štev. 25. Oblekica za 3—4 letno deklico, okrašena z vezeno borduro.

Štev. 26. Obleka za 7—10 letno deklico je iz svetlorujave surove svile s temnorujavimi našivki in kravato.

Štev. 27. Praktična, enostavna letna obleka za malega dečka.

Štev. 28.—30. Tri obleke za birmanke. Prva ima nabrano krilo, gladek pas, spredaj dve všiti plisirani progi iz enakega blaga. — Druga ima gladko bluzo in v široke gube vloženo krilo. Kot okrasek trivoqlati našivki iz belih čipk spredaj na bluzi, ob pasu na vsaki gubi in na rokavih ob zapestju. — Tretja ima gladek plastron in je od plastrona doli vsa plisirana. Bel ozek pas.

Štev. 31. Enostavna bela bluz a z reverji, pritrjenimi z enim gumbom; žepi v obliki vogla. Kravata iz temnega traku.

Štev. 32. Svetlolilasta bluz a iz surove svile, vezena s črno svilo.

Štev. 33. Bluz a iz vzorčastega blaga z vloženim belim plisiranim sprednjim delom, enakim pasom in manšetami ter belim ovratnikom.

Štev. 34. Bela bluz a s pestro vezeno borduro.

Štev. 35. Svetla, koralno-rožnata bluz a, vezena s temnorujavo svilo, enaka kravata.

Štev. 36. Kombiné (srajca, hlače) z belim vezanjem.

Kroj na krojni poli.

Štev. 37. Ženska spalna srajca z dolgimi rokavi.

Kroj na krojni poli je vporaben tudi za spalno jopo, samo da ukrojimo krajše in podaljšamo rob spredaj.

Štev. 38. Predpasnik iz dvojnega blaga za mlade deklice.

Štev. 39. Predpasnik z različnim našivkom.

Kroj na krojni poli.

Štev. 40. Predpasnik obzanjkan z barvano pavolo.

Kroj na krojni poli.

Štev. 41. in 42. Ženska srajca in spodnje hlače, okrašene z ažurjem in borduro iz luknjic.

Kroj za hlače na krojni poli.

Kako prenašamo načrte na blago.

Predtiskanje raznih vzorcev in načrtov je v mestu popolnoma enostavno, ker se bavijo s tem razne tvrdke, na deželi je pa marsikatera navezana na sebe. Navadno se kopirajo načrti s pomočjo indigo-kopirnega papirja, kar se vedno ne obnese. Da olajšamo našemu podeželskemu ženstvu prenašanje vzorcev, podajemo tu kratko navodilo, kako se to dela.

Risba, ki jo prinese «Ženski Svet» v prilogi, se najprej preriše ali prekopira s pavznim ali detajlnim papirjem. Papir je najbolje pripeti na risbo, da se ne premika. Črte prevlečemo najbolje s tušem ali črnilom. Ko je risba suha, jo prebodemo po vseh črtah z iglo v gosti pikčasti črti. Iglo vtaknemo v ta namen v držalo, da izgleda priprava kakor šilo. Da se lažje prebada, podložimo na onem mestu, kjer prebadamo, krpico debelega sukna ali lodna, da se papir lepo prebode. Ko je risba prebodena, jo na nasprotni strani previdno ostrugamo s prav finim steklenim papirjem (glasapapirjem), da jo osnažimo prebadkov. Tako pripravljeno risbo lahko porabimo za pavzanje večkrat. Platno, na katero hočemo napraviti načrt, najprej dobro razvlečemo in pogladimo. Nato položimo nanj pavzo, ki jo na vogalih obtežimo ali pripnemo, da se ne premika. Nato vzamemo na kos mehkega sukna, 4 prste širokega — ga zvijemo kakor gamašo prav na tesno in povežemo ta «sveženj». Spodnji konec «pomočimo» nato v pripravljeni «pavzni prah», ki ga imamo v škatljici in ga lepo zabrišemo skozi pavzine luknjice na platno. Po odstranitvi pavze ostane na platnu načrt v drobni pikčasti

Uprava «Ženskega Sveta» v Trstu ne sprejema naročnin za naročnice v Jugoslaviji. Te naj pošljejo svojo naročnino na upravo «Ženskega Sveta» v Ljubljani, Karlovška cesta 20.

črti. Da se nam ne razmaže, ga moramo fiksirati. To se zgodi na ta način, da vzamemo pripravo, imenovano fiksativ in ž njim prav na drobno razpršimo po risbi gorilni špirit. (Fiksativ dobimo v trgovinah z risalnimi potrebščinami). Za temna sukna vzamemo beli prah. Svile ne smemo fiksirati, ker se napravijo madeži. Poskrbeli bomo, da se bodo dobile pavze raznih načrtov iz «Ženskega Sveta» na prodaj ali na posodo, ali pa, da jih bomo za mal denar prenašli na razno blago. Razne vzorce za klekljane čipke se dobe pri Drž. osrednjem zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani, Turjaški trg 4.

RAZGOVORI.

Melita B. Podzemelj. Vaši prošnji nam je za enkrat tehnično nemogoče ustreči, kar zelo obžalujemo. Uvrstili smo Vašo prošnjo med vprašanja; če dobimo kaj odziva, Vam takoj sporočimo, oziroma pošljemo. V nasprotnem slučaju in posebnost, če Vam je stvar nujna, izvolite se obrniti na enega iz ateljejev za ročna dela v Ljubljani, katerih naslov dobite med našimi oglasi. Pozdravljeni!

Inka: Da vam otekajo noge poleti v vročini in pozimi od ozeblin, ni tako nevarno, kakor se vi bojite. Radi tega se ni treba odreči možitvi.

Svetujem vam pa sledeče:

Ne stojte predolgo, ne imejte nog nikoli v mokrem, ponoči si podložite noge z blazino, da bo kri lažje odtekala iz nog. Ako ne pomaga to pa si noge povijajte: začnite pri palcu in jih povijajte navzgor. To storite zjutraj na postelji in odvijte zvečer na postelji. Delajte to tako dolgo, dokler ne boste lahko pogrešali otvitkov. Paziti morate tudi, da ne boste zaprti, da bo vedno v drobovju več krvi kot v koži.

Razumljivo je, da pozimi noge otečejo od ozeblin. Poleti nabreknejo in postanejo modre, če človek dalj časa stoji, zato pa ponoči splahnejo. Še bolj modre pa postanejo, če jih močite in ne obrišete, ker mokrota (ali mraz) ohromi krvne žilice. Zato postane pri mrzlih obkladkih koža najprej bleda, potem pa nabrekne in modra, ker se krvne žile v koži razširijo in ohrome.)

Zora: Da se vam v vročini nos svetli, je pač vzrok, premastna koža. **Redno** ga umivajte z alkoholom in pudrajte. Zraven pa pazite, da ne boste nikoli **zaprti**.

M a š t n e l a s e si umivajte s salmijakovo vodo, lasišče (kožo na glavi) pa drgnite z alkoholom, ki posuši mast.

Zdr.

Klara: Madež iz krepdešinaste obleke je treba drgniti z m l e k o m, a ne z m i l o m, kakor se je pomotoma glasilo v zadnjem odgovoru.

Joža.

Stana v L.: Vi ste vprašali, katera cvetica najdalj cvete in tudi po zimi.

Takozvane primule so jako hvaležne, cveto vse leto in tudi pozimi ne prenehajo. So jako ljubke in se dobe v različnih barvah: bele, vijoličaste, rdeče, roza.

Joža — Staravas.

Marija iz Laškega: R d e č i c e z n o s a ne boste odpravili z nobenim zunanjim mazilom. Predvsem si morate urediti prebavo in želodec. Zato uživajte večkrat, zlasti po jedi, n. pr. sodo bikarbonato ali magnezijo. Žličko tega praha — dobite ga v lekarni in drogeriji — zmešajte na vodi in popijte.

Zdr.

Podzemeljska: Ker se vam roke tako močno potijo pri delu, si jih pridno umivajte z mrzlo vodo in dvakrat na dan s spirito vodo (v vodo vlijte nekoliko špirta); potem pa posujte roke s poljubnim praškom, n. pr. z riževim moko ali s praškom, katerega rabijo matere za posipanje kože dojenčku.

Za monogram vam bomo tudi ustregli.

Wresničova: Za vaše nasvete hvala. Poslala jih bom v pismu onim, ki večkrat vprašujejo po njih in ne vidijo rade, da jih objavim v listu.

Le pošljite še kaj; nasveti iz lastne izkušnje so večkrat jako dragoceni.

Nekaterim naročnicam: P e g e p o o b r a z u se ne dajo stalno odpraviti z nobeno stvarjo. Dobe se pač po lekarnah draga mazila, ki morda za kak dan ubelijo kožo, a jo pri tem tako razjedo, da se resnično pokvari.

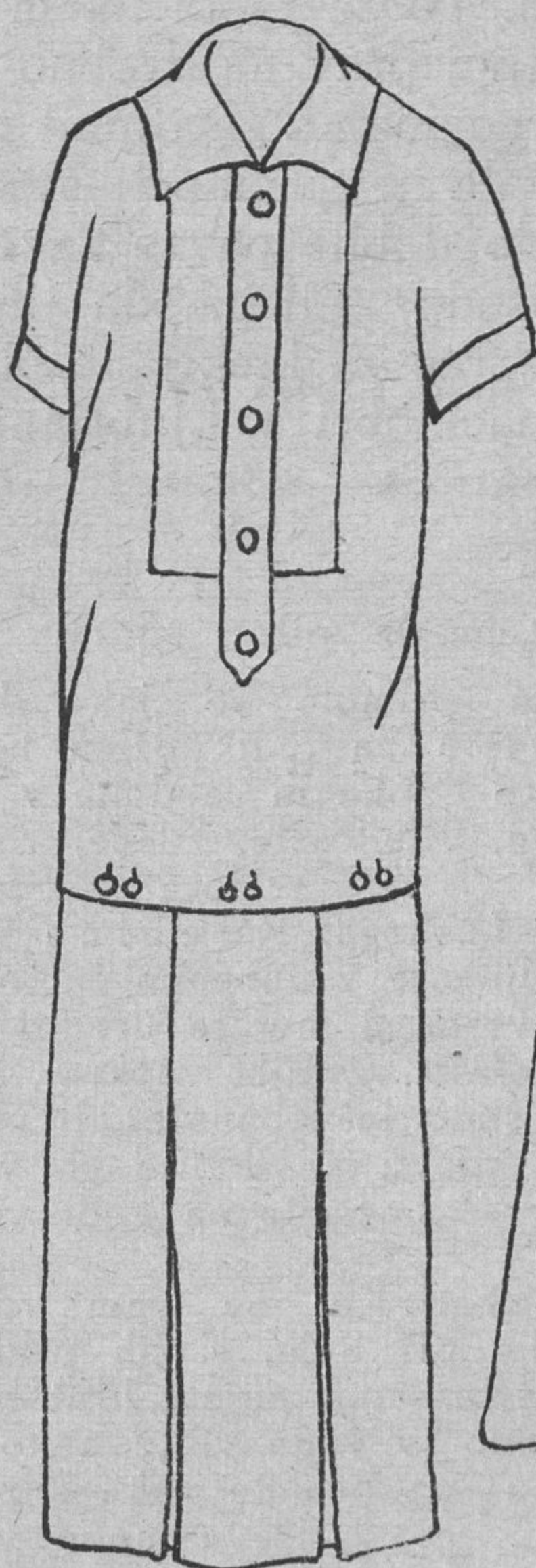
Uporabljajo jih lahko tudi samo one, ki imajo denar in čas, ker so te stvari jako drage, zahtevajo mnogo časa in se morajo neprestano ponavljati.

Vsekakor je dobro, da se izogibljete prevročega solnca. Prečitajte članek o kozmetiki v lanskem letniku Ž. Sveta.

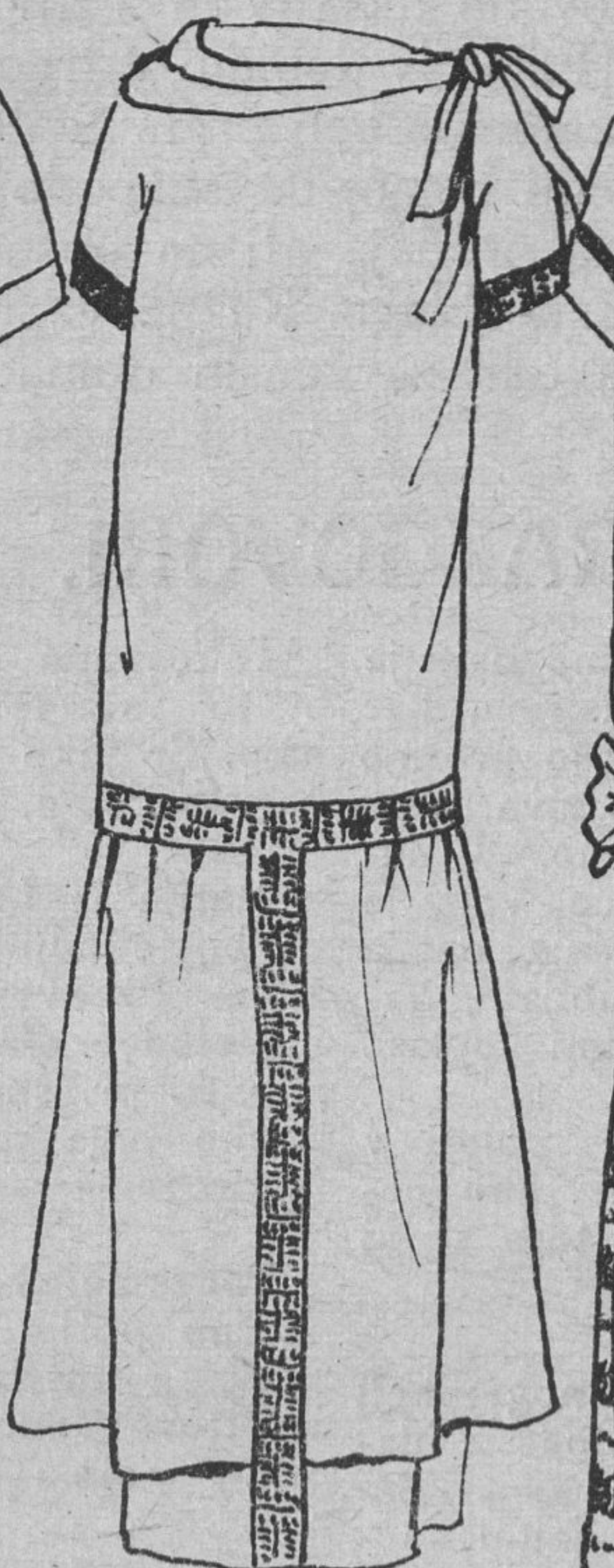
Zarja: Da vam bodo lasje svetlejši, si jih operite z dobro kamilično vodo. Tudi fino orchovo olje posvetli lase. Kanite ga po malem par kapljic na lase in dobro drgnite. Škodovati ne more ne olje ne kamilice.

Kristina iz Švice.

Anka Potočnikova: Zavese iz organ-tina, vezene z barvastim nitko, operite z

22

23

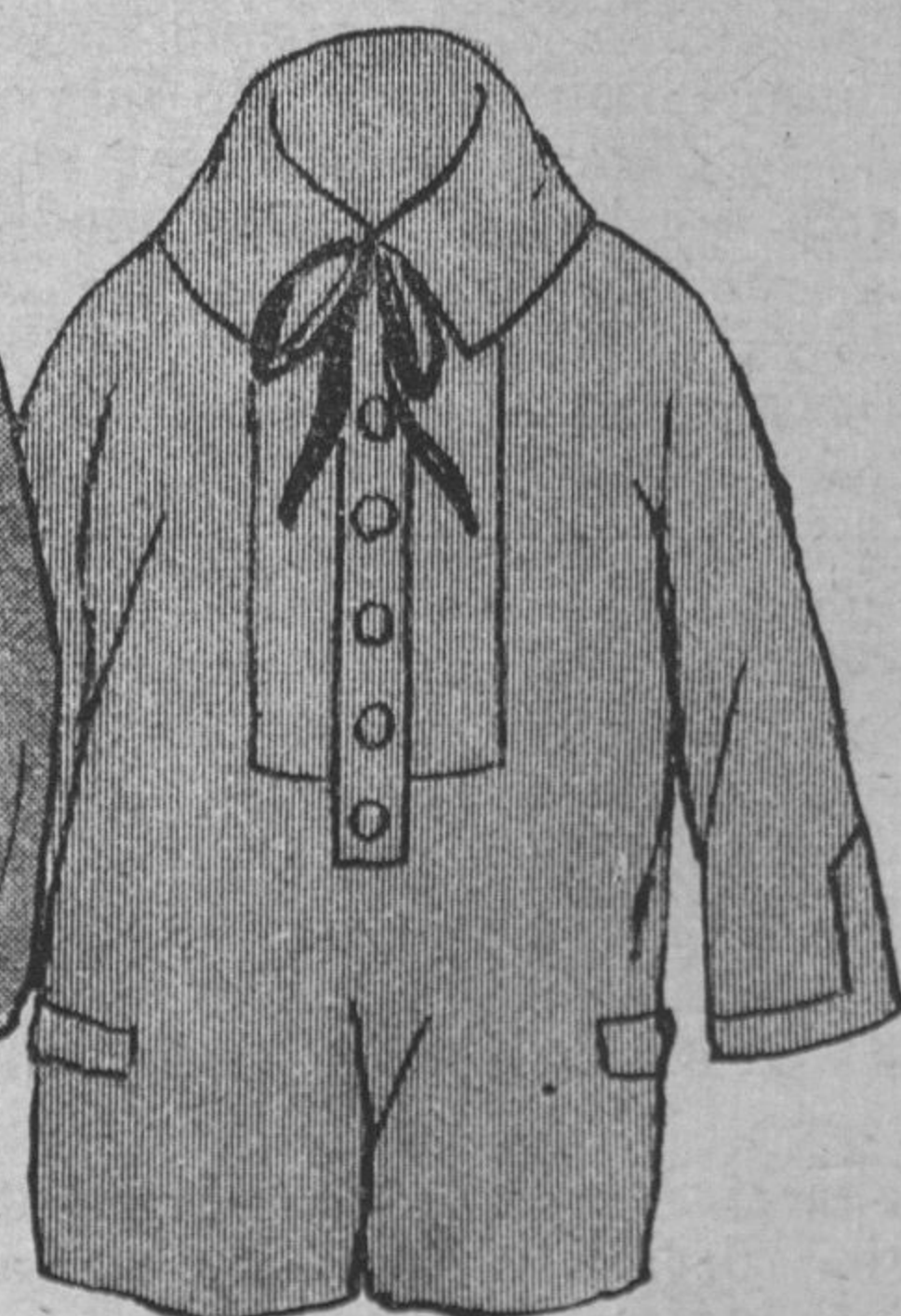
24

25

26

27

«Luxom», to je prašek, katerega dobite v vsaki drogeriji. Lahko jih tudi malo poškropite, a je najbolje s krompirjevo vodo. Olužite in zrežite na kocke par krompirjev, dobro operite in skuhajte. Potem precedite skozi prtiček i izperite zavese v tem odcedku.

F. Janežič, Trnovo. Skušali bomo ustreči Vaši želji v prihodnji prilogi.

Naročnicam: Če morda katera pomotoma ni dobila odgovora na svoje vprašanje, naj blagovoli še enkrat pisati.

Dragici lahko odgovorim glede čiščenja pohištva po navodilu mizarskega mojstra strokovnjaka.

1) Ako je z voskom ali z brunolinom prevlečeno, more to samo mizar napraviti, ker rabi za to delo posebno orodje — to velja, ako je zamazano — če pa je le od vode oškropljeno ali od muh zamazano, naj se s steklenim papirjem št. 1 previdno zdrgne vsa nesnağa, potem s čopičem ostali prah očisti, nato pa z voskom oz. brunolinom namaže in z volneno krpo dobro drgne, da postane pohištvo medlo svetlo. To delo je precej težavno in ga more le spreten mizar dobro napraviti.

2) Če je pohištvo polirano, ne more drugi kot mizar, če je pa od muh zamazano, naj se z malo vlažno cunjo zdrgne, potem pa s suho volneno popolnoma posuši.

L. O. - Divača.

MONOGRAMI. Imamo naročenih veliko število monogramov. Kolikor nam bo mogoče, jih prinesemo v prihodnji številki.

Gdč. M. D. v Postojni je počastila god svoje prijateljice s tem, da jo je naročila na «Ženski Svet». Posnemanja vredno!

VPRAŠANJA

1) Katera izmed cenj. naročnic ima risbo za zavese in pregrinjalo za dve postelji v angleški tehniki (Lochstickerei) in sicer precej obsežne velikosti? Prosim, če katera ima takšno risbo, da jo posodi za neko našo naročnico.

Želimo namreč uvesti, da bi si cenj. naročnice medsebojno posojevale svoje risbe, ker s samo prilogo nikakor ne moremo vstreči vsem.

2) Ker marsikateri naročnici pomagata iz zadrege, si usojam tudi jaz Vas prositi, kako naj pospešim rast las? — Po španski bolezn, katero sem imela pred 4. leti, mi rast las vidno peša, tako da bom imela kmalu golo glavo.

«Jadranka».

3) Bi li vedela katera, prosim, izmed cenj. čitateljic «Ž. Sv.» s čem bi očistila pomazan (z madeži lisami) tiskovni papir, ne da bi škodila črkam?

Katere kopeli so priporočljivejša za močne polnokrvne?

Mara M.

G. Zořka Lekšan — Bukovje. Na vprašanje «Prosila bi Vas, če Vam je mogoče poizvedeti kako moram ukreniti, da bi šla lahko za možem v Sev. Ameriko, on je tam od 1./8. 1923.» bi zamogli odgovoriti samo sledeče:

Ker Vaš mož ni še 5 let v tej deželi ter ni in še ne more postati ameriški državljani, spadate Vi v italijansko kvoto. Vse, kar za more mož za Vas storiti je, da Vam pošlje 3 affidavite, enega v italijanskem in dva v angleškem jeziku, da Vam bo mogoče vložiti prošnjo za potni list pri domači oblasti in vizum pri ameriškem konzulu. Ker pa je italijanska kvota jako omejena, je malo upanja, da bi Vi dobili dovoljenje ter zamogli potovati dokler bo v veljavi sedanja ameriška priseljeniška postava.

Sedanja ameriška priseljeniška postava bo v veljavi še do 30. junija 1927. leta, kakšna bo ta postava po 30. juniju 1927 se pa še ne ve, ker bo šele prihodnji ameriški kongres, ki se snide v Washingtonu v decembru t. l. glede te postave vkrepal.

* * *

V Vašem listu sem čitala, da je za pospeševanje rašč las, in proti prhljaju dober čistilni špirit, namočen v njemu rožmarin. To sem tuži precej časa delala, prenehala sem, ko mi je neka gospodična rekla, da je tudi mogoče, da špirit prej korenine in, lahko na ta način izgubim še to malo kar imam. Prosim Vas, katera vè za najboljše sredstvo proti izpadanju las in proti prhljaju, imam namreč vedno mnogo prhljaja po glavi.

M. V.

Našim naročnicam.

Da zadostimo v večji meri vedno naraščajočim zahtevam svojih naročnic glede risb in vzorcev, bomo odslej prinašale risbe tudi na zadnji strani krojne pole. Je to nova žrtev, ki si jo je naložila uprava in upamo, da bo našla odziva pri cenj. naročnicah v tem, da bodo **redno in vestno** plačevale svojo naročnino.

Zadnja stran krojne pole bo v prvi vrsti posvečena našim mamim in še neveščim veziljam. Na sedanji krojni poli so sledeče risbe:

Štev. 1. Risba za stenski prtiček za kuhinjo. Prtiček je lahko poljubne velikosti, risba pride v sredini, vogel lahko okrasimo z risbo št. 2. Prtiček obrobimo z zobčki ali z živim robom ali tudi z blagom enake barve, kakor pavola, s katero vezemo. Paziti pa moramo, da se da to barvano blago dobro prati.

Štev. 3. Risba za prtiček, otroško blaznico in slično.

Štev. 4, 5 in 6. Risbe za proge za kuhinjske police in omare.

Štev. 7 in 8. Dve borduri za bluže, obleke, predpasnike itd. Vezeta se v dveh poljubnih barvah.

Štev. 9. Bordura za razno uporabo. Cvetke vezemo: eno svetlo modro, drugo tem-

nejše modro, tretjo rdečkasto modro, sredino pomarančasto. Stebelca, vilice in pike okrog cvetk so črne.

Štev. 10. Motiv za okrasek bluže, obleke ali slično. Barve: 1) modro, 2) rdeče, 3) črno, 4) zeleno, 5) rumeno.

Štev. 11. Bordura in vogel za prtiček. Stebelca so vezena s križci črne barve, jagode pa s ploščnatim vbodom temne vinsko rdeče barve.

Različne bordure in štirivoglati motivi za vezenje s križci, uporabni za obleke, bluže, predpasnike i. dr.

NB. - Risbe od štev. 7 do 11 in motive s križci nam je poslala gospa Míla Šentjurčeva iz Slovenjgradca.

«Brezalkoholna Produkcija», Ljubljana, Poljanski nasip 10/25 pošlje vsaki naročnici «Ženskega sveta» zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal.

Za našo deco!

Iskreno prosimo blage družine po deželi, naj bi tudi letos sprejele v počitniško oskrbo nekaj tržaških slabotnih in ubožnih otrok. Ponovno trkamo na vrata imovitejših hiš in prosimo prav iskreno, naj jih zopet odpro naši deci.

Otroci, katere pošljemo na deželo, so zdravniško preiskani in zato ne prinašajo v vas nikake bolezni. Naše odbornice pa skrbijo, da ugotovijo s pomočjo šol. vodstva, če so otroci doma dobro vzgojeni in poučeni, da ne bodo pokvarili mladine po vaseh. Poslale bomo le one zdrave a šibke otroke, ki imajo doma nezdravo stanovanje, pomanjkljivo hrano in ubožne matere, ki morajo večkrat delati izven hiše ter ne morejo v počitniškem času nadzirati dece, ki je zato izpostavljena nevarnosti, da se baš ta dva prosta meseca pokvari v poulični tovarišiji.

Otroke pripeljejo naše odbornice v poedine vasi ter pridejo jeseni zopet ponje. Ako bi kdo rad dal otroka domov prej, pa tudi poskrbimo za vse potrebno glede vrnitve.

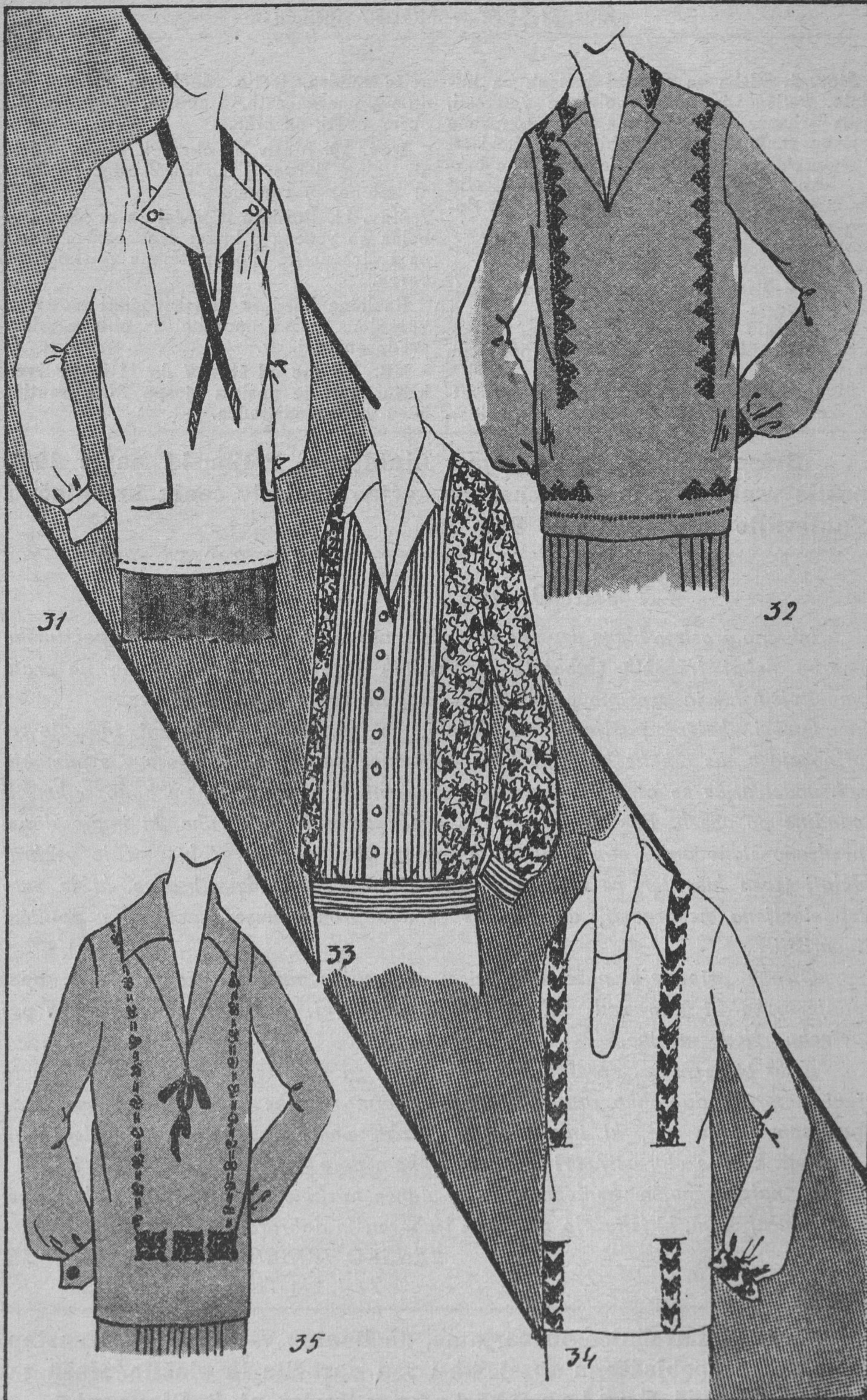
Kdor bi še mogel sprejeti kakega otroka, ga prav lepo prosimo, naj nam to javi čimprej, da lahko pravočasno razporedimo otroke in kraje. Posebno hitro naj nam pišejo oni, ki imajo glede otroka posebne želje: naj bo deček ali deklica? kakšne starosti? pri katerem lahkem delu naj bi mu pomagal? itd.

Z najprisrčnejšo hvaležnostjo že danes mislimo na vse blage dobrotnike: Bog plačaj vsem, ki izkažejo naši deci ljubezen in dobroto.

ŽENSKO DOBRODELNO UDRUŽENJE.

Trst, via Torre bianca 39. I.

Goriške naročnice opozarjamo, da imamo v Gorici svojo zastopnico, ki je pooblaščená sprejemati vsa naročila in plačila. Naša zastopnica je gđč. F a n i c a O b i d o v a v Gorici, ul. S. Giovanni 7.

Brezalkoholna uporaba grozdja in sadja.

Kako sadje in grozdje tako uporabiti, da bo v popolni meri služilo ljudski prehrani, ne pa zastrupljanju potom alkohola, je problem, ki ga rešujejo strokovnjaki že leta in leta. Kakor v drugih strokah napreduje znanost tudi v tej panogi. V Ameriki, Nemčiji, Franciji, Švici in drugih naprednih državah je o brezalkoholni uporabi poučena vsa javnost in se z vedno večjo vnemo oprijema praktičnih, preizkušenih metod. Brez pravilne rešitve tega važnega vprašanja je vsako stvarno treznostno gibanje — o katerega upravičenosti posebno pri nas nihče več ne dvomi — v praksi zelo otežkočeno, celo onemogočeno, posebno v krajih, kjer je sadjarstvo in vinarstvo močno razvito in nudi skoro glavni vir dohodkov. Ravno vsled zanemarjenja gospodarske strani treznostne akcije je gibanje zadelo ponekod na odpor sadjarjev, vinogradnikov, posebno pa gostilničarjev. In vendar ne sme in ne more biti treznostno gibanje naperjeno proti nobeni izmed teh panog; treba je le pridelke tako uporabiti, da ne bodo ogrožali ljudskega zdravja in morale, ali šli v izgubo, temveč v resnici služili ljudski prehrani!

Da se bo mogel sleherni poučiti vsestransko o tem problemu, namerava prirediti osrednja zadruga «Brezalkoholna Produkcija» v Ljubljani o priliki velesejma (od 1. do 6. julija t. l.) poseben tečaj, na katerem se bodo izčrpno (teoretično in praktično) obravnavali popolnoma nepristransko vsi raznovrstni načini konzerviranja (vkuhanje, sočivja, jagodičevja, sadja, sušenje, pridelovanje raznih sokov, brezalkoholnega mošta in vina v domačem gospodarstvu in v večjih obratih, ohranjanje svežega grozdja itd. itd.).

Tečaj je namenjen v prvi vrsti gospodarskim strokovnjakom, okrajnim ekonomom, voditeljem in voditeljicam raznih zavodov, gospodinjskih tečajev, duhovnikom, učiteljem in učiteljicam, županstvom, gostilničarjem, sadjarskim, vrtnarskim in treznostnim organizacijam, zadrugam in kmetijskim društvom,

ženskim društvom, za napredek vnetim sadjarjem in vinogradnikom, viničarjem, vsem prijateljem naravnega življenja (vegetarijancem) ter sploh vsem, ki se za to panogo zanimajo in skušajo reševati ta gospodarski in zdravstveni problem v svojem delokrogu.

Čas za tečaj je zelo primeren: ob velesejmu, ob pričetku počitnic, pred sezono!

Da se more sestaviti proračun in vse potrebno pravočasno pripraviti, mora zadruga že vnaprej vedeti, na kakšno udeležbo je računati.

Opozarjamo, da se radi velikih stroškov in obsežnih priprav tak vsestransko izčrpni tečaj (za voditelje) v doglednem času ne bo kmalu več vršil. Udeleženci tečaja, ki ga bo vodil gospodarski strokovnjak svetovnega slovesa, bodo po tem tečaju vzposobljeni voditi v svojem okolišu in delokrogu take tečaje, kar bo mnogim pripomoglo do večjega ugleda in omogočilo vršiti važno kulturno delo med narodom!

Vsi interesenti iz cele države naj pošljejo (neobvezne) prijave čimprej osrednji zadrugi «Brezalkoholna Produkcija» v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Po tem roku bodo dobili prijavne pole in natančnejša pojasnila!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Mnogim dopisnicam in dopisnikom:

Zadnje čase sem dobila toliko pesmi in črtic, da se nikakor ne morem baviti z vsako posebe. Povečini kažejo vse dobro voljo, toda pozna se jim začetništvo ali pa kažejo pomanjkljiv zmisel za pravo umetnino in slabo poznanje jezika. Kar je uporabnega, priobčim o priliki, a imam toliko gradiva, da ne bo prišlo tako kmalu na vrsto.

Cenj. naročnice nam lahko sporoče svoje želje glede risb na prilogah (n. pr. če žele kake monograme ali slično). Skušale bomo ustreči vsem, nikakor se pa ne obvezujemo v to. Opozarjamo izrecno, da se risbe in kroji izven prilog ne razpošiljajo.

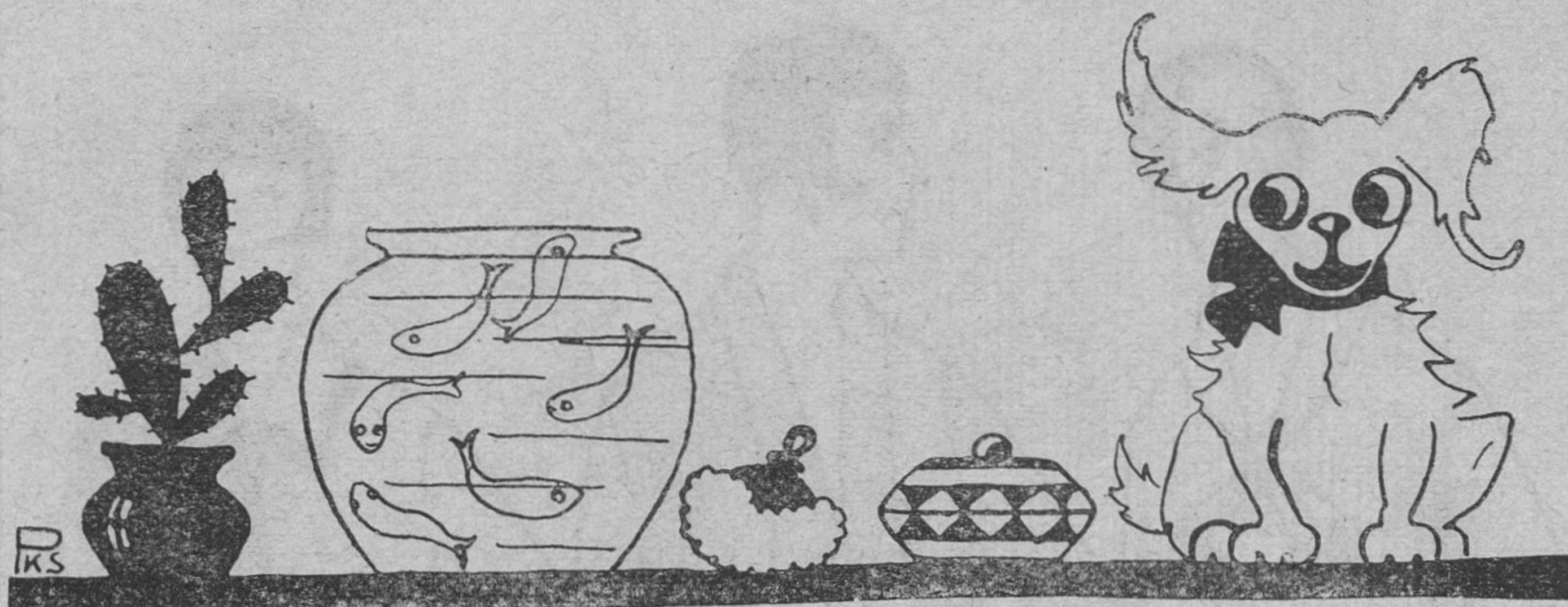
Urednica prilog: MILKA MARTELANCEVA.

Atelje za ročna dela Miroslava Leitgeb

Ljubljana VII (Spod. Šiška) Kolodvorska cesta 181

Predtiskarija, izdelovanje volnenih oblek za dame in otroke, jopic za gospode, vseh vrst ročna dela za sobne in kuhinjske garniture, izdelovanje perila. - Opreme za neveste in otroke. - Krasni vzorci za vezenje damskih oblek in plaščev. - Zaloga potrebščin za ročna dela.

Strokovni nasveti in navodila brezplačno. Vzorci se izdelujejo v lastnem oddelku za risanje.

Modno poročilo za jesen 1926.

Ne vemo še prav nič, kakšna bo letošnja jesen, ali bo mokra in hladna, kakor je bila pomlad in še lep del poletja ali bo topla in solnčna v nadomestilo za pokvarjeno pomlad in poletje. To pa vemo prav gotovo, da je modnim damam predpisana za jesenske toalete velika množina kožuhovine; vsaka obleka bo morala biti obšita s kožuhovino: večji ali manjši ovratniki, manšete, rob na krilu spredaj ali zadaj ali tudi vse naokrog, cela okroglo ukrojena volana, segajoča do pasu, pelerina iz dvojne vrste krzna, mali repki viseči ob rokavih ali spodaj ob straneh pri plaščih, večji rep prišit zadaj na ovratniku, širok pas iz krzna našit okrog bokov, z velikim repom zadaj, prav tam, kjer ga ima tudi opica. No, upajmo, da bo jesen lepa, da bomo lahko še dolgo uživale svoje poletne obleke in da nam ne bo treba še tako hitro seči po krznu in — repih.

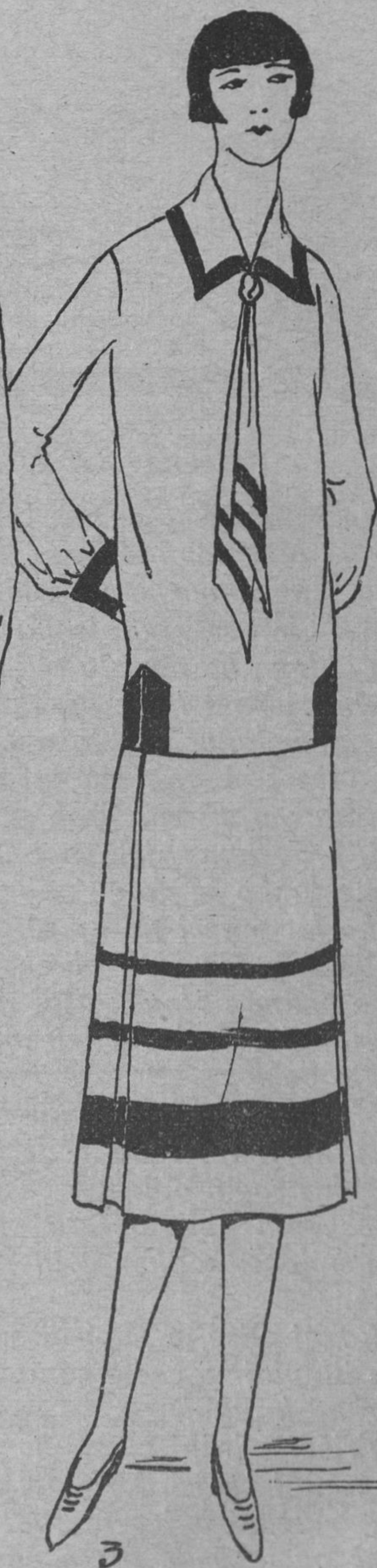
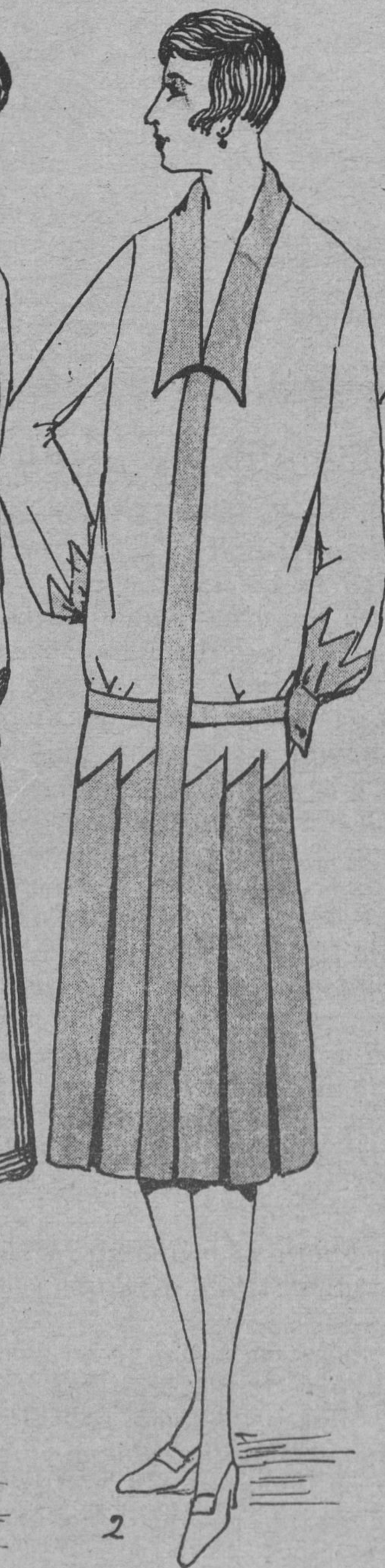
Čisto ravna črta oblek postaja počasi dolgočasna. Pri novih modelih vidimo vedno ob pasu vsaj na lahko označeno bluzo, ali pa nekoliko zoženo črto. Nekateri novi modeli imajo pas za par cm višje, večina ravno tam, kjer končajo boki.

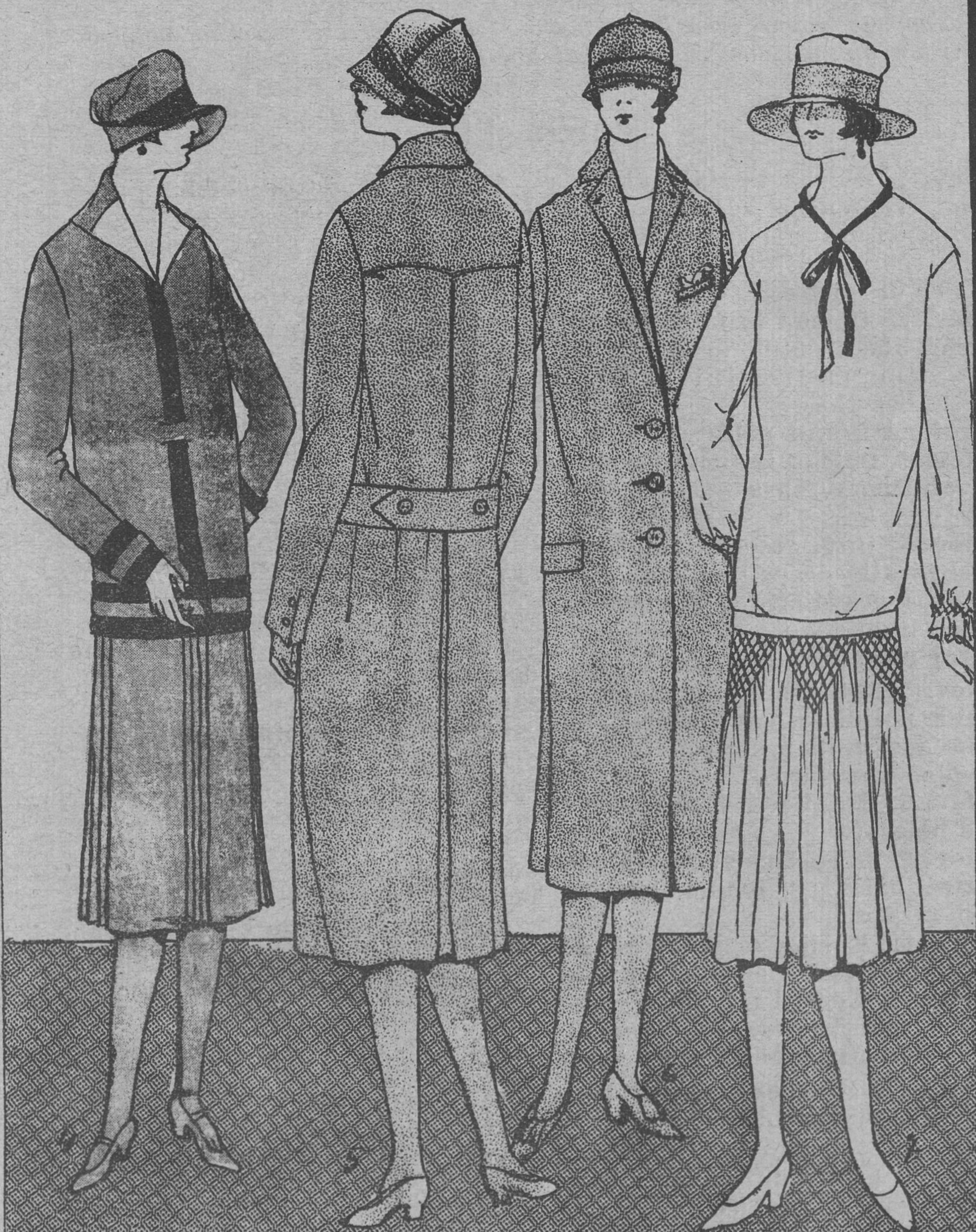
Moški upliv je pri novih modelih precej omejen. Vidimo ga le pri volnenem kostimu, toda tudi temu konkurira precej uspešno svilen kostim. Na vseh drugih oblekah se pa opaža prizadevanje, kolikor mogoče izogniti se moškemu uplivu. Isto prizadevanje je vidno tudi pri tkaninah, ki so, toliko svilene, kolikor volnene, vse bolj mehke, vse bolj prikladne za ženske obleke.

Razni plisé in nabirki se rabijo še vedno za razširjenje kril in bluz; pri krilih jih vidimo čisto samo na eni strani. Krila so še vedno kratka, toda ne pretirano kratka.

Tričetertinski plašči so večinoma široki že od ramen navzdol in večinoma spredaj krajši. Izgotavljajo se iz blaga ali krzna, največkrat iz obojega. Imeli bomo v jeseni tudi plašče, ki bodo pokrili sedem osmink obleke, največ pa takšnih, ki so enake dolgosti z obleko. Pleten telovnik pod plaščem je zelo šik. Telovnik se pa lahko napravi tudi iz enakega blaga. Jopa iz karirane ali mešanega blaga na enakobarvno krilo ali narobe je tudi zelo šik.

Zelo moderne so pelerine, ki se delajo iz vseh mogočih tkanin, od prozornega kitajskega krepa do težkega angleškega blaga in krzna. So plisirane, nabrane, gladke, okrogle ali zadaj daljše, bolj dolge za zvečer, za po dnevu pa krajše. Nosijo se k oblekam iz enakega blaga, pri plaščih, so pa tudi večkrat ukrojene samo na hrbtu in pritrjene v stranskih šivih.

Rokavi so zelo raznolični v dolgosti in obliki. Kratki do nad laht, dolgi, ozki, široki in spuščeni ali pa nabrani v zapestnico.

Okraskov vidimo na jesenskih oblekah prav malo. Našivki ali všivki iz istega blaga, v ozkih progah ali drugih oblikah, kak robček ali prišita guba, da le ubije enoličnost površine brez vidnega efekta, je najelegantnejši in najpriljubljenejši okrasek na oblekah prihajajoče sezone.

Temnomodra in črna barva bosta prevladovali pri jesenskih oblekah. Manj bo rujave, še vedno pa precej sive in bež.

.....

Popis slik.

Štev. 1. Obleka iz zlatorujavega finega volnenega repsa, spodnje krilo iz temno rujave svile, temno rujave porte. Bluza in krilo sta posebej ukrojena.

Štev. 2. Obleka iz lahkega volnenega blaga poljubne svetle barve s temnimi našivki iz istega blaga ali svile.

Kroj na krojni poli.

Štev. 4. Obleka iz temno modrega volnenega repsa s črnimi našivi.

Štev. 5. in 6. Jesenski plašč iz «kasha» ali «drapella» svetlo rujave barve. Plašč je odznotraj podložen do pasu.

Kroj na krojni poli.

Štev. 6. Svilen popoldanska obleka poljubne barve. Krilo nabrano v skupinah, na način, ki je razviden pri bluzi štev. 3z.

Štev. 8. Praktična športna obleka s pelerino.

Štev. 9. in 10. Dve svetli volneni športni obleki s temnejšimi našivki.

Štev. 11. Kostim za šport ali potovanje iz kariranega kasha.

Štev. 12. Kostim iz svetlega svilenega ali volnenega repsa za hladne poletne dni in prvo jesen.

Štev. 13. Dvobarvan kostim iz svile ali lahkega blaga

Štev. 14. Kostim s črno jopo in črno-sivo kariranim krilom. Bela bluza s črno ovratnico.

Štev. 15. Enostaven jesenski plašč iz mešanega angleškega blaga.

Štev. 16. Moderna obleka s pelerino. Bluza in pelerina sta iz zelenega volnenega repsa, krilo, pas, ovratnik pri bluzi in pelerini ter kravata pa iz svetlo rujave svile. **Kroj za pelerino na krojni poli.**

Štev. 18. Obleka za 10—12 letno deklico. Kroj na krojni poli. Stranski vložek je na krojni poli narisano samo v zmanjšani obliki. Ukroji se kakor vložek za rokav (štev. 22), samo za toliko daljši, kolikor zahteva dolgost krila.

Štev. 19. Obleka za 8—10 letno deklico, z naloženim krilom in pasovi iz enakega blaga.

Štev. 20. Obleka za 4—6 letno deklico, obšita s temnejšimi portami.

Štev. 21. Bela volnena obleka za deklico 3—4 let. Žepki, odprtina spredaj in rokavi obzankani s temno modrim «coton perlé», na žepkih mal vezan motiv in spodaj pritrjen čop iz istega «coton perlé».

Štev. 22. Kostim iz temnega kasha ali drugega volnenega blaga. Jopa in krilo sta ob straneh enako naložena v gube.

Štev. 23. Praktičen in eleganten kostim s plisiranim krilom svetlejšje barve.

Štev. 24. Karirana obleka, ukrojena iz cela, razširjena ob straneh z vstavki, ki tvorijo veliko votlo gubo.

Štev. 25. Priprost plašček iz rdečega sukna za 2 letnega otroka.

Kroj na krojni poli.

Štev. 26. Plašček za deklico 2 do 4 let.

Štev. 27. Plašč za deklico 8—10 let.

Štev. 28. Plašč iz svetle flanele ali sukna, za 12 letno deklico, okrasen s pestro borduro, vezeno z volno.

Kroj na krojni poli.

Štev. 29. Bluza iz kitajskega krepa s plisiranimi stranskimi vstavki. Uporaben kroj štev. 3 na krojni poli, ako se nekoliko podaljša ter primerno ukroji za stranske vstavke.

Štev. 30. Bluza iz svetlo lila svile z vloženim belim plastronom in črno kravato.

Štev. 31. Športna bluza iz svilenega platna ali volnenega voala z vloženim enakim plastronom in ozkim pasom.

Štev. 32 in 33. Dve bluzi iz tanke tkanine z modernimi nabirki.

Štev. 34. Modrček. Prednik je sestavljen iz dveh delov, zgornji in spodnji, ki se spojita s kupljenim ažurjem. Ob robu je modrček obzanjkan s pavolo ali pa obkvačkan s samimi neovitimi petljami in s pikotom na vsakih 5 neovitih. Zadnik je ukrojen iz cela in okrašen s kupljenim ažurjem. Modrček se oblači čez glavo, zato je stranski šiv spodaj za kakih 8 cm odprt in se pas zapenja z gumbom.

Kroj na krojni poli.

Štev. 35. Modrček okrašen z vložki iz čipk in lahko vezenino. Je lahko s pasom ali tudi brez pasu. Oblači se čez glavo in je zato ob straneh napravljen kakor modrček štev. 34.

Kroj na krojni poli.

Štev. 36. Modrček s stranskimi vstavki, ki so zlikani v zelo drobne gube. Obrobljen je z obzanjkanimi zobčki in okrašen z belim vezenim motivom. Sicer napravljen kakor prejšnja dva.

Štev. 37—40. Štiri moderna krila k bluzam in kostimom.

Popis k risbam na zadnji strani krojne pole.

Štev. 1. Risba za stensko pregrinjalo k postelji ali slično, zelo prikladna tudi za priprost oltarni prt. Vezemo s «coton perlé» (Perl-garn) štev. 8. Kar je na risbi napolnjeno vezemo polno, črte pa z navadnim stebličnim vbodom. Številke pomenijo barve in sicer: štev. 1 = rdeče, 2 = modro, 3 = zeleno, 4 = svetlorujavo, 5 = črno.

Pomotoma niso označene barve pri okroglem cvetu na desno nad srcem. Zobčke na okrog napravimo modre, po dve črtici rdeče, kolobar spet moder, vilice v kolobarju rdeče in srednja pika je rujava.

Štev. 2—4. Tri blazine. Blazina štev. 2 je okrašena s širokim živim šivom po risbi štev. 5. — Naslednja blazina je vezena po luknjičastem vzorcu štev. 6. — Zadnja blazina je vezena po luknjičastem vzorcu štev. 7. —

Štev. 5, 6 in 7. Risbe k blazinam štev. 2—4.

Štev. 8. Platnene zavese okrašene z vezenino z angleškim vbodom in z živimi šivi. Vzorec za vezenino gl. risbo štev. 9. Zavese so obkvačkane z belim «coton perlé» štev. 8 na način, ki je popisan v letošnji januarski prilogi pod štev. 13, z razliko, da pridejo zobčki oddaljeni za 10 cm drug od drugega, med njimi pa se kvačkajo same neovite. Vsak zobček je opremljen z malim čopkom iz enakega «coton perlé». Ti čopki so zelo enostavni. Navijemo nekoliko niti na 4 cm širok karton, snamemo, ovijemo z nitko čopek pri enem koncu za 1 cm od kraja, zašijemo nitko, da se ne razdere ter čopek prišijemo na kvačkan zobček.

Štev. 9. Risba k zavesam štev. 8.

Štev. 10. Metulj iz luknjic, vporaben za posteljno perilo, zavese i. t. d.

Štev. 11. Bordura za prtljiko ali zavese. Vezemo s «coton perlé». Vse obrise (debele črte) napravimo črne. Za cvetje vzamemo modro, temno vijoličasto in vijoličasto rdečo barvo in sicer en cvet vezeno: v zunanjem krogu modro, notranji listki temnovijoličasto in sredina temno rumeno. Drugi cvet je v zunanjem krogu temno vijoličast, notranji listki vijoličasto rdeči, sredina rumena. Popki so temno- in na kraju svetlo vijoličasti. Pike vezemo poljubno z barvami cvetov.

Monogrami: CR, TG, IG, AC, MR, KO, VB.

.....

Viri naših risb

Risbo štev. 1 nam je poslala gospa **Minka Sovrétova** iz Slovenjgradca; štev. 2.—7. gdč. **Ruža Mateljčičeva** iz Pazina, štev. 8—9. naša nova sotrudnica, g. **Lija Zalaznikova** iz Murske Sobote, štev. 10. g. **Marica Hočevanjeva** iz Kamnika in štev. 11. gospa **Mila Šentjurčeva** iz Slovenjgradca. — Vsem sotrudnicam iskrena hvala in prosimo za nadaljne prispevke!

.....

Pisma naših naročnic.

«Gospodinjstvo kot poklic».

(Gl. članek pod istim naslovom v IV. št. in odgovor v prilogi VII. št.)

Naročnica Frici je podala v VII. štev. Vašega cenj. lista kaj lepe nasvete, kako odpomoči ženi-sužnji. Pravi, da je rešitev v vsaki ženi sami. Lepi so njeni nauki in jih rada priznam. Toda preveč so podobni kuhinjskemu receptu, ki pravi: vzemi toliko jajc, toliko masla, toliko gosjih jeterc itd. Kje naj jih vzamem, ozir. kje naj vzamem denar za nakup mi pa recept ne pove. To se pravi, so ta navodila samo za nekatere privilegirane žene, ki nimajo se boriti z denarnimi težkočami, ampak ki razpolagajo s sredstvi, da napravijo možu stanovanje udobno,

skratka ki jim nič ne manjka do rodbinske sreče, kakor njihova dobra volja. Te žene so pa, po mojem mnenju, že med naročnicami «Ženskega Sveta» v pretežni — manjšini. Prav gotovo je pa njihovo število neznatno če vzamemo, kakor je naša dolžnost, v pošt. vse slov. žene. Vprašanje je silno važno in resno ter se moram samo čuditi, da se je oglasila tozadevno samo ena naročnica. Zato sem se odločila sicer težko, ker zelo nerada pišem — da Vam napišem jaz tozadevno svoje mnenje.

Naj navedem dva primera. Citiram najprej odlomek iz pisma, ki mi ga je pokazala prijateljica, ko sva se razgovarjali o tem kočljivem vprašanju. Pismo se glasi:

VAŽNO NAZNANILO!

Z ozirom na to, da je doslej še vsako leto bila izčrpana vsa naklada «Ženskega Sveta» že v prvi polovici leta, čeravno je bila zvišana drugo leto za 2000, tretjo leto pa za 3500 izvodov, se je uprava odločila letos za izredno veliko naklado, da bi lahko postregla tudi zakasnelim naročnicam z vsemi številkami. Tudi ta, izredno velika naklada je, proti vsakemu pričakovanju, pošla že v januarju. Da ne ostanejo poznejše naročnice brez 1. številke, se je uprava odločila za ponatis prve številke in nadaljno zvišanje naklade, tako, da imamo še nekaj lista v zalogi, medtem ko je še toliko naših žen in deklet potrebnih dobrega čtiva. Prosimo naše prijateljice, naj nam prijavijo novih naročnic in jih obenem opozarjamo na naš oglas na drugem mestu pod «Loterija Ženskega Sveta».

«Moj mož je drž. uradnik, akademsko izobražen. Ima 2000 Din. mes. dohodkov, včasih tudi več, kar mi pa ne pove. Za gospodinjstvo, t. j. hrano, perilo, kurjavo, razsvetljavo, in druge stroške mi da mesečno 1000 Din. Imam tri otroke. Perem, ribam, cepim drva, delam od jutra do noči, in ker je tretje dete staro par mesecev, vstajam tudi ponoči — boljše poglabitve v gospodinjstvo si sploh ne morem misliti. Da s 1000 Din. pet oseb v najdražjem mestu Slovenije ne more izhajati, je uvidevno.

Vsak 1. v mesecu je zame najtežji dan. S solzami v očeh sem prosila moža in mu dokazovala, da ne morem shajati, posebno, ker moram iz tega denarja še odplačevati dolg, ki sva ga naredila za nakup pohištva. Naveličala sem se prošenj in pustim kakor je. Zase nimam nikdar niti 1 Dinar in edini luksus, ki si ga privoščim, je «Ženski Svet.» Kljub temu, da možu nikdar ne tožim o slabih časih, ga ne pripravim do tega, da bi ostal doma in mi delal včasih malo družbe. Kadar že sam nima denarja za tobak in vino ostane doma, toda gre spat. Da gre ženi, ki si je preje sama služila svoj kruh (bila sem uradnica), takšno življenje na živce, je umljivo. Posledice tega čutim sama najbolj. Ker moram zelo štediti, mine včasih po 14 dni, da pridem do večerje. Ker sem slabotna, ne prenesem veliko žgancev in fižola, pa grem rajše lačna spat. Zadnje dete mi je prišlo, radi mojega napore prezgodaj na svet in je slabokrvno, ker nimam sredstev, da bi mu kupila primerne hrane in sem navezana samo na mleko. Bila sem močno, zdravo dekle, da me je marsikatera zavidala; danes sem slaba, nervozna. Koliko lažje bi prenašala svoje gorje, ko bi mož imel vsaj malo uvidevnosti, tako si pa res ne vem pomoči. — Hudo

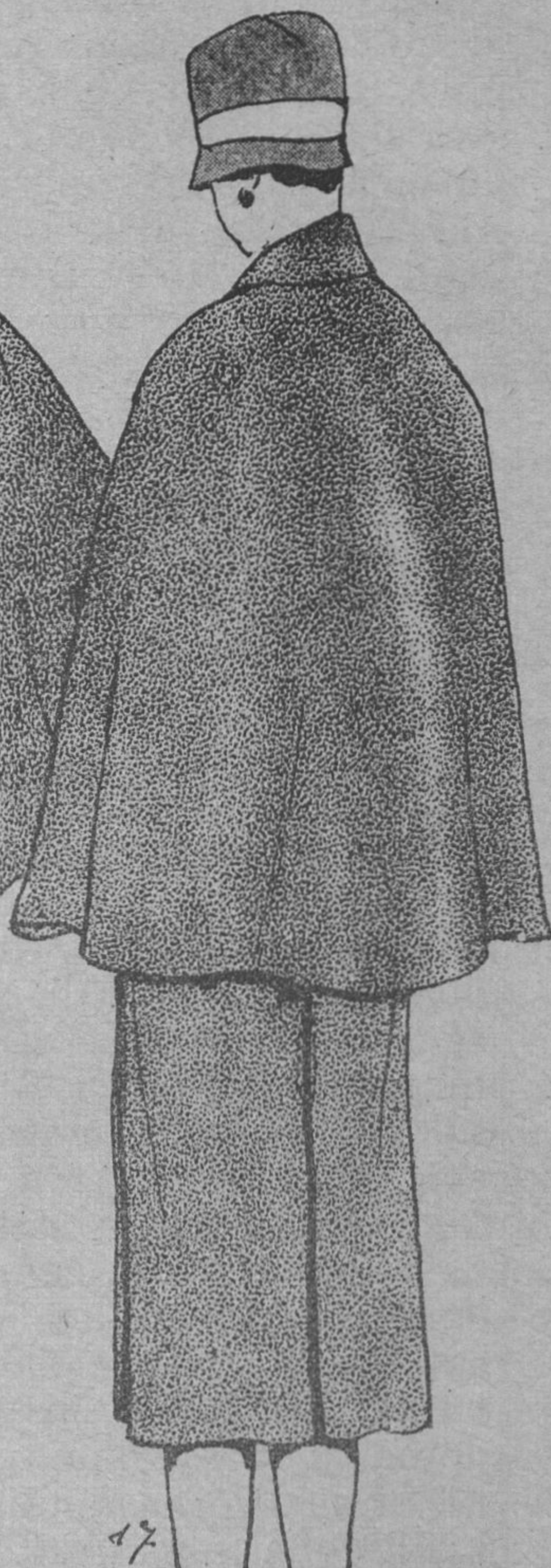
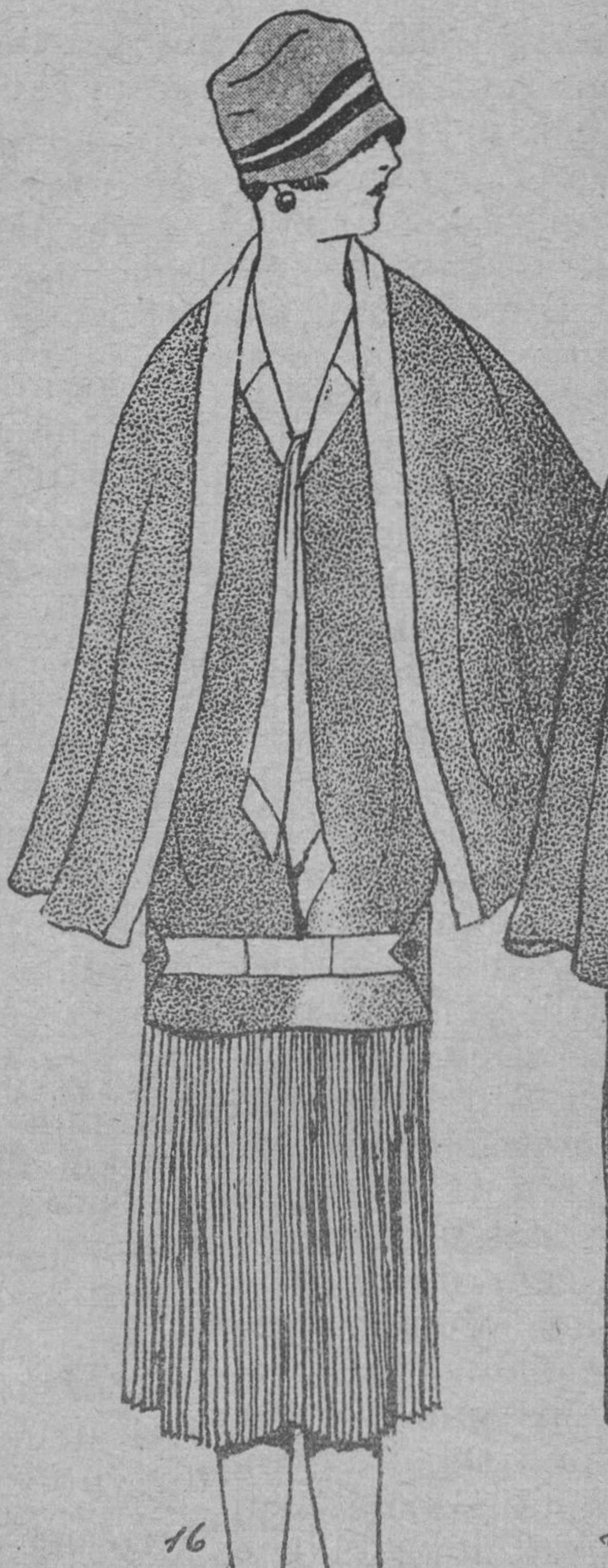
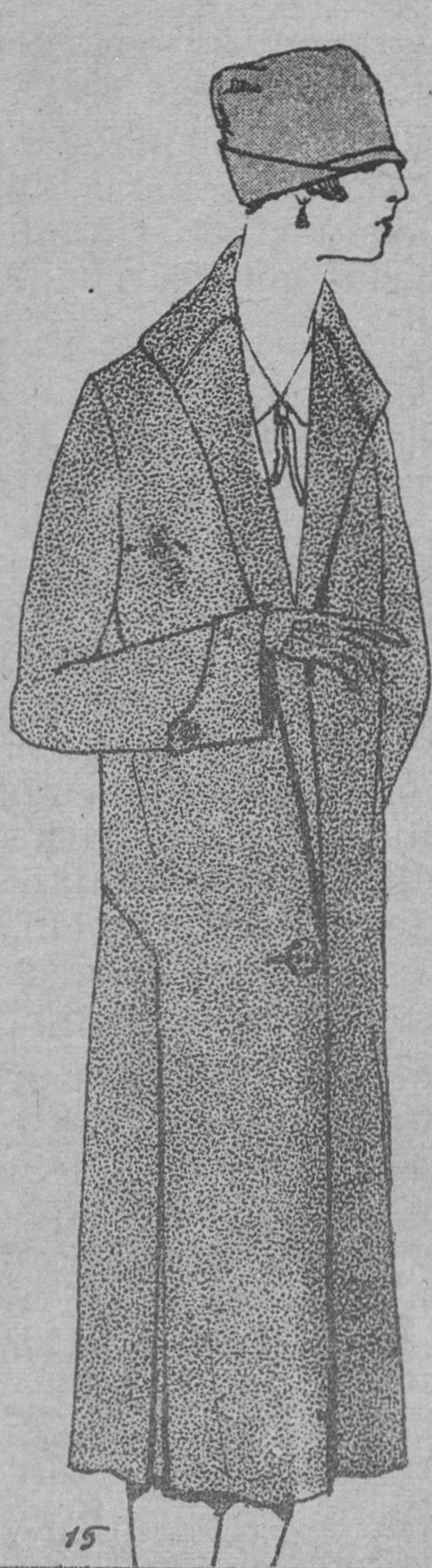
mi je, da ga obtožujem, ker ga imam rada — —.»

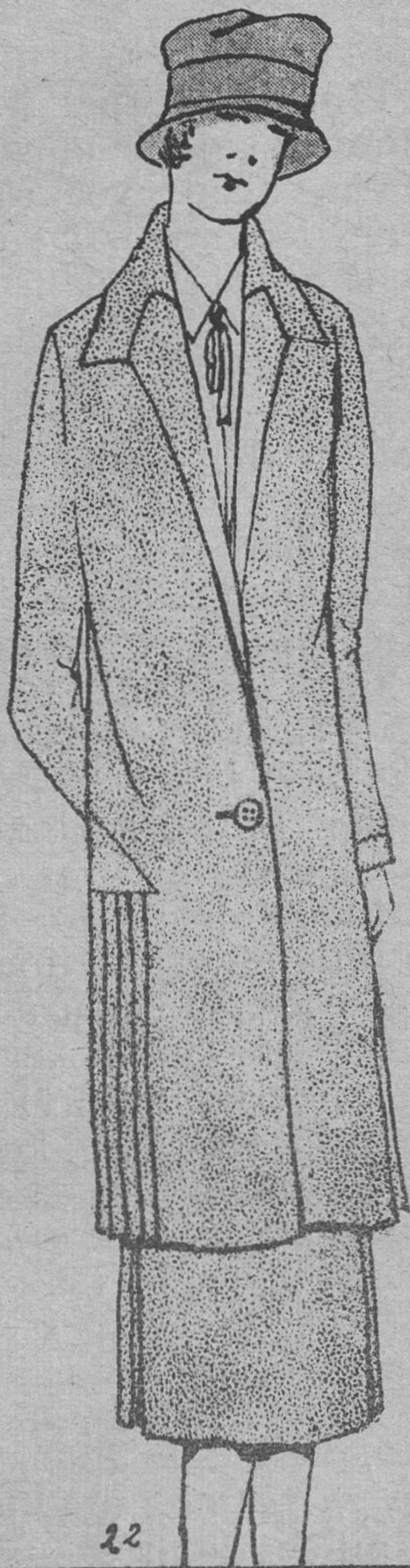
Drugi primer posnemam iz zadnje številke. «Ženskega lista», glasila Zveze delavskih žen in deklet, kjer piše žena nekega rudarja iz Trbovelj.

«Imam 7 otrok. Mož mi prinese mesečne plače 450.— Din., reci in beri štiristopetdeset dinarjev, kakor vidite, 15.— Din. za 9 oseb dnevno. Svetujte mi, kaj naj kuham, da vsaj trikrat dnevno napolnim 9 izstradanih želodcev? Kje je obleka? Čevlji? Šola? Pogled na otroke mi trga srce. Od samih skrbi sem izgubila spanec, zadnje lečilo, ki mi je nekaj ur dnevno lajšalo gorje. Koliko časa bom to prenašala, ne vem. Ako bi videla vseh 7 otrok v grobu, bi legla z veseljem rada k njim.

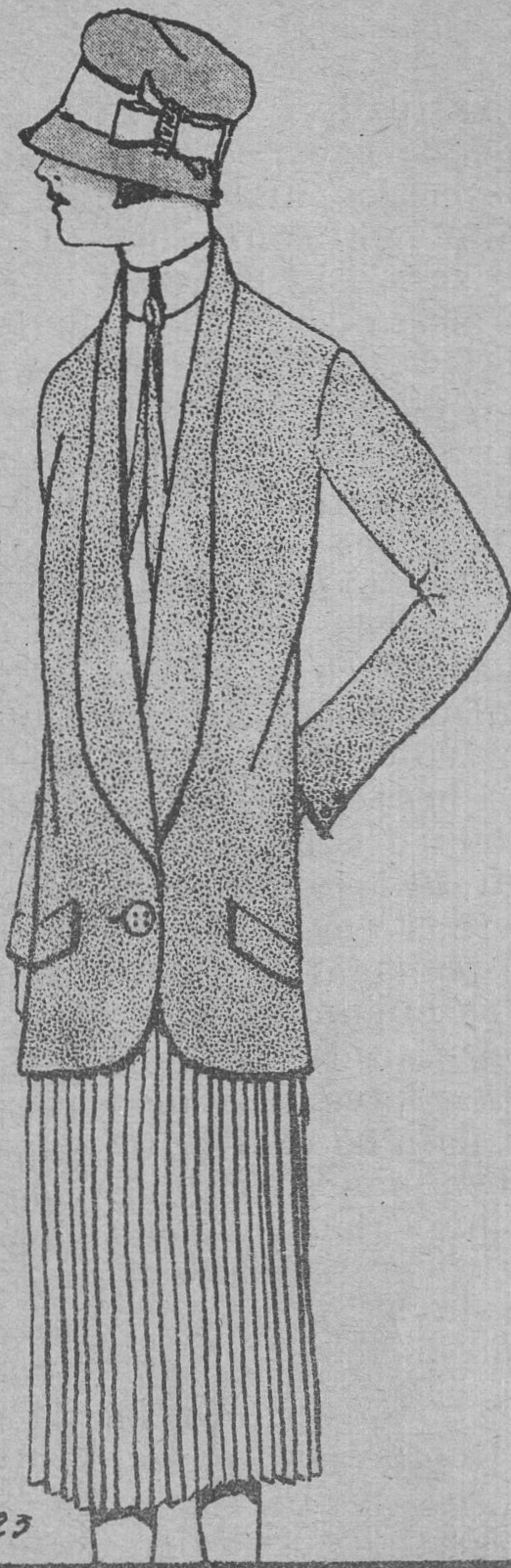
Še predno je trboveljska premogokopna družba odtrgala našim možem draginjske doklade, se je živelo težko, a vsaj živelo se je. Sedaj ko se je našim malčkom odtegnil zadnji košček kruha, naj bi se vsaj materam povedalo tudi za čudodelno navodilo, kako preživeti družino 9 oseb s 15.— Din. dnevno!»

To sta dva primera, prvi iz meščanskih, drugi iz delavskih krogov. Takih primerov je na stotisoče! Ubogi trboveljski delavski ženi ne bo pomagano z nasveti. Naloga delavskih organizacij je, da zastvijo vse svoje moči v odpravo te kričeče bede in krivice. A dolžnost vsakega poštenega človeka, pred vsem pa vsake žene je, da to stremljenje po svojih močeh podpira. Žena pa tudi dejansko lahko pomaga lajšati bedo tem najbednejšim s tem, da se udeležuje pri raznih socialnih društvih in institucijah. Tudi bi bilo dobro, če bi poklicani faktorji opozarjali dekleta, naj ne silijo vse v takšne službe, kjer mislijo, da

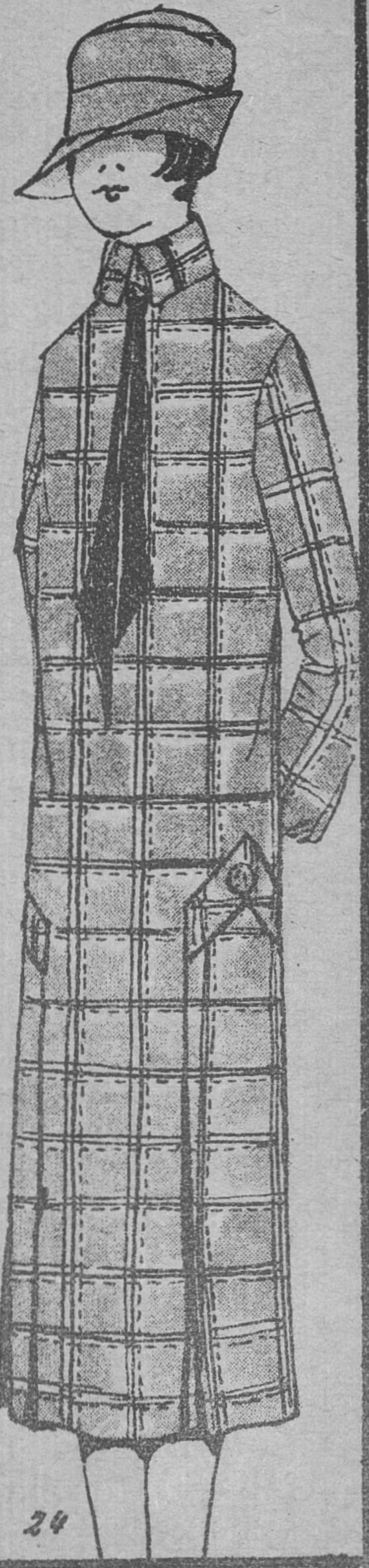

22

23

24

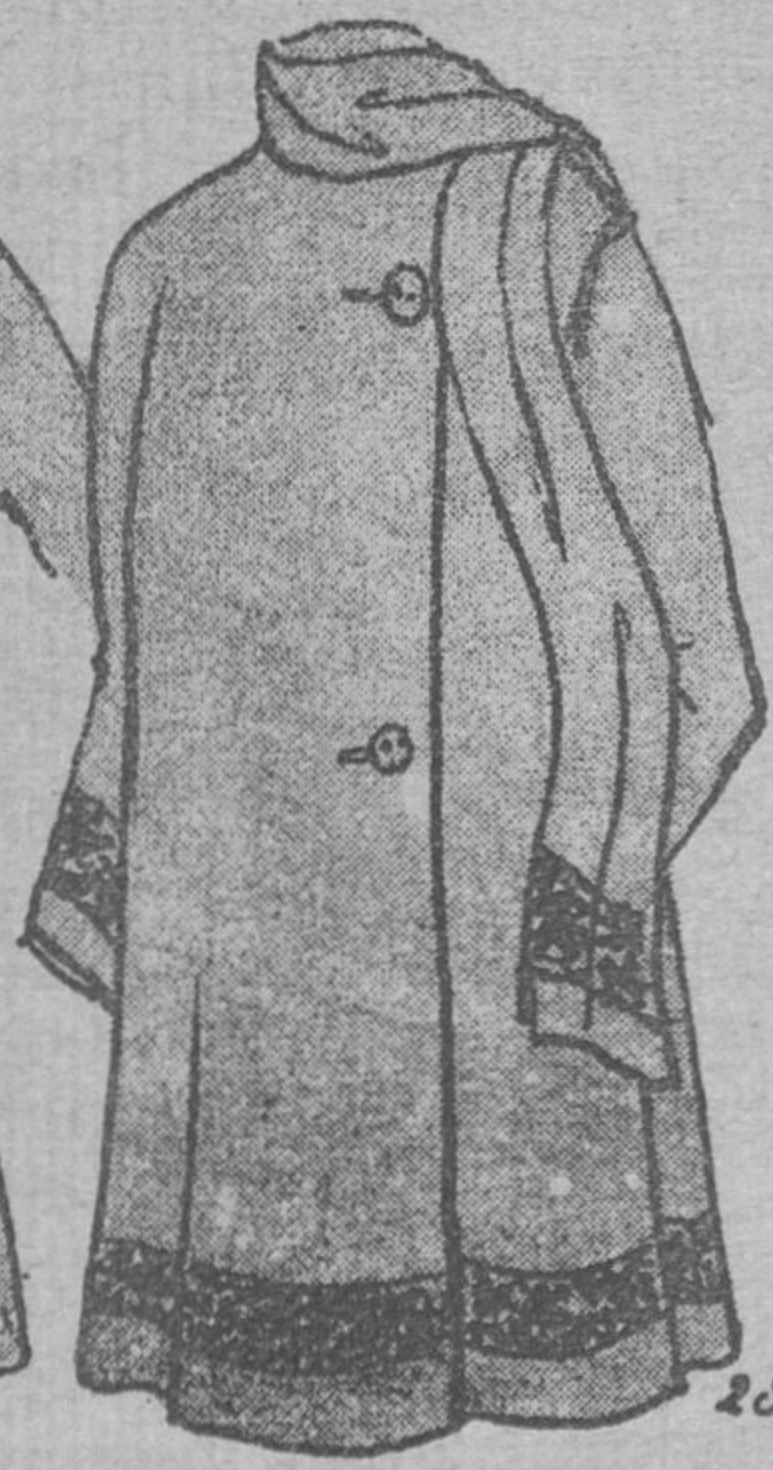
25

26

27

28

bodo na lahko zaslužile, vsaj za toalete, da bodo »gospodične«, ampak naj posvečajo malo več pažnje socijalnim poklicom. Sicer je to vprašanje zase, ki morebiti ne spada na to mesto.

Želim napisati samo še par opazk k prvemu pismu, ozir. primeru. Težko je materijelno stanje omenjene uradniške žene, neznosno je. Toda vse se mi zdi, da bi gospa tudi takšno stanje mnogo lažje in morda celò brez ugovora prenašala, če bi videla, da njen mož sočustvuje ž njo, da upošteva njeno žrtev, če bi ji privoščil prijazno besedo, žrtvoval kako uro, da dela družbo njej in otrokom. Nočem biti toliko predrzna in dostaviti, če bi ji pri kakem delu malo pomagal. — Smo Slovenci! Radi se bijemo na prsa: mi smo kulturni narod! In kdor nas vidi na cesti, v kavarni, v uradih, tu posebno, nam bo tudi pritr-dil, če ni poseben naš sovražnik. Nikar pa ne dajmo tujcu vpogleda v naše družine, sicer se naša visoka kulturna stavba kaj hitro spremeni v pasjo kočico. —

Mislím, da ne bo odveč, če bi hoteli malo razmotrivati, odkod izhaja to zlo. 90% naših žen bo vzkliknilo: od moža! Jaz sem drugačnega mnjenja! Vsa čast Tebi, slovenska mati! Velike so Tvoje zasluge in veliko je Tvoje trpljenje! Zdi se mi pa, da greši nad Teboj in nad narodom, kdor Te samo povelečuje in Ti ne pokaže tudi Tvojih — napak! Vprašam Te mati, kako si vzgojila svojega sina? Ko si se ti, kmečka ali de-

lavska žena, pehala od jutra do noči s težkim delom, pri katerem so Ti v znoju svojega obraza pomagale Tvoje hčere, večkrat celo v najnežnejši mladosti, je Tvoj sin, študent na počitnicah, ležal v senci in zdehal. Ni videl, da ne moreš sama naložiti težke butare na rame, da ne moreš razklati debelega polena in ga nisi pozvala, da Ti pomore. Če ga je sestra poklicala na pomoč, si se zjezila: kaj on naj bi delal to delo, on ki bo gospod! In Tvoja hči, predno gre zjutraj v tovarno, da Ti prinese zaslužek v družino, mora očistiti čevlje in obleko bratu — gospodu praktikantu, ki ne zasluži niti zase. In ko objestni brat zmerja sestro v zahvalo z »budalo« in raznimi sličnimi nadevki, nimaš besede v posvarilo. In Ti, uradniška žena: ko so se rušili vsi vogli Tvojega doma, ko si prekladala dolgove z rame na ramo, ko si živela po cele tedne ob skodelici kave, Tvoj ljubljeneec ni smel nič vedeti o tem, njega je vsak večer čakala okusna večerja, ki si jo, lačna, pogrevala in ga čakala ž njo pozno v noč. Znala si vedno najti toliko, da mu je bilo dovolj za cigarete, za vino, za modno kravato in šimi-čevlje in še za kaj drugega. Zdaj mi povej, mati, kako naj Tvoj sin pozneje razume bedo in gorje v svoji družini? Odkod naj vzame smisel za težave svoje žene, svoje družine, svojega naroda? Roko na srce, mati: Ti si sejala, druga bo žela; hvaležna Ti ne bo. Dal Bog, da bi bila ona druga vsaj toliko pametna, da bi

LOTERIJA «ŽENSKEGA SVETA».

Vsaka naročnica, ki je poravnala svojo celoletno naročnino za tekoče leto in nam pridobi do konca septembra vsaj eno novo naročnico, ki tudi plača naročnino vsaj za $\frac{1}{2}$ leta, dobí toliko tola, kakor tudi nova naročnica svojo številko. Te številke bodo izžrebane v prvi polovici oktobra in dobi vsaka pedeseta številka lep dar, in sicer garnituro perila (po dva komada), ukrojeno in narisano, prt, zaveso istotako narisane, ali slično.

se sama izognila napaki, ki si jo reč da je rešitev v vsaki ženi. Ti zakrivila, da bi je pri vzgoji svojega sina ne vodila le slepa ljubezen, ampak tudi razsodnost in čut odgovornosti do tistih, ki bodo želi, kar ona zdaj seje.

Tako sem jaz razumela opazko naročnice Frici na vprašanje: Kako odpomoči ženi-sužnji, nam- Zavedam se, da se s tem nisem dotaknila glavnega vprašanja samega: »Gospodinjstvo kot poklic«, mislim pa, da sem govorila marsikateri ženi iz srca. Na reševanje gorenjega vprašanja pa pozivljam naše praktične gospodinje. **M.**

RAZGOVORI.

ODGOVORI.

M. Z. Najenostavnejši način risanja vzorčkov na blago je sledeči: Položimo prozoren, toda močan papir na risbo v prilogi ter točno prerisemo, najbolje s črnilom. To risbo položimo na blago, ki mora biti lepo zlikano, nategnjeno ter točno začrtano s črno nitko, kje ima priti risba. Na eni strani pritrdimo risbo z iglami, da se ne zgane (seveda zabodemo igle izven risbe) ter vtaknemo spodaj papir »indigo«, ki ga dobimo v vsaki trgovini s papirjem. Ta papir je temno moder in na eni strani pušča barvo, ako pišemo po njem. Vtaknemo torej papir med risbo in blago tako, da pride barvana stran na blago. Nato pripnemo vse skupaj še na drugi strani, ali položimo na rob risbe kak težek predmet, da se risba ne zgane. Ko smo tako vse lepo pripravili, prerisemo risbo še enkrat s trdim svinčnikom. Poskusite to prej na kak drug košček blaga, da se delu privadite.

Štefi Kobilka, Trbovlje. Sv. Melita je 4. aprila. Ime je grškega izvora in pomeni čebela ali »medenosladka«.

Vanda. Zdravil ne moremo nasvetovati za nobeno bolezen, to sme storiti samo zdravnik, ki more prej ugotoviti, kakšni so vzroki bolezni. Tudi zdravnika Vam na tem mestu ne moremo imenovati. To storimo le v pismu, če nam pošljete svoj pravi naslov in znamko za odgovor.

Ana P. Izberite kakšen praktičen predmet. Ročno delo naj bo praktično, tako, da ko ga človek vidi, mu ne šine takoj na misel: »koliko truda zastonj.« Kvačkane prevlake za cvetlične lončke so nesmisel. Saj morate lončke »slačiti« vsakokrat predno zalijete cvetlico. Tisti nemški list je sicer dober, toda v vseh listih te vrste bodele našli mnogo stvari, ki so nepotrebne in neokusne. Tako n. pr. šopki iz kvačkanih volnenih in svilenih cvetlic pričajo pač o spretnosti in potrpežljivosti one, ki jih je naredila, nikakor pa ne o njenem dobrem okusu, ker je tak šopek samo za pod steklo, sicer se nabere prahu in postane v par dneh naravnost odvraten. Sveža zelena vejica v priprosti vasi je stokrat lepša in prijetnejša za oči.

Nikar ne kvačkajte si bluže ali obleke iz debele volne — s kratkimi rokavi. Predno začnete takšno večje delo morate pomisliti, čemu vam služi. Če mislite obleko nositi poleti, naj ima kratke rokave, toda potem vzemite tanko volno svetle barve. Če pa si mislite napraviti debelo zimsko obleko, napravite jo z dolgimi rokavi.

Raf. Šebenik Trnovo. Odkod smo mogli znati, da ste Vi strokovnjak? V Vašem pismu niste tega navedli. Ste pač popravili napako, ki je bila v naši notici o jelkinem češarku, toda, ker mi nismo strokovnjaki in nismo vedeli, kdo ima prav, Vi ali naš prvi dopisnik in posebno še, ker je šlo pri Vas za stavo, smo se obrnili na nam poznanega strokovnjaka, ki nam je stvar pojasnil. Obžalujemo, da niste v prvem Vašem pismu omenili, da ste kompetentni v tej zadevi. Prihranili bi nam bili trud in zavest, da smo Vas užalili. Upamo pa, da ni bilo tako tudo in da ste nam »žalitev« medtem že oprostili — sicer si bomo res mislili, da so med našimi čitatelji zastopniki močnega spola še bolj rahločutni nego je glede občutljivosti toliko kritizirani »nežni spol«. — Tudi se nam zdi, da so Vam užaljenost sugerirali Vaši prijatelji, ker so izgubili stavo! — Pozdravljeni, pa nič ne zamerite!

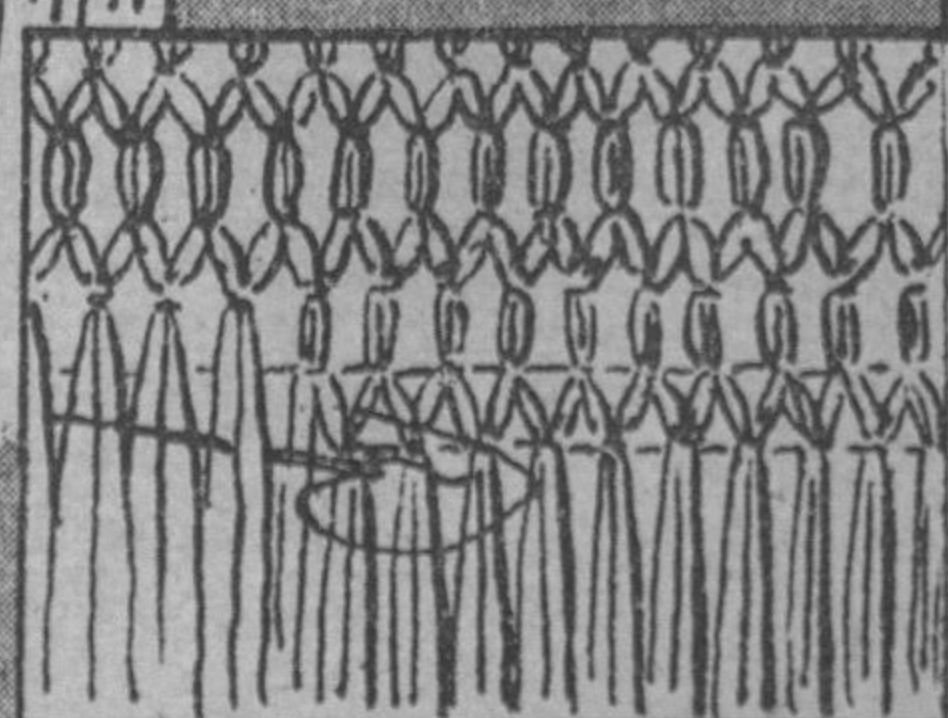
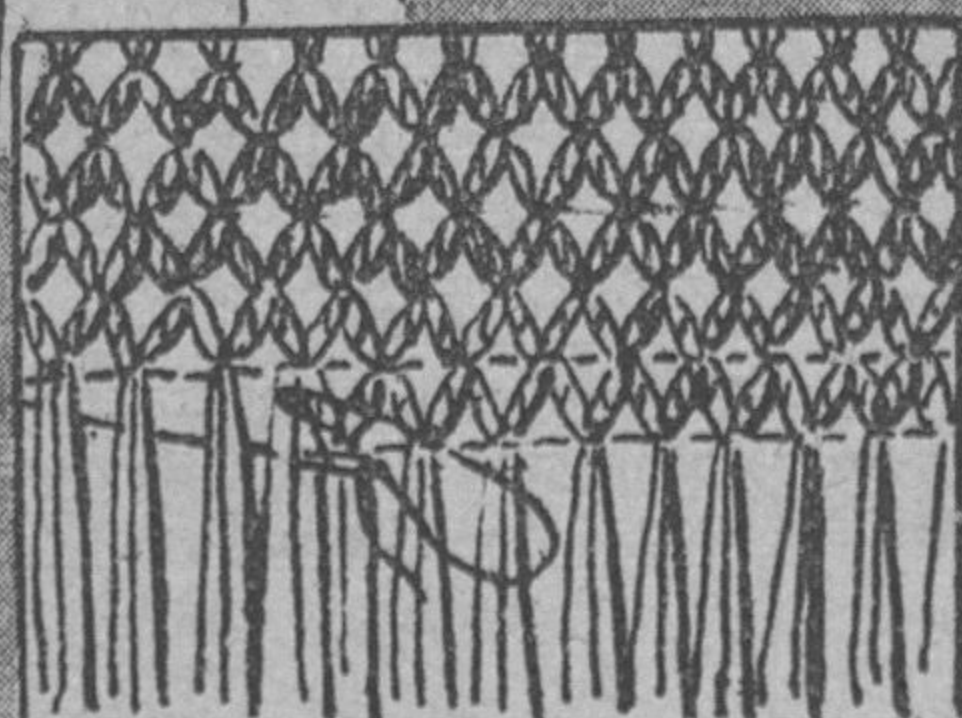
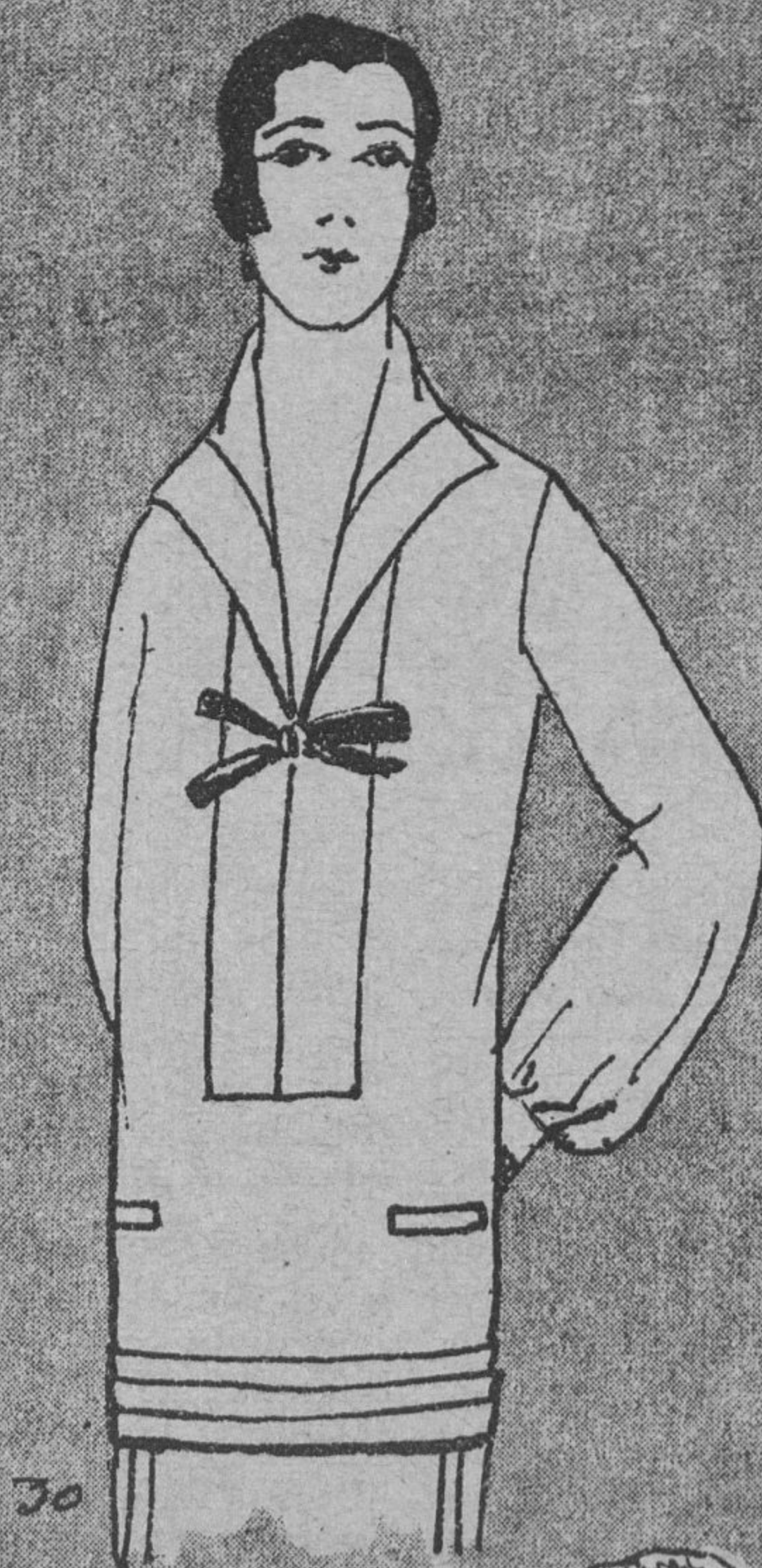
VPRAŠANJA.

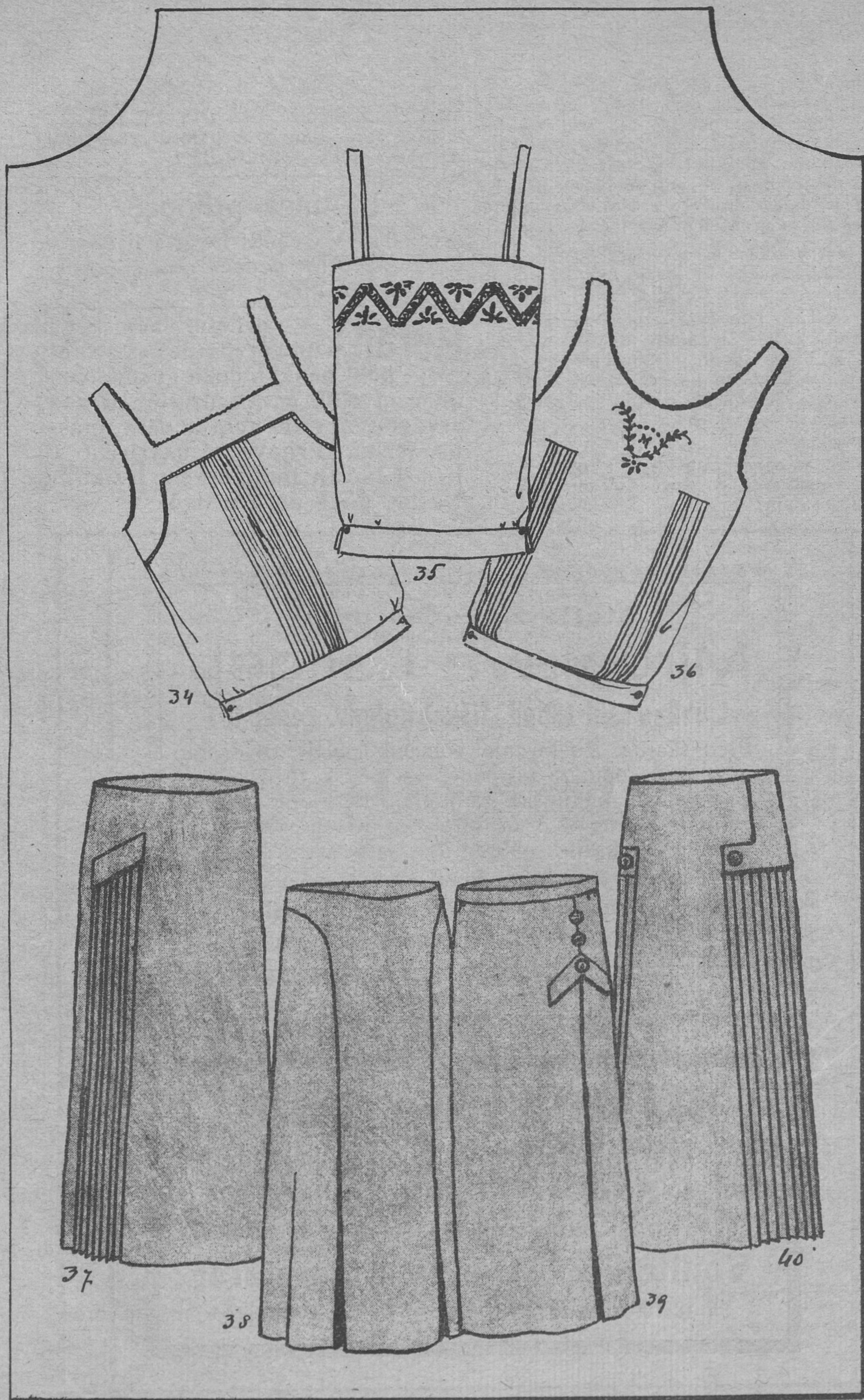
1. Bi li mogla katera izmed cen. naročnic mi navesti, kako naj ravnam s kruhom, da mi ne bode pred teden dni zadahnil (skisal) če tudi ga imam v kleti. **Marija M.**

Dr. Krekova gospodinjstva šola v Zg. Šiški pri Ljubljani, ki je bila l. 1913. ustanovljena in ki je do sedaj stanovala v najeti hiši v Šelenburgovi ulici, se je preselila na svoje lastno posestvo v Zg. Šiški pri Ljubljani.

Legat posestva je krasna, zdrava, ob gradu park in poleg velik vrt. Ta gospodinjstva šola pripada k meščansko-gospodinjstkim šolam in ima pravico javnosti.

Šola obsega celodnevno desetmesečno gospodinjstvo šolo, posebne kuharske tečaje za boljšo kuho zvečer in v počitnicah, kakor tudi tečaje za konzerviranje sadja in zelenjavi.

Glavni predmeti so: kuha, serviranje, šivanje, gospodinjska opravila in vrtnarstvo; razen tega se pa poučuje še: vzgojeslovje, slovenščina, računstvo z gospodinjskim knjigovodstvom, zdravjeslovje, državoznanstvo; hranoslovje, nauk o gospodinjstvu itd. Na željo se dajejo posebne ure za francoščino, angleščino, nemščino in klavir.

V tem kratkem času svojega obstoja šteje gospodinjska šola do sedaj že 700 absolventinj.

V šolskem letu 1925—26 je morala gospodinjska šola prekiniti s poukom radi ovir, ki jih je stavilo stanovanjsko sodišče vselitvi v kupljeno posestvo. Letošnje šolsko leto 1926—27 pa prične gospodinjska šola zopet s poukom in sicer 1. septembra t. l.

Prospekti na razpolago. Priglase prejema vodstvo dr. Krekove gospodinjske šole v Zg. Šiški pri Ljubljani. Sprejme se pa le

gotovo število učenk in zato naj se reflektantke javijo čim preje. **M. Viktorija Chromý.**

Radi pomanjkanja prostora priobčimo darove v prihodnji številki.

Listnica priloge.

N a d a - V e r a. Risbe prejeli. Hvala. Nekatere prav čedne, druge popravimo. Le pošljite še kaj.

Meran: V družini nemškega profesorja dobi nekaj mladih gospodičen ljubeznivo in dobro oskrbo. Hrana prvovrstna, vrtna terasa, park, glasba, jeziki. (Prijava se naprošajo v nemškem ali italijanskem jeziku. - Naslov pove upravništvo.

Ateljé za ročna dela

Miroslava Leitgeb

Ljubljana VII (Spod. Šiška) Kolodv. cesta 181

Predtiskarija, izdelovanje volnenih oblek za dame in otroke, jopic za gospode, vseh vrst ročna dela za sobne in kuhinjske garniture, izdelovanje perila. Opreme za neveste in otroke. - Krasni vzorci za vezenje damskih oblek in plaščev. — Zaloga potrebščin za ročna dela.

Strokovni nasveti in navodila brezplačno.

Vzorci se izdelujejo v lastnem oddelku za risanje.

Prvovrstna šola

za krojenje, šivanje, ročno in strojno vezenje, izdelovanje klobukov. Istotam KROJAČNICA in MODNI SALON. - Začetek tečajev 5. januarja.

Voditeljica: Donda Klampferer

v TRSTU, ulica Lavatoio 5 vogal ulice XXX Ottobre

Modno poročilo.

Novosti za prihajajočo sezono se javljajo bolj v malenkostih. Moda ne dela danes nobenih drznih skokov, počasi se spreminja, da ji lahko sledijo tudi one, ki se težko poprimejo novosti in predvsem one — in te so gotovo povsod v večini — ki so radi vedno moderne, a jim sredstva ne dovoljujejo prevelikih in prepogostih sprememb.

Oglejmo si najprej novosti v barvah. Za moderno ženo je, vsaj kar se tiče obleke, znani pregovor: «spoštuj starost» že davno prišel ob vsako veljavo. V modnih listih je model z nadpisom: «za starejše dame» že zelo redka prikazen. Danes sploh nimamo več starih dam in vsak model je za vsako starost. Kratko krilo, gol vrat je splošno pravilo za vse. Današnja žena hoče biti dolgo mlada, kar se tudi večkrat posreči, in k čemur pripomorejo v ne majhni meri tudi kratki lasje. Naravno je, da žena v svojem mladostnem razpoloženju ljubi pestre, močne barve in so mestne ulice tudi v zimi podobne pisanim vrtnim gredicam. Tudi letošnja zima bo pestra; posebno mnogo bomo videli vinsko rdeče barve v vseh nijansah od svetle do najtemnejše. Vendar prorokujejo modni izvedenci za to sezono mnogo črnine za dnevne, posebno pa za večerne obleke. Marsikatera bo s posebnim zadoščenjem sprejela na znanje, da je moda po daljšem času spet sprejela temno modro barvo, ki je bila vedno priljubljena in večini obrazov prav lepo pristoja. Vse lanske barve bodo spet prišle na površje, samo da bodo letos malo bolj zamolkle.

Med raznimi volnenimi tkaninami, katerih imena ne bomo naštevati — da se spet ne zamerimo našim čitateljicam, ker prinašamo preveč tujk — bomo letos prav pogostoma srečali baržun (žamet). Dobili ga bomo v

velikanskih množinah in v vseh mogočih barvah. Angleški baržun, ki je zelo trpežen, svilen baržun, vzorčast, damaskiran, ali samo vtkan v velikih vzorcih na tankem muselinu, krepu in slično za večerne obleke.

Kot posebnost bomo videli poleg raznih lamé (srebrnih, zlatih in drugobarvnih metalnih tkanin) za večerne obleke, tudi volnena blaga pretkana z metalnimi nitkami za podnevne in celo za — športne obleke.

Naj preidemo k predmetu, ki je marsikateri najbolj pri srcu, ko se bliža zima, h — kožuhovini! In kako ne, saj si ne moremo misliti obleke, oziroma plašča v letošnji zimski sezoni, ki bi ne imel vsaj skromnega ovratnika in manšet iz kože. In kakšne kože! Astrahan (kože mrtvorojenega jagnjeta) oposun, vidra, hermelin, lisica, gazela, tiger, leopard, medved, krt, polh, koza, ovca, celo žrebe mora dati svojo kožo, da se ž njo ponaša modna žena. Uboge živali! Škoda le, da ne morejo vedeti, kako drago moramo plačevati njihovo kožo, morda bi jim to bilo v tolažbo. Največji trpin pa je brez dvoma — zajec. Kajti on mora dati svojo kožo za vidro, hermelina, lisico, tigra, leoparda in še nešteto drugih krzen za one, ki si ne morejo kupiti pravih. A ne le to: kakor pustno šemo ga barvajo z vsemi mogočnimi barvami: rdeče, rumeno, zeleno, vijoličasto i. t. d. zvijajo in brijejo in na vse načine ga mrcvariijo. Revež zajček, zastonj ni bil strahopetec od pamti-veka. Gotovo je slutil, kaj ga še vse čaka.

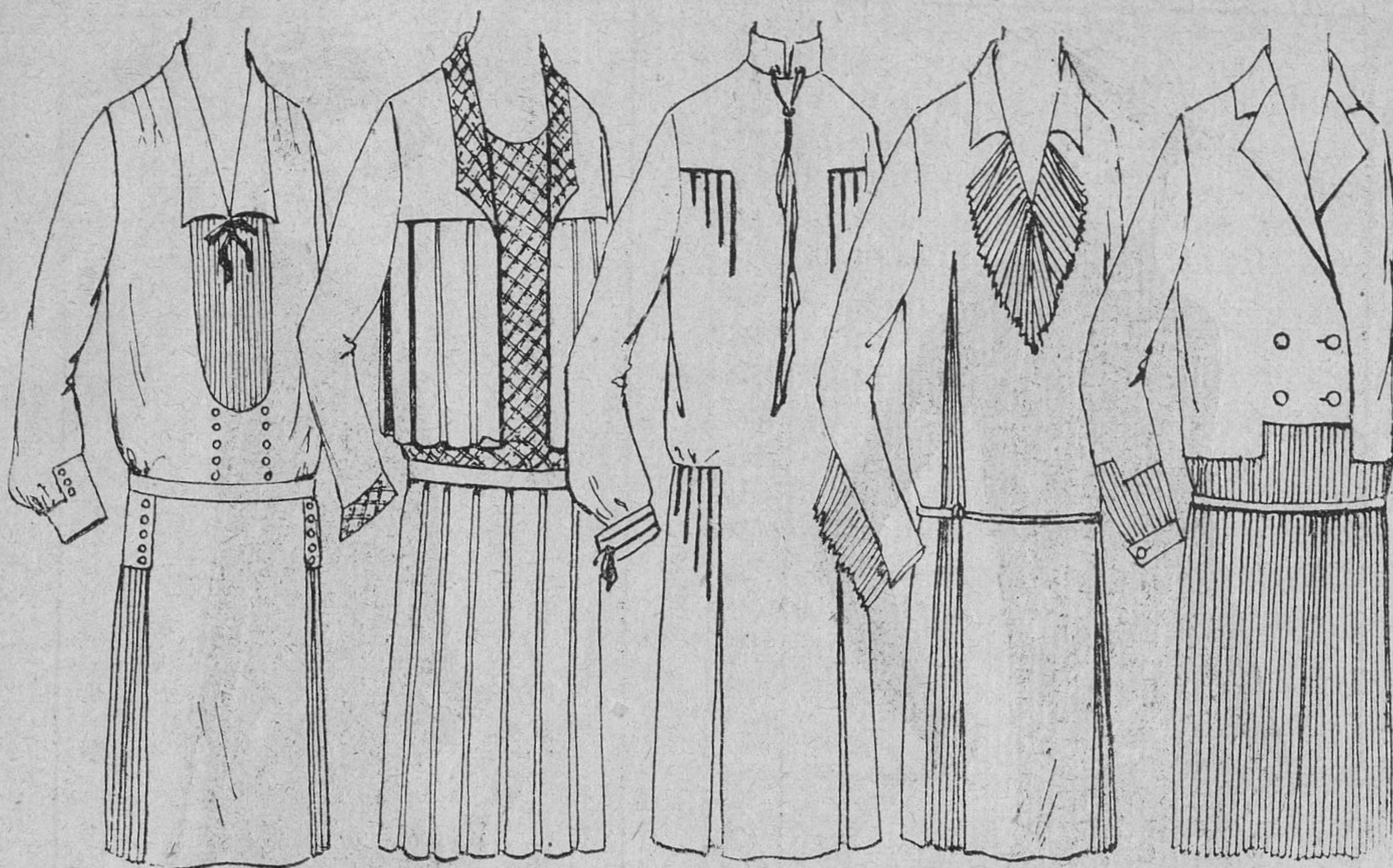
Kakor smo videli, kar se kožuhovine tiče, moda letos ne skopari. Nekaj si že lahko izberemo: če ne bo skungs, bo astrahan, ali vidra, ali lisica; če pa lisica ne bo, bo zajček, pretvorjen v enega izmed teh imenitnikov. Zelen ali rdeč zajček bo pa zahteval posebno opreznost pri uporabi.

Naj tu še omenimo, da se bode uporabljala koža tudi v ozkih pasovih ne le pri plaščih, temveč tudi pri raznih oblekah in celo pri bluzah.

Prijetno spremembo v črti oblek nam nudi najnovejša moda v razširjeni obliki ob pasu, na način bluze. (Gl. modele šte. 1 in 6). Ta oblika bo posebno dobrodošla postavam z močnimi boki, ki se ne zapazijo tako izpod ohlapne bluze. Krila so ozka, večinoma samo na videz ozka, t. j. s skritimi gubami, ki ohranijo postavi vitkost, a obenem omogočijo svoboden korak.

Plašči so večinoma dolgi kakor krilo. Vidiijo se lepi modeli, enostavni v črti, toda precizno izdelani. Nosili se bodo dvojne vrste ovratniki, stoječi in v obliki šala; oboji so včasih iz istega iz tega blaga, često iz kožuhovine. Mnogo se vidiijo tudi karirani ovratniki in manšete na gladkem plašču. Ti plašči so brez podloge, iz debelega blaga, ki ima dvojno lice, na eni strani gladko, na drugi karirano.

Poleg običajnih dolgih kožuhov vidimo često tričetrtinske. Večinoma so sestavljeni iz dveh vrst kožuhovine. Nosile se bodo tudi kratke jope iz krzna, v obliki bluze z ozkim usnjatim pasom. Sukneni ali baržunasti plašči, podloženi od znotraj z obritim zajčkom ali drugim krznom s kratko dlako, so zelo moderni.

Štev. 1—5. Enostavne jesenske in zimske obleke iz tankega sukna, volnenega muselina ali baržuna.

K števil. 2. je kroj na krojni poli. Opazke h kroju: prednik in zadnik za spodnjo, karirano bluzo se podaljša po potrebi, istotako naloženi del vrhnje bluze, ki se obleče posebej. Od naloženega dela prinašamo samo sprednji del, zadnji del se napravi istotako,

samo v primerni širini. Krilo se ukroji ravno in naloži v gube, kakor vrhnja bluzo.

Obleka števil. 3 je primerna za baržun, istotako števil. 4, ki je zelo lepa iz temnega, rujavkasto zelenega baržuna, plisirani deli in cvratnik pa iz svetlo rujavkaste svile. Tudi zadnja obleka se lahko sestavi iz baržuna in volnenega muselina ali svile enake barve. Jopa baržunasta, krilo, spodnji del rokavov, ovratnik in reverji pa svileni.

Moda na deželi.

Parkrat so nam prišle pripombe naših naročnic z dežele, da se pri naših poročilih o modi prav nič ne oziramo na svoje kmečke naročnice. Hočemo zato napisati danes par misli o kmečki noši, ne o modi za deželo, ker kmet ne pozna mode in moda je samo ena.

Že od starodavnih časov je meščanska moda uplivala na kmečko nošo. Ako opazujemo natanko stare narodne noše kateregakoli plemena, najdemo v njih sledove meščanske mode iz vseh mogočih dob. Kmečka žena je vedno jemala od meščanke, kar ji je bilo najbolj všeč in kar se ji je zdelo najbolj prikladno za njen stan. Tudi tkanine za svoje obleke si je izbirala po mestni modi; zato vidimo pri starih nošah poleg debelega domačega platna najfinejšo svilo, krasen baržun, dragocene čipke itd. Kmečka žena, ki si je šila svojo obleko sama, vezla na njej dolge zimske večere, jo je tembolj cenila in jo oblekla samo ob nedeljah in praznikih,

	ENA	ZA SVILO IN VOLNO	
--	------------	-------------------	--

Štev. 6. Elegantna popoldanska obleka iz črnega baržuna, ovratnik in rokavi obrobjeni z belim ali rumenkastim krznom.

Štev. 7. Moderni plašč iz temnega baržuna, zadnik v obliki pelerine. Ovratik in zapestja iz svetle kožuhoine.

tako, da ji je obleka trajala dolgo vrsto let, večkrat celo življenjsko dobo in jo je po njej nosila še hčerka. Naravno, da te obleke niso bile podvržene modi, ostale so vedno iste in po enem lepem vzorcu si je krojila obleke cela vas, cela okolica, in so tako nastale razne krajevne noše, kakor jih razlikujemo danes.

Danes se tudi na kmetih ne delajo več takšne dragocene obleke, ne hranijo se več od roda do roda in so vsled večjega stika z mestom tudi bolj podvržene uplivu sodobne mode. Pač pa vidimo, da se je v mnogih krajih na kmetih še ohranil nek poseben temeljni kroj, ki je pa zelo

Kako rišemo na svilo z okvarelnimi barvami. — Zanimalo bode gotovo več čitateljic, kako bi se dalo to napraviti pri današnji modi, — ki ima veliko naklonjenost za tako barvano slikanje, — ne da se razmaže in razlije barva po svili. — Rabiti moramo v to «gomme adragante», ki jo dobimo v lekarni. — Na en kozarec vode moramo računati 1 kavno žličico omenjene «gomme adragante», katero raztopimo v vodi na sopari in jo kuhamo eno uro, potem jo pa rabimo za mešanje barv. — Ako je eventuelno pregosta, smemo dostaviti še čiste vode. — Barvanje na ta način je početkoma malo sitno, ali z malo truda in nekaj vaje se dosežejo prav lepi vspehi.

ENA ZA SVILO IN VOLNO

Štev. 8. Zimski plašč, okrašen z ozkimi progami iz enakega blaga, ki segajo ob pasu zadaj preko celega hrbta. Dolg ovratnik iz kozuhovine.

Štev. 9. Zimski plašč iz mehkega volnega blaga. Del prednika je položen v gube, zadnik popolnoma gladek. Ob vratu in zapestju krzno.

Glej kroj na krojni poli.

različen. Ponekod nosijo ženske široka krila iz ravnih pol, prišita ob pasu na ozek život. Drugod imajo krilo posebej nabrano na pas in ga oblečejo nad bluzo; spet drugod nosijo bluze nad krilom včasih daljše, včasih krajše. V tržaški okolici nosijo nekatere žene še vedno krilo pritrjeno na modrček brez rokavov, vrhu pa jopo ukrojeno po životu, pod pasom precej široko, nekaj takozvani «paletó». Ponekod nosijo predpasnike, drugod pa ne. Istotako je z rutami ob vratu in na glavi.

Po teh naših izvajanjih bo našim čitateljicam na kmetih jasno, da ne moremo pisati o kaki «modi» na kmetih in tudi ne prinašati krojev. Ker če bi opisali lepo sedanjo kmečko obleko iz enega okraja, bi to bilo samo za tisti okraj, drugim ne bi koristilo.

Hočemo zato podati nekoliko splošnih opomb h kmečki obleki. Da mora biti kmečka obleka v prvi vrsti trpežna, je naravno, ker mora kmečka žena v vsakem vremenu na cesto in si ne more kupovati vsaki hip druge obleke. Takozvane «modne» barve se moramo izogniti pri kmečki obleki. Šivilje na kmetih naj se držijo temeljnega kroja, ki je v

Štev. 10. Za lepe jesenske dneve je kaj prikladna ta obleka [s pelerino, sestavljena iz dvojnega blaga in sicer: krilo in pelerina iz kaziranega volnenega blaga, bluza pa in podloga k pelerini iz svile. Ovratnik iz krzna. Ne smemo pozabiti; da pelerina pristaja le visokim postavam. Posebno elegantna je pelerina, če je zadaj daljša nego spredaj.

Štev. 11. Enostaven plašč s stoječim dvojnimi ovratnikom, svilena obleka s plisiranim krilom enake barve, kakor je podloga na plašču.

tistem kraju običajen, kako malenkost v nakitu lahko posnamejo po sodobni meščanski modi. Tudi bi bilo dobro, da starim ženicam, ki drsajo svoja dolga prila po blatu in prahu, ista za par cm skrajšajo. Marsikatero nosijo rade nalašč tako dolga krila, ker se izpod njih ne vidijo nikdar očiščeni čevlji in večno luknjaste nogavice.

Posebno pa nekaj moramo poudariti: obleka, ki ni meščanska, izgubi mnogo, ako nima predpasnika. Ruta na glavi zahteva tudi predpasnik. Pisana ruta, pisan predpasnik da brhkemu kmečkemu dekletu poseben čar, in bi bilo le želeli, da se naša dekleta po deželi, ki se ne nosijo po mestni modi, držijo kolikor mogoče starih navad. Ali mestna ali kmečka obleka. Polovičarstvo ni prijetno za oči.

Želeli bi dobiti par slik sedanjih noš na kmetih, in bomo zelo hvaležni, ako nam katera naših čitateljic pošlje kako takšno sliko, ki se ji seveda, v kratkem času nepokvarjena povrne.

M. M.

Štev. 12. Praktična volnena jopica kvačkana s tuniškim vbodom po načrtu štev. 17 na krojni poli. Kvačkati začnemo hrbet spodaj (a-a na načrtu); pri b-b nasujemo za rokav. Od vratu naprej kvačkamo samo polovico, ko to dokončamo, napravimo še drugo. Borduro se dela obenem okrog in okrog. Nato sešijemo jopo pod pazduho in jo obrobimo z enostavnimi čipkami, enake barve kakor je bordura. Ovratnik in manšete kvačkamo kar na jopico in sicer kvačkamo borduro z enostavnim nizkim vbodom, vbodemo navzad. Za jopico vzamemo volno dvojne barve: sivo-oranžno, belo-rujavo, rujavo-rumena, ali katere koli druge barve, ki se ujemajo.

Načrt in popis nam je poslala ga, Mara Cezarjeva.

Štev. 13. Obleka iz modnega ševjota za malega dečka.

Štev. 14. Predpasnik iz dvojnega blaga za 4-letno deklico.

Glej kroj na krojni poli.

Štev. 15. Obleka za deklico 6—10 let. Kri-
lo iz temno modrega ševjota je prišito k mo-
drčku iz karirane volne svetlih barv. Jopica
iz ševjota je enostavna, ima kariran ovrat-
nik, našivke ob žepih ter manšete.

Štev. 16. Enostavna obleka za šolske de-
klice.

Štev. 17. Plašček iz svetlorujavega sukna za deklice 4—6 let.

Štev. 18. Rdeč plašček za malo deklico, obrobljen s sivo kožuhovino ob vratu in ob zapestjih.

Štev. 19. Plašček iz dvojega sukna za deklice 2—5 let.

Štev. 20. Enostaven zimski plašč za šol-

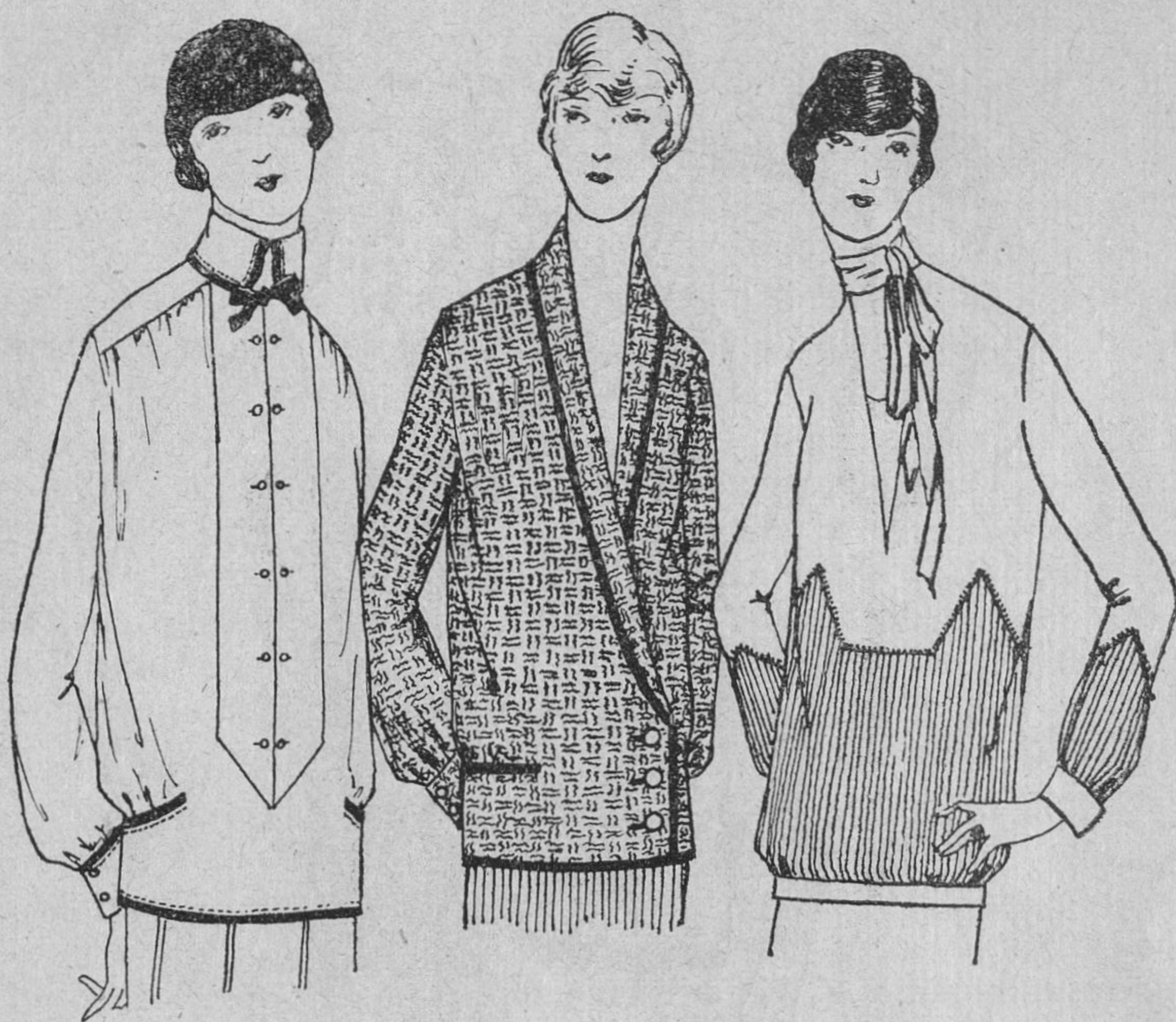
ske deklice. Kroj za 6-letno deklico na krojni poli.

Štev. 21. Plašč iz sukna z dvojnimi licem. Ovrtnik, reverji in manšete iz obrnjenega blaga. Zadnik gladek, nekoliko širok, s pasom od enega stranskega šiva do drugega. Plašči iz blaga z dvojnimi licem se napravijo navadno brez podloha.

Kroj za 10-letno deklico na krojni poli.

Ker se leto bliža koncu, opozarjamo naše naročnice, da bomo smatrale za nadaljne naročnice vse one, ki nam lista ne bodo za prihodnje leto, do novega leta odpovedale, in jim bomo list v novem letu dalje pošiljali. Nujno prosimo pa one, ki z novim letom iz enega ali drugega vzroka list ne nameravajo več imeti, da nam to še pred novim letom sporočijo, da jim ga ne bomo dalje pošiljali, ker ako ga zavrnejo, nam pride ves povaljan nazaj in ga ne moremo dalje rabiti, kar nam povzroča škodo. Te pa, smo prepričani, da ne želi nobena izmed vseh naših naročnic.

UPRAVNIŠTVO.

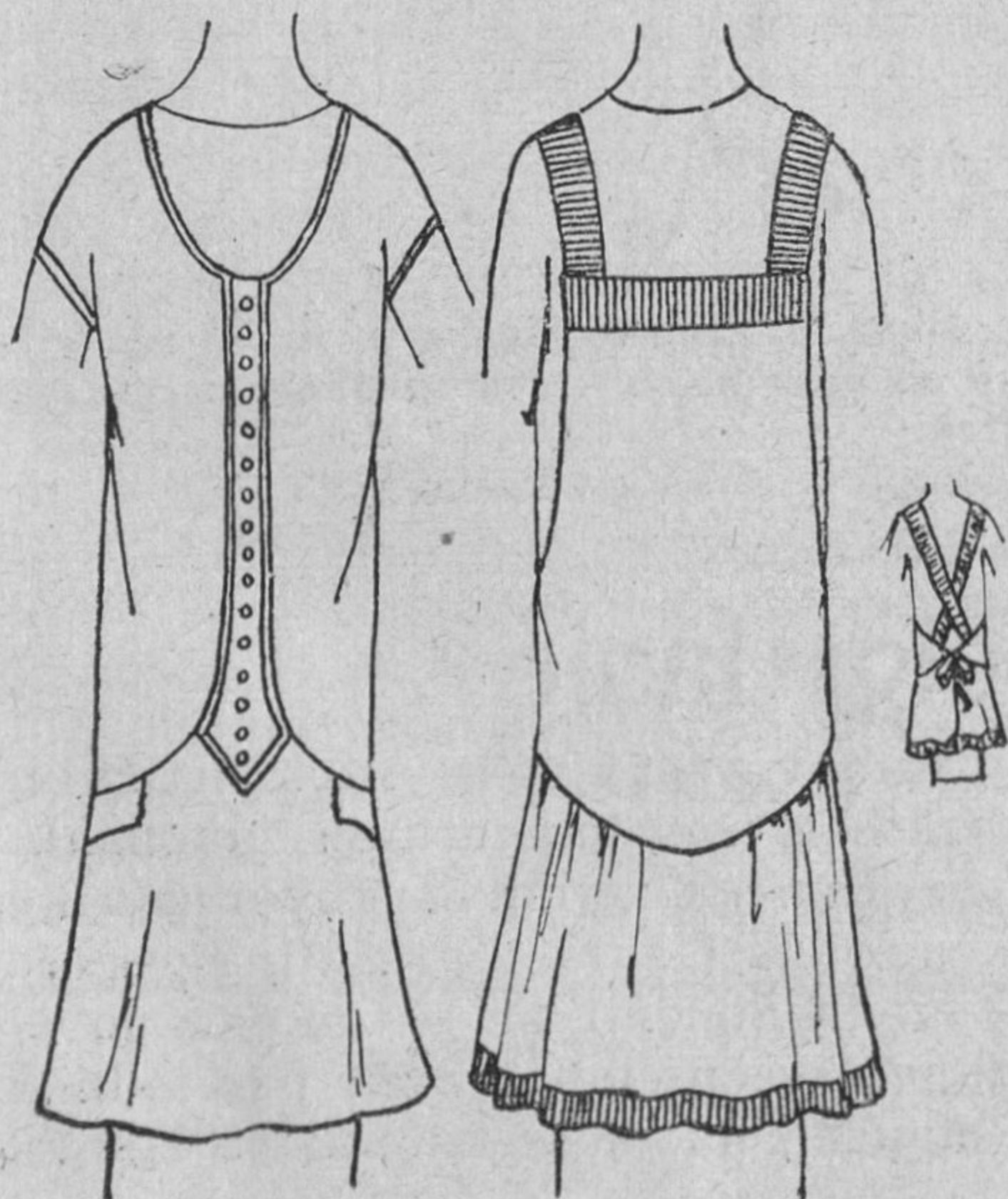
Štev. 22. Bluza iz volnenega muselina, obrobjena z enakim blagom temnejše barve ali pa s svilo, iz katere je napravljena tudi ozka ovratnica.

Kroj na krojni poli.

Štev. 23. Bluza v obliki telovnika je najlepša, ako se jo napravlja iz večbarvnega vol-

nenega trikò (pleteno blago) ali pa iz kakega vzorčastega blaga z malim geometričnim vzorcem. Obrobi se s temno treso.

Štev. 24. Bluza iz svetlo-rožnatega svilenega krepa. Spodoji del života in rokavov plisiran. Plisé pritrjen na bluzo z živim robom. Šerpa okrog vratu je iz istega krépa in prišita na zadnik.

Štev. 25 in 26. Dva predpasnika. Prvi je okrašen z ozko borduro in gumbi, drugi pa je obrobjen z drugovrstnim blagom. Kroj za drugega na krojni poli.

ENA

ZA SVILO

IN VOLNO

Štev. 27.—29. Tri plesne obleke. Prvi dve sta iz svetle svile, okrašeni z barvanimi trakovi, tretja iz črne svile, pokrita z rumenkasto rujavimi čipkami.

Štev. 30. Zimske hlačke iz volnenega triko so ob pasu in ob kolenu nabrane na gumijev trak.

Kroj in slika na krojni poli.

Kratki ali dolgi lasje?

Mnogo se je že pisalo o tem kočljivem vprašanju in humorističnim listom ni dal, razven profesorjev, nedeljskih lovcev ter varanih zakonskih mož, menda noben predmet toliko hvaležnega gradiva kakor ženske ostrižene glave. Šaljivci so se smejali, moralisti so se zgražali, zgražale so se skoro vse resne in poštene žene, med katerimi pa — zaupno povedano — ni ravno malo takih, ki jih danes srečujemo vsakih par tednov v frizerskih salonih in se ne morejo načuditi, da je še kdo, ki se zgraža nad njihovimi ostriženimi glavami.

Naprošene od več strani, smo se odločile, da tudi me napišemo par misli o tem vprašanju.

Poznamo žene, ki obžalujejo, da so upeljale kratke lase — modne dame. Če bi dal pobudo k temu kak higijenski kongres, bi si tudi one porezale lase. In ž njimi velika večina tistih, ki nosijo danes dolge kite (mislimo tu meščanke), ki jim dajo toliko nepotrebnega dela, ki so jim povsod na poti, po noči, pri delu, pod klobukom —, česar se šele zdaj prav zavedajo, ko vidijo druge rešene vseh teh težav. Toda one so ponosne, nočejo letati za modo, nočejo se izpostaviti sumničenju, da so se hotele pomladiti.

Absolutno krivo je mnenje, da so kratki lasje nemoralni. Če žena, ali dekle, ko si jih odreže, ne zasleduje pri tem nobenega nemoralnega namena, ne more biti tudi ostrižena glava nemoralna. Nedavno temu so ženske nosile cele turbane kit (večinoma tujih) na glavi; pod lasmi cele kupe prediva, neštivilo lasnic in dragih glavnikov. To je bilo skrajno nezdravo, zamudno in potratno. Ne spominjamo se pa, da bi se tiste frizure imenovalle kdaj nemoralne.

Hočemo poskusiti opisati vse dobre in slabe strani kratkih las.

Iz zdravstvenega stališča so kratki lasje priporočljivi, ker se na njih ne nabira toliko nesnage in se dado veliko lažje čistiti. Nekateri sicer ugovarjajo, da se pri frizerjih lahko dobi kaka nalezljiva bolezen, toda moški se tudi strižejo pri frizerjih in infekcije niso ravno tako pogoste. Res pa je, da so celo veliki saloni skrajno nehigijensko urejeni.

Nad vse praktični so kratki lasje posebno za tiste, ki si jih ne ondulirajo. Enkrat na mesec zamudi nekaj časa, da si jih da porezati, zato pa prihrani vsak dan precej časa pri česanju. Velika nadloga so lasnice, posebno pod klobukom, ki povzročajo včasih občutne bolečine. Nekateri lasje so vedno mastni in mokri; če so gosti in dolgi, se pod kito nikdar ne posuše in žensko stalno boli glava. Vseh teh neprilik ostrižena glava ne pozna. Za ženske, ki so zaposlene po raznih službah in jim je prosti čas pičlo odmerjen, je moda porezanih las nad vse blagodejna. Istotako za šolsko mladino, ki je razventega še podvržena nevarnosti, da se naleze golazni, ki jo je težko iztrebiti iz dolgih las.

Pri šolskih deklicah moramo posebno paziti na to, kako jim porežemo lase. Ne smejo biti prekratki, sicer jih ima otrok vedno na očeh in je neprestano z glavnikom v roki, da si jih popravlja. Lasje naj bodo toliko dolgi, da se lahko pripnejo z glavnikom, ali pa tako česani, da ne padajo na obraz.

Toda ne le otroci, tudi odrasle ženske s porezanimi lasmi zapadejo rade v razvado, da si jih neprestano popravljajo in češejo, največkrat nevede. Videla sem v gledišču gospodično, ki se je med pavzo razgledovala po ložah in se medtem, gotovo nevede, kar venomer česala z malim glavničkom, gospod za njo si je pa z nestrpno gesto otresal iz hlač njene lase, ki so mu padali na kolena. To je skrajno netaktno, a marsikatera ima to napako, pa se je niti ne zaveda. Vsaka, čim si poreže lase, mora strogo kontrolirati samo sebe, da ji tisto neprestano česanje ne preide v navado.

Pa še nekaj! Če kje, velja tudi pri porezanih laseh pravilo: vse ni za vse! Kmečko dekle, ki nima gojenih las, nima priložnosti, da bi si jih pravilno rezalo in nima ravno preveč denarja, da bi ga nosila mestnim frizerjem, naj obdrži svoje lepe kite in naj se ne ozira na modo mestnih gospodičen. Naj bodo lasje kakoršnikoli, so vedno lepši, kakor nepravilno ostrižene glave, na kateri se vidi, da bi bila rada moderna in misli, da je lepa, je pa ravno nasprotno.

V splošnem pa: vsaka naj ravna po svojem prepričanju, svojih razmerah in svojih potrebah. Nesmisel je rezati lase, če jih je treba potem še bolj negovati nego prej, pogostoma ondulirati itd. ali če ni zato primerna oblika glave, preobilna postava, ali slično. Ker naposled, priznajmo si: eden glavnih vzrokov, da smo si porezale lase je, da se nam — lepo poda.

Razgovori.

Odgovori.

Silvina. Obžalujemo, toda Vi precenjujete naše moči, če mislite, da bi Vas znali bolje in hitreje ozdraviti nego zdravniki — specialisti. Nasprotno, mi Vam le svetujemo: varujte se mazačev in «izkušenih» svetovalk ter zaupajte samo izkušenim zdravnikom. Takšne bolezni ne preidejo tako hitro, treba je potrpljenja, dokler se Vam obnovi kri. Za zdravje se je treba mnogo potruditi in žrtvovati. Stvar pa ni tako obupna in boste gotovo v doglednem času ozdravili, če boste vstrajni in če se boste ravnali po zdravniških navodilih.

Mastni madeži ne papirju. Naša naročnica, ga. Marija Šámalová odgovarja na tozadevno vprašanje v našem listu sledeče: V Pragi smo si pomagale pri vsaki «mastni nesreči», ki se nam je posebno pri risanju včasih dogodila, s tem, da smo na gosto zmešale magnezij s salmijakom in namazale masten madež na papirju za kakšna 2 mm na visoko. Tako smo pustile nekoliko ur; po odstranjenju pa ni bilo več sledu po maščobi.

Mogoče bo znano komu drugemu boljše sredstvo za to, pošljem pa ta nasvet z veseljem, da malo pripomagam.

Frida Š. Nedoraslo dekle naj se v miru razvija dalje in naj se išče zunanjih vplivov in stikov. Toliko z ozirom na telesni razvoj. Če je pa nedoraslo dekle podvrženo slabim mislim, kakor bi bilo razvidno iz Vašega vprašanja, jih na ta način še podžiga in ne odpravi. Jako čudno je, kako

ste sploh prišli na tiste misli. Sami od sebe gotovo ne. Evo Vam nasvet, «kako bi zatrla svojo preveč razvijajočo naravo 19 let». Predvsem izogibajte se slabe družbe, v prvi vrsti tiste, ki Vam je natvezla tiste neumnosti. Ne čitajte knjig, ki Vas napeljujejo na slične misli, ampak samo takšne, ki Vam dajo poduka in razvedrila, ki je Vašim letom primerno. Gibajte se, telovadite, kopajte se v hladni vodi. Kar je pa glavno: **delajte!** Delo je najboljšo zdravilo za takšne bolečine. Lezite trudni v posteljo in glejte, da kmalu zaspate, zjutraj pa vstanite iz postelje takoj, ko se zbudite.

Ako se boste ravnali po teh nasvetih, se Vam ni treba bati za «preveč razvijajočo se naravo», ker se bo ta razvijala v pravilni smeri, da postane enkrat iz Vas poštena slovenska žena.

Če pa boste sledili takim mislim, kakor jih razvijate v vašem pismu in takim nasvetom, boste nehali živeti, še predno ste začeli, ker Vas ta način pojmovanja življenja dovede v neizogibno pogubo.

Vprašate še, kako bi odpravili rojstna telesna znamenja? Ne vemo. Edino, kar Vam moremo svetovati je: če jih imate na rokah, nosite dolge rokave, če jih imate drugod, si jih pa

ENA

ZA SVILO

IN VOLNO

ne ogledujte. Če se bode izognili drugih peg, ki so veliko bolj važne, Vam bo Vaš bodoči mož, če Vam ga bo Bog dal, tudi tiste dragovoljno oprostil.

Ozeblina so znak malokrvnosti. Jemljite kako krepčilno sredstvo. Nekaterim pomaga mazilo sestavljeno iz enakih delov glicerina, vazelina, kolonjske vode in citrone. Poskusite, če ne bode pozabili predno Vam pridejo.

Tatjana iz Zagorja. Ste jako nervozni? — Pojdite k zdravniku. Ste podvrženi sitnosti? — Zelò neprijetna stvar, ki se je pa boste znebili, kakor hitro boste sami hoteli. Kaj je vzrok ljubosumnosti? — Najbrž prevelika občutljivost Vašega moža za nežni spol. Kako bi lahko odpravili ljubosumnost? — Zaprite eno oko, ali pa tudi obe, če je treba. Kako vpliva ljubosumnost na moža? — To morate vprašati njega, če še niste sami pogruntali.

Vera Bled. Ste najbrž v ožjem sorodstvu s Tatjano iz Zagorja?

Prašate, kakšen mora biti mož napram ženi in obratno žena napram možu? — Takšna naj bo žena napram možu, kakor želi, da bi bil mož napram njej in obratno. — Enostaven recept, za katerega uspeh jamčimo.

Obžalujemo Vaše težke družinske razmere. Če je Vaš mož podvržen pijaci, strasten kadilec in pije mnogo črne kave, verujemo, da mu njegova tako odgovorna služba povzroča duševno trpljenje, kateremu se pridruži še telesno, če ostaja vsled Vaših opominov še po cele noči zunaj. Težko je Vaše stališče, toda z ljubeznijo se marsikaj premaga. Če pa te ni, potem, seveda, ni pomoči in se je treba udati v svojo usodo.

G. Anica Šemrl, Žirovnica. Za belo dekliško sobo bi lepo pristojala pestra pirotska stenska preproga; dobe se zelo lepe s pestrimi vzorci na belem dnu. Če Vam je to predragoceno in si želite kašno ročno delo, vzemite belo, debelo platno in okrasite ga z rdeče-modrimi navpičnimi bordurami s križnim vbodom, ter enakimi čopki. Zelo bi nam dopadla tudi zavesa, enaka zavesam pri oknu, precej gosto nabrana na meden drog,

pritrjen kak poldrugi meter nad posteljo (morebiti v višini bližnje omar ali vrat). Zavesa more biti nabrana in pritrjena tudi spodaj, da stoji lepo nategnjena. Če je posteljno pregrinjalo podloženo s kako barvo, se lahko podloži tudi ta zavesa.

Iga. Ne vemo, kakšne trave mislite piti in Vam zato ne moremo svetovati. Trave so včasih koristne, svarimo Vas pa pred takimi pripomočki. Če niste bledični in se počutite drugače dobro, je Vaša debelost znak zdravja in bodite je veseli. Nikar si ne kvarite želodca po nepotrebnem, pač pa bodite skrajno zmerni in zavživajteraje bolj suhe jedi. Hodite mnogo, ne lezite takoj po obedu. Če se Vam pa zdi, da ste le preveč debeli, posvetujte se s kakim zdravnikom, to je še najboljša pot.

«Knjiga o zakonu». Neka naročnica, katere podpis je nečitljiv, povprašuje po slovenski knjigi, ki bi obdelovala vprašanje zakona in vsebovala vsa potrebna navodila za žensko. Kolikor je nam znano, nimamo take knjige. V našem uradu se dobi brošurica: «Pomen materinega zdravja za zarod» in knjiga «Materina pomoč zdravemu in bolnemu dojenčku». Morda obite del tistega, kar iščete, v knjigi «Materinstvo», ki se dobi v Štokovi knjigarni v Trstu.

P. P., Čepovan. Skušali smo ustreči Vaši želji v posebnem članku v današnji prilogi. Če imate kaj dodati, sprejememo z veseljem. Pozdravljeni!

Gizela: Za umivanje glave lahko rabite navaden salmijak, približno 3 žlice na 1 l vode. Opozarjam Vas pa, da salmijak jemlje lasem barvo.

Martina: Glede ozeblin smo pisali že večkrat. Poleti si masirajte dotično mesto in polagajte nanj alkoholne obklade. Zdravniki dajo tudi mazilo, ki je precej uspešno.

Karla: Kolinska voda je priporočljiva. Za obraz je najbolje mandeljno-milo: Da postanejo lasje temnejši in mehkejši, si jih umivajte z odcedkom od svežih orehovih lupin.

F. M.: O pegah in mozoljih na obrazu smo tudi že večkrat pisali. Vprašajte zdravnika, morda je temu kriva slaba kri. Če so pa navadni ogrci, si umivajte obraz z razredčenim alkoholom.

Alma: Glede negovanja las imate že navodilo. Zobje naj se ne čistijo drugače kot odzgoraj navzdol in sicer na zunanji in notranji strani. V listu ne moremo navajati imena kozmetičnih sredstev, ker spada to v trgovsko reklamo. Ceneno in dobro sredstvo pa je mlačna in slana voda, ogljen prah, hipermangan, katerega dobite v drogeriji in ga vržete par drobcev v čašo mlačne vode.

Naročnica: Tudi Vam veljajo navodila naročnice P. M.

Naročnica: Plesnobo na evomnisu odpravite tako: Postavite rastlino na dež, da se izperejo listi, ali pa obrišite plesen z mokro gobo. Nato poprašite vso rastlino z žveplenim prahom, toda rabite žvepla jako malo.

Amaryllis: Vzgojiti to rastlino iz semena, je jako težko in traja dolgo. Zato se navadno kupujejo čebule te rastline v pozni jeseni in spomladi pri vrtnarju. Črez zimo naj bo čebula te rastline v temnem prostoru, in sicer tako dolgo, dokler ne požene. Nato se postavi lonec s čebulo na svetlo. Rastlino, ozir. čebulo vzemite iz zabojčka v mesecu novembru, očistite je od korenin in jo vsadite v lonec, napolnjen s peskovito gozdno zemljo. Potem ravnajte ž njo tako, kakor je zgoraj opisano. Just Ušaj.

Prosim katera izmed cenj. naročnic Ž. sv. bi mi lahko svetovala katero zavetišče za otroke je najboljše. Imam fantka, ki je star 10 let, in je sedaj pri sorodnikih v Julijski Krajini. Ker so pa razmere take, mi je nemogoče veliko plačevati zanj.

Zelo bom hvaležna za vsak cenj. nasvet.

Kdo ve za recept? V šolski živi meji imam jako dosti plodú divjega ščipka. Slišala sem, da se da isto konservirati in je potem izvrsten pridaitek k divjačini. Ker pa ne vem z istim pravilno ravnati, Vas najvljudneje prosim za pouk v tej zadevi.

N. Andrejkova.

Rada bi vedela, katera cenjenih naročnic ve katera jedila imajo največ vitaminov in kako se naredi.

Rada bi tudi kakšen dober recept za vkuhanje kutin.

Kaj je vzrok če dobi otrok podočnik prej kakor prednja dva zobka?

LISTNICA UREDNIŠTVA:

Anica: «V jeseni» I sprejemem, a za drugo leto, ker je za letos prepozno. II. nič posebnega.

Mil. St.: Dve priobčim o priliki, «Kresnice» ne.

M. P.: Konec pokvari vse.

H. Heb.: Neuporabno.

Cenjenim damam in gospodičnam nevestam se priporočam ZA IZDELOVANJE VSEH ŽENSKIH ROČNIH DEL, bodisi posteljnega ali drugega perila, zastorov, krstnih prticev itd. Izgotavljam vseh vrst vezenine, to je v belem kakor v barvah, v narodnih motivih. Izdelam tudi vsa ročna dela, ki jih priobčuje «Ženski svet». Za obilo naročbe se priporoča

FANI PRINČIČ, Radovljica, Gorenjsko.

„RIBA“

specijelna trgovina vsakovrstnih živih sladkovodnih in svežih morskih rib.

Na željo razpošiljamo vsako količino izven Ljubljane. - Zaloga konserviranih rib

„RIBA“ - J. OGRINC, Ljubljana, Gradišče št. 7

GOSPODINJE,

Obrnite se zaupno v trgovino jestvin, kolonijal, vin, likerjev
v ulici Giulia šte. 29. — Postrežba točna.

Priporoča se udani **VEKOSLAV PLESNIČAR.**

 Za vsako sprejemno ceno

prodajam klobuke, slamnike ter vse potrebščine za modistke

MINKA HORVAT, modistka, LJUBLJANA,
Dalmatinova ulica 10/II.

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

Jakob Perhauc

ustanovljena leta 1878

Trst, via Xidias 6, Telef. 2-36

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec, in kranjski slivovec. — Lastni izdelki: šumeča vina, šampanjec, šumeči istrski retošk, Lacrima Cristi in druga. — Specialiteta: Jajčji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji.

„ŽENSKI SVET“ 1. in 2. letnik
dobro ohranjen, komplet z vsemi prilogami,
kupim, **ANGELA LEVIČNIK** v
Ljubljani, Sv. Petra cesta 43, I. n.

UNDERWOOD

PORTABLE

Neobhodno potreben v vsaki hiši. Najboljši spremljevalec na potovanju, zelo praktičen v vlaku in na parniku. Opremljen s tipkami za slovensko pisavo. Tehla četrtino in stane polovico navadnega pisalnega stroja, medtem ko izvršuje isto delo. — Zaktevajte ponudbo s ceniki. Plačilne olajšave.

C. A. MOHOVICH, Trst
VIA MAZZINI 17

PRESELITEV

iz Medvedove ceste 32 v prenovljene prostore **na Jurčičevem trgu 3** naznanja

M. Leitgeb, atelje za ročno in strojno vezenje

Veze je zastorov
pre rinjal
perila
oblek itd.

Predtiskanje
Zaloga DMC in vseh potrebščin
z vezenje

Prvovrstna šola

za krojenje, šivanje, ročno in strojno vezenje,
izdelovanje klobukov. Istotam krojačnica in
modni salon. — Začetek tečajev 5. januarja.

Voditeljica: **Donda Klampferer** v Trstu, via Lavatoio 5, vogal XXX ottobre

UMETNIŠKI ZAVOD ZA ROČNO VEZENJE

MILENA ZOR-JEŽEK

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 7/III.

VSE VRSTE BELO IN PISANO VEZENJE.

FILET - KLEPTANJE, MONOGRAMI, AŽURIRANJE. - ZASTORI
POSTELJNI PRTI. — LASTNI ATELJE ZA RISANJE ŠABLON.

CENE ZMERNE. — POSTREŽBA TOCNA.

ČEBULE

hijacint, tulipanov, frezij, cesarske krone (*Fritillaria imperialis*), narcisov, ciklamov, „škrnicelnov“
itd. itd. razpošilja in prodaja

„Vinoagraria“ v Gorici

Piazza Vittoria 4.

Čebule so importirane iz Holandske, so zdrave
in lepe. - Zahtevajte cenik. - Vsem pošiljkam se
priloži navodilo za gojenje. - Cene konkurenčne.

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

Jakob Perhauc

ustanovljena leta 1878

Trst, via Xidias 6, Telef. 2-36

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec, in kranjski slivevec. — Lastni izdelki: šumeča vina, šampanjec, šumeči istrski retošk, Lacrima Cristi in druga. — Specialiteta: Jajčji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji.

UNDERWOOD

PORTABLE

Neobhodno potreben v vsaki hiši. Najboljši spremljevalec na potovanju, zelo praktičen v vlaku in na parniku. Opremljen s tipkami za slovensko pisavo. Tehla četrtino in stane polovico navadnega pisalnega stroja, medtem ko izvršuje isto delo. — Zaktevajte ponudbo s ceniki. Plačilne olajšave.

C. A. MOHOVICH, Trst
VIA MAZZINI 17

ŠIRITE „ŽENSKI SVET“!

ZOBOZDRAVNIK

DR D. SARDOČ

Specijalist za ustne in zobne bolezni, perfeke, na dunajski kliniki

ima svoj ambulatorij

v TRSTU, Via M. R. Imbriani št. 16/I

(Prej via S. Giovanni)

ZDRAVNIK

DR HRIBERNIK IVAN

sprejema odslej

v Via Valdirivo šte. 33

(nasproti kavarne „Roma“) od 2½ do 3½ popoldne.

GOSPODINJE,

Obrnite se zaupno v trgovino jestvin, kolonijal, vin, likerjev
v ulici Giulia šte. 29. — Postrežba točna.

Priporoča se udani **VEKOSLAV PLESNIČAR.**

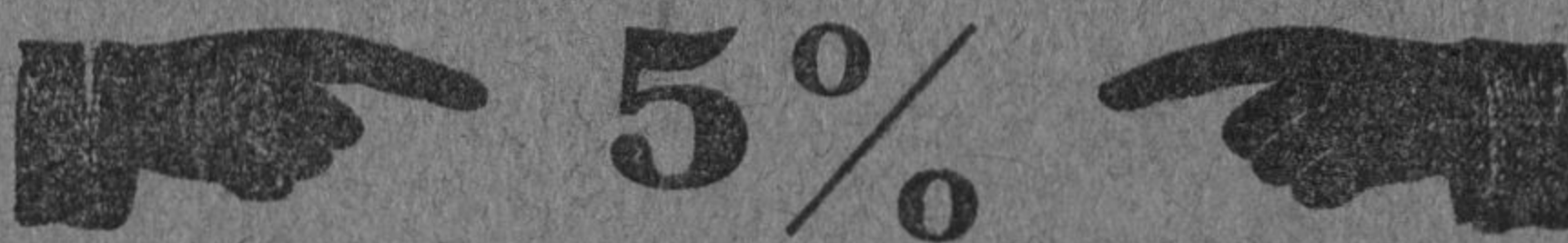
Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registrovana zadruga z neomejenim jamstvom

Via Milano 20, prifilčje — Telefon 16-04

Obrestuje hranilne vloge po

 5%

Večje vloge, vezane na odpoved, po dogovoru.

Davek na obresti plačuje zavod sam.

Trgovcem in obrtnikom odvarja tekoče čekovne račune.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v dinarjih
ter jih obrestuje najugodnejše.

Daje posojila na menično
poroštvo in zastavo vrednostnih
papierjev ali dragocenosti.

Eskomptira trgovske efekte.

■■■■■■■■

URADNE URE:

od 9. do 12.½ dopoldne in od 2.½ do 4. popol.

